

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

ERKEK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KADIN VE NAMUS ALGISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÇAYLAN ÇAĞLAYAN

Samsun
Haziran-2019

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

ERKEK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KADIN VE NAMUS ALGISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve ÇAYLAN ÇAĞLAYAN

Danışman
Dr.Öğr.Üyesi Serap TOPATAN

Samsun
Haziran-2019

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Merve ÇAYLAN ÇAĞLAYAN tarafından Dr.Öğr.Üyesi Serap TOPATAN danışmanlığında hazırlanan “Erkek Üniversite Öğrencilerinde Kadın ve Namus Algısı” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından ...../...../2019 tarihinde yapılan sınav ile Hemşirelik Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS Tezi olarak kabul edilmiştir

Başkan: .....

Üye : .....

Üye : .....

ONAY

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

..... / ..... /2019

Prof. Dr. Ahmet UZUN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle tüm yüksek lisans eğitimim süresince ve tezimin her aşamasında beni destekleyen, toplumumuzdaki kadın algısı konusunda bende farkındalık uyandıran, sabrını, ilgisini, hoşgörüsünü, yardımlarını ve zamanını esirgemeyen, eksiklerime ve yanlışlarıma rağmen bana karşı göstermiş olduğu sabrı ve anlayışı için ve danışmanlığında öğrencisi olmaktan büyük onur duyduğum değerli hocam Sayın Dr. Öğr.Üyesi Serap TOPATAN'a,

Yüksek lisans eğitimimde büyük katkısı olan, toplumsal cinsiyet konularında farkındalık ve ilgi uyandıran Sayın Prof. Dr. Özen KULAKAÇ'a,

Yüksek lisans eğitimimde beraber yola çıktığım ve tez çalışmam sırasında her zaman ulaşabildiğim ve destek aldığım, azmini, anneliğini, arkadaşlığını takdir ettiğim Uzman Hemşire Ebru ÖZCAN'a,

Hayatımın her anında olduğu gibi tez sürecimde de beni yalnız bırakmayan, her türlü maddi manevi desteği esirgemediğim yanımda olan, bana benden çok inanan, kaygılarıma ve heyecanıma ortak olan annem ve babam başta olmak üzere tüm aileme, arkadaşlarıma ve eşime,

Sonsuz Teşekkür Ediyorum.

ÖZET

ERKEK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KADIN VE NAMUS ALGISI

Amaç: Bu araştırma, erkek üniversite öğrencilerinin "kadın ve namus algısını" belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Araştırma, 01.11.2017-15.04.2018 tarihleri arasında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde lisans düzeyinde öğrenim gören 577 erkek öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan "Sosyo-demografik ve Kadın Algısına İlişkin Soru Formu" ve "Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları $88,84 \pm 17,64$, Geleneksel Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları $30,56 \pm 8,26$, Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortalamaları $45,52 \pm 6,91$ ve Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları $12,76 \pm 5,56$ olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği puanı ortanca değerinin yaşadıkları yer, anne-babanın eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, kız kardeş varlığı ve kadın algılarına ilişkin görüşlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Sonuçlar: Öğrencilerin "Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği" toplam, "Geleneksel Namus Anlayışı" ve "Cinsiyetler Arası Eşitlikçi Yaklaşım" alt boyutlarına yönelik eşitlikçi bir tutuma, "Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı" alt boyutuna ilişkin geleneksel bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları yer, anne-baba eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, kardeş varlığı ve kadın algısına ilişkin görüşlerinin kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarını etkileyen faktörler olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erkek üniversite öğrencileri; Hemşirelik; Kadın algısı; Kadın sağlığı; Namus algısı.

**Merve, ÇAYLAN ÇAĞLAYAN, Yüksek Lisans Tezi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Samsun, Haziran-2019**

ABSTRACT

PERCEPTIONS REGARDING WOMEN AND HONOR AMONG MALE UNIVERSITY STUDENTS

Aim: This study was performed in order to determine the perceptions of male university students regarding “women and honor”.

Materials and Method: This study was conducted between November 1st 2017 and April 15th 2018 with 577 male undergraduate students studying at the Samsun Ondokuz Mayıs University. Study data was collected using a Question Form for Women Perception and Socio-Demographic prepared by the researcher in accordance with the literature and the “Female Related Honor Perception Attitudes Scale”.

Results: The mean Female Related Honor Perception Attitudes Scale total score of the students was 88,84±17,64, their mean Traditional Perception of Honor sub-dimension score was 30,56±8,26, their Egalitarian Approach sub-dimension mean score was 45,52±6,91, and their Premarital Sexuality/Honor Perception sub-dimension mean score was 12,76±5,56. Statistically significant differences in the Female Related Honor Perception Attitudes Scale score median values of the students were found according to the variables of place of residence, maternal-paternal education levels, maternal employment status, brother/sister existence and opinions of about their women perception ($p<0,05$).

Conclusion: The students were found to exhibit an egalitarian attitude for the scale total score, the terms in the “Traditional Perception of Honor” and “Egalitarian Approach” sub-dimensions while a traditional attitude for the terms in the “Premarital Sexuality/Honor Perception” sub-dimension was found. The factors that affected the attitudes of the students most were found to be place of residence, the education levels of their parents, maternal employment status, brother/sister existence and opinions of about their women perception.

Key words: Female health; Male university student; Nursing; Perception of honor; Perception of women.

Merve, ÇAYLAN ÇAĞLAYAN, Master’s Thesis

Ondokuz Mayıs University - Samsun, Haziran-2019

SİMGELER VE KISALTMALAR

BM	:	Birleşmiş Milletler
CEDAW	:	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women
CYBH	:	Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar
GMMP	:	Global Media Monitoring Project
KİNATÖ	:	Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği
KSGM	:	Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
OECD	:	Organisation for Economic Co-operation and Development
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UNFPA	:	United Nations Population Fund
UNDP	:	United Nations Development Programme
UNODC	:	United Nations Office On Drugs And Crime
WEF	:	World Economic Forum
WHO	:	World Health Organisation

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
İÇİNDEKİLER	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Soruları	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Algı	6
2.1.1. Algı Kavramı	6
2.1.2. Algılama Süreci	6
2.1.3. Algıyı Etkileyen Faktörler	8
2.2. Kadın ve Namus Algısı	11
2.2.1. Kadının Toplumdaki Algısı: İnsan Olarak Kadın	11
2.2.2. Namus Algısı	16
2.2.3. Kadın ve Namus Algısını Etkileyen Etmenler	17
2.2.4. Toplumdaki Kadın ve Namus Algısının Yarattığı Cinsiyet Eşitsizliği ile Mücadelede Erkek İşbirliği	24
2.3. Toplumun Kadın ve Namus Algısının Kadın Sağlığına Yansımaları ve Kadın Sağlığının Yükseltilmesinde Hemşirelerin Rollerini	28
3. MATERYAL VE METOT	30
3.1. Materyal	30
3.1.1. Araştırmanın Şekli	30
3.1.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	30
3.2. Metot	30
3.2.1. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	30
3.2.2. Araştırmanın Değişkenleri	33
3.2.3. Verilerin Toplanması	33
3.2.4. Veri Toplama Araçları	33
3.2.5. İstatistiksel Değerlendirme	35
3.2.6. Araştırmanın Etik Boyutu	35
3.2.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	36

4. BULGULAR	37
4.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ve Kadın Algılarına İlişkin Bulgular	37
4.3. Öğrencilerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği'ne İlişkin Bulgular	42
5. TARTIŞMA	64
5.1. Öğrencilerin Kadın Algılarına İlişkin Bulgularının Tartışılması	64
5.2. Öğrencilerin KİNATÖ'ye İlişkin Bulguların Tartışılması.....	71
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
6.1. Sonuç.....	76
6.2. Öneriler	77
KAYNAKLAR	79
EKLER	95
ÖZGEÇMİŞ	102

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Türk Dil Kurumu'na göre cinsiyet, “Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiyi ayırt ettiren yaradılış özelliği, eşey, cinslik, seks.” şeklinde tanımlanırken, “toplumsal cinsiyet” kavramı kadınlık ve erkekliğin toplumsal olarak nasıl kurulduğunu ifade etmektedir (Türk Dil Kurumu-(TDK) Sözlüğü, 2019a). Bu tanımlardan da anlaşıldığı gibi, erkek veya kadın cinsiyeti biyolojik olarak değişmezken, toplumsal olarak “erkek” veya “kadın” algısı farklılık gösterebilmektedir (Giddens, 2008; Monda.eu, 2019). Çünkü bireyler çevrelerindeki olay, olgu ve nesnelere arasındaki ilişkiyi anlamlandırma yoluyla elde etmektedirler. Anlamlandırma bir diğer ifade ile algı ise bireylerin nesnelere arasında gerçekleştirdiği bilinçli deneyimler ve farkına varma sürecidir (Erişti ve ark., 2013; Hoşgör, 2016). Bu süreçte bireyler, aynı kavrama ilişkin birbirinden farklı algısal özellikler ortaya çıkarabilirler (Bakan ve Kefe, 2012; Erişti ve ark., 2013; Hoşgör, 2016).

Kadın ve erkek algısı, toplumun zaman içerisinde bireye, erkek ya da kadın olmaya ilişkin beklentileri, normları ve ilişkileri öğretmesi sonucu oluşmaktadır (Akın ve Demirel, 2003; İnci, 2013). Bu doğrultuda toplum erkeğe; baskın, girişken, karar verme gücü olan, statüsü yüksek ve liderlik gibi ön planda olan rolleri yüklerken kadına; bakım ve yetiştirme rolü ile “üreme rolünü” yüklemiştir. Bu algılar, erkeklere toplum tarafından sosyal, ekonomik ve siyasi alanlarda daha aktif rol almalarına olanak sağlarken kadınları ev içinde ya da hizmet sektöründe yer almaları konusunda yönlendirmiştir (Altınova ve Duyan, 2013; Özmete ve Zubaroğlu Yanardağ, 2016; Katkat Özçelik, 2017). Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2016 yılı verilerine göre evin badana/boyası hariç tüm işlerin genellikle kadın tarafından üstlenildiği görülmüş ve en fazla üstlenilen işler sırasıyla; %98 ile sofranın kurulup kaldırılması, %97,8 ile akşamları çay servisi yapma ve %97,5 ile bulaşık yıkama olmuştur. Aynı araştırmada çocuk bakımının da %86'sı kadın (anne) tarafından yapıldığı belirtilmiştir. Bu geleneksel rol anlayışı, kadının genellikle çocuk bakımı ve ev işlerinde rol üstlendiğini göstermektedir (Türkiye İstatistik Kurumu-(TÜİK), 2017). Bu bakış açısı ile yetiştirilen kız çocuklarının, ileride sadece ev içi faaliyetlerde kendini göstermelerine izin verilerek yaşamları kısıtlanmış ve kız çocukları ailenin erkek fertlerine, erkek arkadaşına ya da eşine bağımlı bir hayat sürmesi yönünde toplum tarafından desteklenmiş, edilgen bir

yaşam tarzı sürmeye mecbur bırakılmıştır (Akın ve Demirel, 2003; Vandello ve Cohen, 2003; Işık ve Sakallı Uğurlu, 2009). Edilgen bir yaşam içinde var olan kadın ise eğitimden ve ekonomik kaynaklardan eşit faydalanamamakta, siyasette, karar alma mekanizmalarında ve çalışma yaşamında etkin görevler alamamakta dolayısıyla hak ettiği toplumsal statüyü elde edememektedir (Pınar ve ark., 2008; Turan ve ark., 2011; Türkiye Büyük Millet Meclisi-(TBMM) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 2012). Ayrıca kadınlar, yalnızca cinsiyetleri nedeni ile intrauterin dönemden yaşlılığa kadar hayatının her döneminde başta üreme sağlığı olmak üzere farklı boyutlarda birçok sağlık sorunu ile de mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar (Akın, 2007; Şimşek, 2011; Coşkun ve Özdilek, 2012; Uzun ve ark., 2017).

Dünya Ekonomik Forumu'nun (World Economic Forum-WEF) 2018 yılı Küresel Cinsiyet Uçurumu raporuna göre, Türkiye 149 ülke içinde toplumsal cinsiyet eşitliğinde 130'uncu sırada yer almaktadır. İlgili raporun önceki yıllara ait sonuçları incelendiğinde Türkiye'nin cinsiyet eşitliği açısından benzer sıralarda ve oldukça geri olduğu görülmektedir. Bu sıralama, kadını erkeğe bağımlı yapan, erkeğe, kadının davranışlarını kontrol etme hakkını veren ataerkil toplum yapısının bir sonucudur. Çünkü erkek egemen toplumlarda kadın ve namus algısı birbiri ile eş tutulmakta, kadınlar, "aile namusunun" korunması gerekçesi ile erkekler tarafından sürekli izlenmektedirler (Erol, 2008; Kumcağız ve Dadashzadeh, 2017). Oysaki tüm kültürlerde namus; erdemli davranış, iyi ahlaki karakter, dürüstlük ve fedakârlık olarak tanımlanmakta ve bu ideal tanım, kadınlar kadar erkekler için de geçerli kabul edilmektedir (Vandello ve Cohen, 2003; Sakallı Uğurlu ve Akbaş, 2013). Ancak günümüzde erkek egemen ve geleneksel bakış açısına sahip toplumlarda namus, erkek ve kadın açısından farklı anlamda yorumlanmaktadır. Erkek açısından namus, "dürüst ve güvenilir olmak" olarak algılanırken kadın için çoğu zaman "cinsel saflığı" ifade etmektedir (Işık ve Sakallı Uğurlu, 2009). Çünkü ilk cinsel ilişki ile beraber erkek, kadına sahip olduğuna, kadın üzerinde egemenlik kurduğuna ve artık kendi namusu sayıldığına inanmaktadır (Cindoğlu, 2015). Aynı bakış açısına göre erkek ise erken yaşlardan itibaren cinsel deneyim yaşamaya başlama, tecrübelerini övgüyle ve abartarak anlatma ayrıcalığına sahip olmaktadır (Mernissi, 2015). Ayrıca, kadının namuslu olarak kabul edilebilmesi için ilişkide sorun çıkarmaması, sorgulamaması, yabancı erkelerle görüşmemesi, flört etmemesi, giyimine dikkat etmesi, çok sesli gülmemesi, eşinin,

abisinin ya da babasının sözünden çıkmaması gerekmektedir. Kadının bu durumun aksi davranışları, cinsel içerikli olarak algılanabilmekte, psikolojik, cinsel ve fiziksel şiddet yaşamasına hatta hayatını kaybetmesine neden olabilmektedir (Altınova ve Duyan, 2013; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014). Yine, geleneksel namus kültüründe, kadın erkek arasındaki ilişkinin bitmesi demek, erkeğin kadın üzerindeki baskısının ve şiddetin bitmesi anlamına gelmemekte, erkek, ayrıldığı eşi ile namus ilişkisini devam ettirmekte hatta kadının bedeni üzerinde hâlâ hak sahibi olduğunu düşünebilmektedir (Yüksel Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015). Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (United Nations Population Fund-UNFPA) (2018)'nin raporuna göre aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkede, 2017 yılında 87 bin kadın cinayeti işlenmiş ve bu cinayetlerin büyük bir bölümünün faillerinin kadının yakınındaki erkekler olduğu belirtilmiştir. Bazı ülkelerde kadınların namus adına öldürülmesinin cinayet olarak görülmemesi, cinayetlere ait bilgiye ulaşmayı engellediği, dolayısıyla namus cinayetlerinin yaygınlığının aslında daha geniş bir coğrafyayı kapsadığı da düşünülmektedir (United Nations Office on Drugs and Crime-(UNODC), 2018). Ulusal boyutta Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (2018) tarafından yapılan araştırmanın raporuna göre 2017 yılında işlenen 409 kadın cinayetinin failinin %62 oranında eş, erkek arkadaş ya da eski eş, eski erkek arkadaş olduğu belirlenmiştir. Ayrıca raporda, öldürülen kadınların en fazla 15-18 ile 19-28 yaş aralığında ve faillerinin de yine benzer yaşlardaki genç erkekler olduğu belirtilmiştir. UNODC (2018) raporunda, namusa aykırı davranışların cezalandırılmasında genç erkeklerin, orta yaş ve üzeri erkeklere göre daha az hoşgörülü olduklarını bildirmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organisation-WHO), kadına yönelik şiddetin önlenmesinde, erkeklerin sürecin bir parçası olmasını önemle vurgulamıştır (WHO, 2007; WHO, 2013). Ancak ülkemizde ve dünyanın birçok bölgesinde erkeklerin, cinsiyet eşitsizliği, kadına yönelik şiddet ve namus cinayetlerine karşı verilen mücadelelere katılımları bir takım engeller nedeni ile sağlanamamıştır (WHO, 2007; Guedes, 2012; Butchart ve Mikton, 2014). Bu engeller, erkeklerin ayrıcalıklarını kaybetme ve güçlerinin zedeleneceği korkusu, çoğunun duygusal ve duyarlı kişilik özelliklerini erkekliğin tehdidi olarak algılaması, kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik çalışan grubun büyük bölümünün kadın olması ve erkekleri bu çalışmalara nasıl dahil edeceklerini bilmemeleri şeklinde sıralanabilir (WHO, 2007; Guedes, 2012). Benzer şekilde literatürde de cinsiyet eşitsizliği, kadın

hakları, şiddet, namus gibi konularda yapılan çalışmalar kadınlar ile yürütülmüş, genç erkeklerin dahil edildiği bilimsel araştırmaların ve programların sayısının sınırlı kaldığı görülmüştür (Sis Çelik ve ark., 2013; Muralidharan ve ark., 2015; McCarthy ve ark., 2018). Konu ile ilgili yapılan sınırlı sayıdaki çalışmaların sonuçları da kadınların erkeklere göre daha olumlu ve eşitlikçi bir tutum sergilediklerine işaret etmektedir. (Öngen ve Aytaç, 2013; Kodan Çetinkaya, 2013; Aylaz ve ark., 2014; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014; Kömürcü ve ark., 2016; Cirhinoğlu ve Şenel, 2017; Er Güneri ve Şen, 2018).

Tüm bu sonuçlar, Birleşmiş Milletler (Birleşmiş Milletler-BM) (2018) ve WHO (2013)'nun önerileri dikkate alındığında, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yarattığı sorunların çözümünde, ileride farklı alanlarda birer mesleğin temsilcileri olacak, geleceğin eşlerini, partnerlerini ve babalarını dolayısıyla yeni ailelerini oluşturacak olan genç erkeklerin düşünce ve değerlerinin belirlenmesi ve müdahale çalışmalarına ortak edilmelerinin önemi açıkça görülmektedir.

Genç erkeklerin kadın algısı, namus ve cinsiyet ayrımcılığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesiyle elde edilecek veriler, kadın statüsünün yükseltilmesinde her alanda kullanılabileceği gibi toplum sağlığını ve ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile yakın ilişkisi olan kadın sağlığının yükseltilmesinde sağlık personeline rehberlik edecek bir yol haritası niteliği taşımaktadır. Özellikle hemşireler, kadın sağlığını korumak, yükseltmek ve hastalıkları önlemek için hem bakım verici hem de toplumun ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ve danışmanlık görevleri ile bireylerin ve ailelerin eşitlikçi bakış açısı kazanmalarında kritik bir öneme sahiptir (Zeyneloğlu, 2008; Garcia Moreno ve ark., 2015; Ahmad ve ark., 2016). Ancak hemşirelerin bireylere uygun yaklaşımda bulunabilmesi için hizmet sunduğu kadınların yanı sıra erkekleri de sosyo kültürel açıdan iyi tanıması gerekmektedir.

Bu doğrultuda araştırmamız, farklı bölgelerden gelerek ülkemizin “kadın ve namus algısına” yönelik bakış açısını yansıtabilecekleri ve başta hemşireler ve sağlık çalışanları olmak üzere tüm kurum yetkililerine ve topluma ışık tutacağı düşüncesi ile üniversite öğrenimi gören erkek öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, erkek üniversite öğrencilerinin "kadın ve namus algısını" belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Soruları

Bu araştırmada aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğrencilerin kadın algılarına ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı tutumları nasıldır?
3. Öğrencilerin kadın algılarına ilişkin görüşleri kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarını etkilemekte midir?
4. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarını etkilemekte midir?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Algı

2.1.1. Algı Kavramı

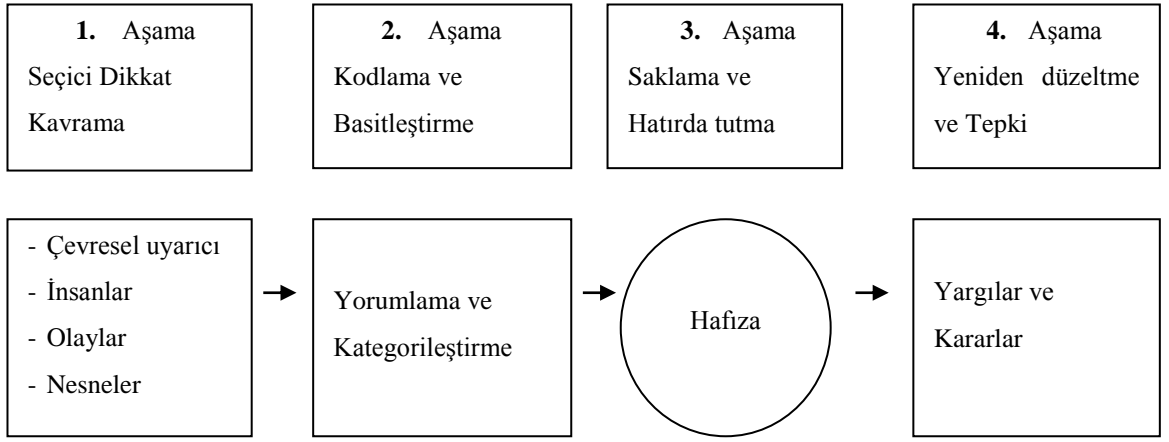
Algı, beyin ile duyu organları arasındaki örgütlü faaliyetleri organize ederek tanımlama, anlama ve anlamlandırma işlemidir (Güney, 2016; Tutar, 2016). TDK (2019b)'ya göre algı kavramı; “Bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak etme” şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir ifade ile duyu organlarına ulaşan uyarıların (koku, renk, ses, ısı vb.) farkına varılması algı, algıların analiz edilip yorumlanması, örgütlenmesi, sistemleştirilmesi süreci ise algılamadır (Tutar, 2016).

Çevremizi anlamamızı ve yorumlamamızı mümkün kılan algılama, kişinin dikkat edeceği nesne veya olguyu kendisinin seçtiği “algıda seçicilik” adı verilen bir süreçtir (Barlı, 2007; Tutar, 2016). Bu süreçte dışarıdan gelen bütün bilgilerin alınması mümkün olmadığı için bilgilerin bir kısmı seçilmektedir. Her bireyin ilgisini ve dikkatini çeken bilgiler ve çevresel etkenler birbirinden farklı olduğu için birey bazı çevresel bilgilere kayıtsız veya isteksiz yaklaşırken bazı bilgilere ilgi ve merak uyandırmaktadır (Barlı, 2007). Bu farklılığın oluşmasını sağlayan ve “algıda seçicilik” adı verilen süreci belirleyen kişinin değer yargıları, güduları, kişiliği, ihtiyaçları, inançları, istekleri, beklentileri, tutumları ve tecrübeleridir (Barlı, 2007; Güney, 2016; Tutar, 2016).

2.1.2. Algılama Süreci

Davranışı etkileyen ve birçok özelliğe sahip olan algılama, bireylerin değerlendirme ve anlamlandırma yapabilmesi için gerekli bilişsel bir süreçtir (Güney, 2016). Çünkü duyu organları ile beyne ulaşan bilgilerin algılanarak anlamlı hale getirilmesi gerekir. Bu bilgi işleme süreci, birbirini takip eden dört aşamadan meydana gelmektedir (Barlı, 2007).

Şekil 1. Algılama bilgi işleme modeli (Barlı, 2007)

Birinci aşama: Dikkat ve seçim mekanizmasıdır. Bu aşamada birey, çevreden gelen uyarıcıların çeşitli etkilerine maruz kalır. Ancak tüm bilgileri kavrayacak zihinsel kapasitesi olmadığından uyaranlardan bazılarını alıp (seçici algı) işleme tabi tutar, sonrasında ise uyarımların depolandığı bölgeye aktarır (Barlı, 2007; Tutar, 2016).

İkinci aşama: Bilgilerin zihinde kodlanarak basitleştirilmesidir. Bu aşamada, gözlemlenen bilgiler hafızaya gönderilirken orijinal bir fotoğraf şeklinde aktarılmaz. Ham bilginin, bazı zihinsel süreçlerden geçirilerek yorumlanması gerekir. Belli bir yorum yapılabilmesi için parçalar halindeki bilgilerin, niteliklerine göre kategorilere ayrılarak kodlanması, daha sonra bilişsel şemalardaki bilgiler ile karşılaştırılıp incelenmesi gerekir (Barlı, 2007). Bu karşılaştırmada bir değerlendirme ve yorumlama yapılır. Algısal yorumlama subjektif olabilmektedir. Bu aşamaya, uyarıcıların işlendiği aşamada denilebilir (Arabacı, 2012).

Üçüncü aşama: Bilgilerin hatırdaki tutulmasıdır. Bir önceki aşamada kodlanarak basitleştirilen bilginin uzun süreli hafızada daha kolay saklanmasını sağlamaktadır. Bu evrede bilgi, uzun süreli hafızada depolanır (Barlı, 2007).

Dördüncü aşama: Hafızadan geri çağırma, karar verme ve tepkide bulunma aşamasıdır. İnsanların karar vermesi ve yargıda bulunması gereken durumlarda gerekli bilgiler hafızadan geri çağırılır. Son yargı ya da karar verme aşaması, uzun süreli hafızada depolanmış kategorik bilginin biçim ve yorumun ya da geçmişteki deneyimlerden çıkan özet yargıların geri çağırılması ile tamamlanır (Barlı, 2007). Bu sürecin tamamlanmasından sonra birey, nasıl algıladığına bağlı olarak bir tepkide bulunur (Tutar, 2016).

2.1.3. Algıyı Etkileyen Faktörler

Algılama süreci, uyarıların duyu organları ile alınmasından başlayan ve sırasıyla seçim, kodlama, hatırd tutma ve tepki verme şeklinde devam eden bir süreçtir. Birey, bu sürecin aşamalarında birtakım etmenlerin etkisi altında kalarak kişiye özgü tutum ve davranışlar sergilemektedir (Barlı, 2007). Algılama sürecinde birey, iç ve dış uyarımları fark eder ve bu süreçte, içsel faktörler (kişinin kültürü, deneyimi, karakter yapısı, inançları, beklentileri, duyguları) ve dışsal faktörler (algılanan nesnenin büyüklüğü, rengi, kokusu, şekli) önemli rol oynar. Algılama sürecini ve aşamalarını etkileyen çok sayıda etmen vardır. Bunlar; bilinç ve bilinçaltı, dikkat, hazırlayıcı kurulum, öğrenme, ön yargı, basmakalıplılık (Stereotipleştirme), model oluşturma (Prototipleştirme), hale etkisi ve algısal beklentilerdir (Tutar, 2016).

Bilinç ve bilinçaltı: Bilinç, kişinin duyuşsal uyarımları algılayıp dış dünya ile etkileşim içine girdiği uyanıklık hali olarak tanımlanır (Saip ve Siva, 2002). Yaşadıklarımızdan ve algıladıklarımızdan edindiğimiz bilgileri hafızamızda saklayabilme yetisi, çevremizde olup bitenlerin farkında olabilmek durumu ve başkalarının yerine kendimizi koyarak onların duyuş ve düşüncelerini anlayabilme becerisi bilincin öğeleri arasındadır (Ayhan, 2009). En genel tanımıyla bilinç, kişinin kendisini anlamasının yanında, çevresindeki tüm varlıkları ve kavramları algılamasını da sağlayan farkına varım sürecidir (Tutar, 2016). Çevremizden gelen görüntü, ses, mesaj gibi uyarımların farkında olmadan ya da bilinçli olmadan insan zihnine yerleştirilmesi işlemine ise bilinçaltı denir (Küçükbezirci, 2013). Bilinçaltımız, bilgisayarımızdaki sabit disk sürücüsü gibidir. Doğumdan beri var olan tüm anılarımız ve programlarımız için uzun süreli saklama yeridir. Bilinçaltı zihnimiz, bu programları kullanarak dünyadan aldığımız tüm verileri algılamamızı sağlar (Parker, 2017).

Dikkat: Duyuş organlarımız ile gelen uyarıcılar arasından hangilerinin seçilip algılanacağını belirleyen en önemli süreç dikkattir. “Algısal işlevleri, düşünceleri, duyuşsal uyarımları ve çevresel uyarıcıların bazılarını görmezden gelip bazılarını fark ederek tüm bu süreçlerin tamamını bilişsel olarak kontrol edip onlar üzerinde odaklaşmaya” dikkat denir (Tutar, 2016). Dikkat, diğer davranışların pahasına bazı davranışların seçici olarak geliştirilmesi olarak da tanımlanabilir (Şahin, 2013). Algı, sosyal bilişin ilk adımı iken dikkat ise algıdaki ilk adım olarak ele alınır. Çünkü algılama sürecinin başlangıcında dikkat vardır. Dikkat, uyarımları, uyarımlar ise

algılamayı etkilemektedir (Tutar, 2016). Algısal alandaki tüm uyarılar eşit derecede dikkat çekmediği için bazı uyarılar seçilerek onların farkındalık eşiğine ulaşma olasılıkları artırılır ve bir odak noktası belirlenir. Bu dikkat modeli, bilişsel sistemimizde odak uyarılarının algılanmasını kolaylaştırmaktadır (Bodenhausen ve Hugenberg, 2009).

Hazırlayıcı kurulum: Çevredeki dış etkenlerden bağımsız, bireyin içinden gelen ve bir uyarıcı yerine diğerine dikkat etmesine sebep olan birçok faktör vardır. Tecrübeler, sosyal çevre ile ilgili birçok beklentinin oluşmasını sağlamaktadır. Bu beklentiler algılamayı etkilemektedir. Birey farklı uyarılar arasından sadece bir uyarın türünü algılayıp tepkide bulunma yolundaki hazırlığına, hazırlayıcı kurulum denir (Ercan, 2009; Tutar, 2016). Bir anne gece ağlayan bebeğin sesini duyarken, kapı sesini veya telefonun çalmasını duymayabilir ya da bir doktor gece çalan telefonun sesini duyarken, çocuğunun ağlama sesini duymayabilir. Bu durum, annenin ve doktorun neyi algılamaya hazır olması ile ilgilidir (Tutar, 2016).

Öğrenme: Geçmişte yaşadığımız olaylar ve algıladığımız nesnelere belleğimizde tutulmakta ve benzer özellikte olanlar bellekten çağrılıp, yorumlanarak yeni algıların oluşmasına zemin sağlamaktadır. Bu yüzden önceki öğrenmelerimiz şimdiki algılarımızı etkilemektedir (Tutar, 2016).

Ön yargı: Bazı kuramcılara göre insan beyninin kategorik düşünme özelliğinden dolayı ön yargılı tutum ve davranış sergilemesinin kaçınılmaz olduğu öne sürülmüştür. Buna göre yeni bir durum karşısında insan beyni, hızlı bir şekilde karar verebilmek için geçmişte oluşturulan ve öğrenilen şablon ve taslakları kullanır (İlhan ve Çevik, 2003). Herhangi bir bilgi, deneyim ya da kanıtı dayandırmayan ön fikirler, dış dünyayı zihnimizde modelleştirerek yeni durum ile ilgili genelleştirilmiş düşünce ve davranışın oluşmasını sağlar ve bu durum, ön yargı olarak adlandırılmaktadır (Göregenli, 2012; İlhan ve Çevik, 2003). Algılarımız, güdülerden etkilenmektedir. İnsanlar bir şeyi algılayırken seçici olarak görmek istediklerini görür ve duymak istediklerini duyar. Yani bu seçici algılama, ön yargılı davranışı içermektedir. Başka bir ifade ile ön yargılar güdülenmiştir ve bu durum kişinin ön yargıya ilişkin pekiştiricileri (reinforcer) görmek istemesine imkân verir (Ercan, 2009; Tutar, 2016).

Basmakalıplılık (Stereotipleştirme): Basmakalıp yargılar (stereotipler), belirli bir gruba üye kişilerin davranışları ve karakterleri hakkındaki genelleştirilmiş

inançlara denir. Başka bir deyişle, bir grubun daha çok hatırlanan özelliklerini tanımlayan yargılardır. Bu yargılar, cinsiyet, ırk, meslek, yaş, etnik gruplar veya yaşanılan coğrafi bölgeye ilişkin olabilmektedir (Barlı, 2007; Onay ve Heptazeler, 2014). Basmakalıp yargılar, özel koşulların ya da varılan sonucun değiştiremediği, aynı davranışı tekrarlayan, basit ve tekdüze algılar olarak da tanımlanabilir (Barlı, 2007). Ön yargılar algılamayı etkilediği gibi basmakalıp eylemlerde algılamayı etkilemektedir. Birey, kişi ve nesnelere sınıflandırırken çeşitli basmakalıp yargılar oluşturur ve onların etkisinde kalarak olguyu algılar (Tutar, 2016). Örneğin; bir işyerinde kadınların duygusal zekaya sahip olduğunu düşünen erkek çalışanların, kadınların yöneticilik yapamayacaklarını ileri sürmesi bir basmakalıpcılıktır (Arabacı, 2012).

Model oluşturma (Prototipleştirme): Herhangi bir konuda kişinin zihninde bir ideal ve özgün model oluşturması sonrasında, bu modele göre olay ve nesnelere algılayıp değerlendirmesi ve bir davranış sergilemesi beklenir (Barlı, 2007). Model oluşturma, bir kategori veya sözcüğü tanımlamaya yardımcı olan örnek referanstır. Başka bir ifade ile kategoriye en iyi ifade eden ögedir. Bir kategorinin ögelerinden bahsedildiğinde akla ilk gelen kategorinin en tipik ögesidir. Tipik ögeler, bellekte en çabuk ulaşılan ve temsil değeri olan ögelerdir. Örneğin; birçok sürüngen hayvan vardır ancak sürüngen denildiğinde akla ilk gelen “yılan”dır. Model oluşturma, gözlem ve analiz yapmayı etkilediği için algılamayı etkileyen etmenler arasındadır (Tutar, 2016).

Hale etkisi: Değerlendirme, insan algılamasında önemli bir boyuttur. Çünkü insanlar etrafındaki diğer insanları hem iyi hem de kötü olarak değerlendirmek yerine, iyi veya kötü olarak kategorilere ayırma eğilimindedir. Sonrasında insanlara ilişkin diğer nitelendirmeler, yapılan bu ana değerlendirmeye uygun şekilde algılanmaya devam etmektedir (Karakoç Alatl, 2012). Burada değerlendirici, kişinin genel izleniminden ya da sadece bir özelliğinden etkilenecek değerlendirme ya da puanlama yapmaktadır (Karakuş, 2008). Hale etkisi, kişi hakkında genel bir yargıya varılması ve bu yargıyı kişi ile ilgili daha olumlu ya da daha olumsuz bir düşünme şeklinde tanımlayan bilişsel bir yanlılık veya yaygınlık yanlılığı şeklinde ifade edilir. Genelleştirilen bu algı etkisiyle kişinin davranışları hakkında hüküm verilebilir ve bu hüküm, yanlış algıya neden olabilir (Karakoç Alatl, 2012; Tutar, 2016). Örneğin; bir kişinin planlama becerisinin iyi olduğu ancak iletişim becerisinin düşük olduğunu varsayalım: Bu kişinin yöneticisinin, sadece planlama becerisine bakarak başarısını

genele yayması olumlu hale etkisi iken tersi bir durumda kişinin herhangi bir alandaki başarısızlığını genellemeye kalkması olumsuz hale etkisidir ve algılamayı her iki durumda olumsuz etkilemektedir (Tutar, 2016).

Algısal beklenti: Beklenti, bir şeyin olacağı ya da olmayacağı yönündeki güçlü bir inanç ve bir öngörüdür. İnsanlar bekledikleri şeyi algılar. Bu duruma, bir operasyon için kuşatılmış apartmandan çıkan her kişiye suçlu gözü ile bakılması örnek verilebilir (Tutar, 2016). Algıyı etkileyen tüm bu faktörler, çoğu kez birbirleriyle bütünleşerek ya da dolaylı olarak algılamayı etkilemektedir. Bireyin özgeçmişi ve kültüründen getirdiği değer yargıları, onun algılama biçimini ve stratejisini oluşturmasında dolayısıyla algılama sürecini etkilemektedir (Çarıkcı ve Koyuncu, 2010). Bu nedenle, bireyin farklı kültürel değerlere ve sosyoekonomik özelliklere sahip olması bireyler arasında algılama düzeylerindeki farklılığı açıklamaktadır (Tutar, 2016).

2.2. Kadın ve Namus Algısı

2.2.1.Kadının Toplumdaki Algısı: İnsan Olarak Kadın

Kadınların tarihsel süreç içinde yaşadıkları coğrafyadaki farklı kültürlerin ve inanmış oldukları dinlerin etkisiyle rol ve tanımlarında birtakım değişiklikler yaşanmıştır (Gündüz, 2012). Ancak yapılan incelemelerde birçok kültürde kadının, döneminin insanlık değeri altında bir muameleye maruz kaldığı görülmektedir. Kapanoğlu (2006) ve Gündüz (2012)'ün belirttiğine göre, geleneksel Çin toplumunda ataerkil aile sisteminin egemenliğinde, kadınlar ikinci sınıfa yerleştirilir ve çocuk doğurduğunda bazı statüler kazandıkları belirtmektedir. Ayrıca kadını insan saymadıkları için kız çocuklarına isim bile koymaz ve bir, iki, üç şeklinde sayarlarmış (Kapanoğlu, 2006; Gündüz, 2012). Hindistan toplumunda ise insanların öldükten sonra yeniden doğdukları inancına bağlı olarak, kadınlar eğer iyi bir hayat sürerlerse bir sonraki yaşamlarında erkek olarak dünyaya geleceklerine inanır bunun için de kocalarına olabildiğince iyi davranırlarmış (Tatlıoğlu, 2010). Antik Yunan'da kadınların erkeklere göre akılsız olduğu düşünülendiğinden onlardan ideal ve akıllı bir vatandaş yetiştirmelerinin beklenmediği, bu nedenle erkek çocukların bakımının yetişkin bir birey oluncaya kadar yalnız erkekler tarafından yapıldığı ve kadının ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüğü belirtilmektedir. Örneğin; olimpiyatlara yalnızca

erkeklerin katılımını desteklemişler ve kılık değiştirerek kadınların gelmelerini önlemek için de oyunlara yarı çıplak katılımı zorunlu kılmışlardır (Güzel, 2015).

Ataerkil dünyayı yansıtan dinler arasında olan Yahudilik ve Hristiyanlık'ta da Tanrı eril olarak temsil edilmiş, erkekler onun oğulları olarak tasvir edilmiştir (Topcan, 2010). Yahudi geleneğindeki ayinlerde "Beni kadın yaratmayan Ulu Tanrı'ya, bizlerin ve bütün dünyanın Yüce Efendisi'ne şükürler olsun." duasıyla erkeğin üstün olduğu inancı açıkça dile getirilmiştir. Yahudi ve Hristiyan din geleneğinde cennetten kovulma hikâyesine dayanılarak "ilk cinsellik günahı ve bunun sorumlusu olan kadın" ve "baştan çıkarıcı kadın" gibi düşünceler ile Havva (aynı zamanda bütün kadınların prototipi sayılan) imgesi ortaya çıkarılmıştır. Böylece, Havva'nın suçu olarak benimsenmiş ve yaşam boyu kadın "ikincil" ve erkeğe göre "aşağı" konuma düşerek Tanrının buyruğu ile erkeğin hâkimiyeti altına girmesi istenmiştir. Bu durum hâlen ataerkil düzenin oluşmasında meşru gerekçe olarak kullanılmaktadır (Berktaş, 2012). İslamiyet, diğer semavi dinlerde olduğu gibi kadını cennetten kovulmaktan sorumlu tutmamaktadır. Kadının cinsel olarak ayartıcı ve dinen günahkâr olduğu inancından uzaklaştıran ve cinsiyet ayrımcılığını önleyerek kadını erkek ile eşit olduğu bir konuma eriştiren İslam dini, kadını değer ve yükümlülükler açısından da eşit kılmıştır (Kaval, 2016).

Tarihi süreçte, Türk kadın kimliğinin biçimlendirilmesi sürecini üç ana döneme ayırarak incelemek gerekir. Bunlar: İslamiyet öncesi, İslamiyet sonrası ve Türkiye Cumhuriyeti'dir (Bingöl, 2014). İslamiyet öncesi döneme bakıldığında; kadını hedef alan cinsiyet ayrımcılığının yok denecek kadar az olduğu, ataerkil aile yapısı içinde varolsa da eski medeniyetlerde olduğu gibi babanın mutlak hâkimiyetini içeren değil, kadın ve çocuğunda çeşitli haklara sahip olduğu bir aile ortamının yaşandığı görülmektedir (Onay, 2012). Yine, tek eşli evliliğin esas olduğu Türklerde kağanın eşine "Hatun" sıfatı verilmiş, bir emirname yazıldığında "Hakan emrediyor." sözü ile başlanırsa kabul olunmadığı "Hakan ve hatun emrediyor ki..." şeklinde başladığında muteber sayılmıştır (Gündüz, 2012; Tellioğlu, 2016). İslâm'dan önce Arap kabileleri arasında küçük kız çocukları öldürülür, diri diri toprağa gömülürken Kur'anı Kerim, asırlarca bu anlayış içinde bulunan toplumun davranışını şiddetle kınamıştır. Ancak yine de Türkler, İslamiyet'i kabul etmeleriyle birlikte bir yandan kendi örf ve geleneklerini muhafaza etmeye çalışırken diğer yandan Arap ve işgal ettikleri (Fars, Bizans ve

Avrupa ülkeleri) yerlerin kültürleri etkisinde de kalmışlardır (Sağ, 2001; Bingöl, 2014). Bu nedenle İslam inancı Kur'an anlamı ile eş tutulmalı ve Kur'an dışındaki "İslam" olarak sunulan kaynaklarda Kur'an'a aykırı birçok unsurun mevcut olduğu unutulmamalıdır. Örneğin "erkekten yaratılma" iddiası ele alındığında Kur'an, erkek ve kadının aynı özden (nefsi vahide) yaratıldıklarını söylemekte ve kadının "erkekten yaratılmış" olduğunu ifade veya ima eden bir tek Kur'an ayetinin bile mevcut olmadığı görülmektedir (Tuksal, 2006; Sadık, 2016). Kadının erkeğin kaburga kemiğinden yaratılışıyla ilgili anlatımlar, kadın hakkındaki olumsuz algının oluşmasında önemli rol oynamaktadır (Sarmış, 2013). Kökenle ilgili bu anlatımlardan hareketle kadının varlık (ontolojik) olarak eksik yaratıldığı ve erkek cinsinin egemenliği altında olması gerektiği savunulmuştur. Burada Yahudi ve Hıristiyan kültüründe hakim olan, Havva'nın Hz. Adem için Adem'in kaburga kemiğinden yaratılmış olduğu inancı önemli yer tutmaktadır (Wadud, 1999). Bu yanlış yaklaşım, İslam düşüncesinde de etkili olmasına rağmen Kur'an incelendiğinde, İslam inancı açısından bu düşüncenin doğru olmadığı görülmektedir. Bazı rivayetlerde açıklanan "Kadın kaburga gibidir" (Buhârî, "Nikâh", 79, 80; Müsned, V, 151) ifadesinde, Havvâ'nın ya da kadınların kaburga kemiğinden yaratıldığını ifade eden hadisler, erkek ve kadının tabii (fitrî) olan ve değişmemesi gereken farklılıklarını ve özelliklerini anlatmak üzere yapılmış bir benzetme ve mecazî bir anlatım içermektedir. Bu durum, "Hadislere göre kadınları erkeklere benzetmeye, tabii özelliklerini yok etmeye kalkışmak, eğimli yaratılmış kaburga kemiğini düz hale getirmeye uğraşmak gibidir. Kaburga ancak kavisli olduğunda uygun, sağlam ve kâmindir, fonksiyonunu yerine getirir; düz olsaydı akciğerin şekline uymaz ve onu koruyamazdı. Şu halde onu düzeltmeye çalışmak bozmaya ve kırmaya çalışmak demektir." şeklinde yorumlanmaktadır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2019). Yahudi ve Hıristiyan kültüründe ise İbn-i Abbas: "Allah Havva'yı, Adem'in kaburga kemiğinden yarattı, İmam-ı Taberi: "Yani bu tek nefisten onun eşi olan Havva'yı yarattı. Muhakkak ki Havva'yı onun kaburga kemiğinden yaratmıştır." ifadeleri geçmektedir (Tuksal, 2006; Sadık, 2016; Taslaman ve Taslaman, 2019). Kadının erkeğin kaburga kemiğinden yaratıldığı inancının Kur'an kaynaklı olmadığı, Yahudi ve Hıristiyan kaynaklarından hadis kitapları ve hadisleri kullanan tefsir kitapları aracılığı ile "İslam" inancına girdiği açıkça görülmektedir. Kur'an'ın bütünü incelendiğinde "kadının erkek için yaratıldığı" ifadesinin hiçbir ayet ve hadiste geçmediği aksine bu görüşün, İslam dini açısından en

büyük günah kabul edilen şirk koşma tehlikesine bile neden olabileceği unutulmamalıdır (Sarmış, 2013; Taslaman ve Taslaman, 2019). Erkek tefsirciler, Adem ile Havva'nın yaratılış hikayesini kendi yorumlarına eklemişler ve kadının ikinci sınıf olduğu hissini oluşturmuşlardır. Kur'an'ın genelindeki hitap tarzı bu şekilde bütün inananlardır. Örneğin, Allah'ın istediği gibi "kul" olmak için gereken faziletlerle ilişkin ayette Ahzab-35: "Allah, şu kişiler için bir affedilme ve büyük bir ödül hazırlamıştır: Müslüman erkekler Müslüman kadınlar, inanan erkekler inanan kadınlar, itaat eden erkekler itaat eden kadınlar, özü sözü doğru erkekler özü sözü doğru kadınlar, sabreden erkekler sabreden kadınlar, Allah korkusuyla ürperen erkekler Allah korkusuyla ürperen kadınlar, sadaka veren erkekler sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkekler namuslarını koruyan kadınlar, Allah'ı çok anan erkekler Allah'ı çok anan kadınlar". Görüldüğü gibi Kur'an'ın Müslümanlardan beklediği vasıflar, tüm inananları kapsamaktadır (Selvi, 2016; Taslaman ve Taslaman, 2019). Ancak, Peygamber devrinde haklarında ayet ineneği endişesi ile kadınlara el uzatmaktan sakınılmış, Peygamber vefat edince, kadınların aleyhine olan yaklaşım yeniden egemen olmuş; birçok Müslüman, dünyada yaygın olan, kadınları küçümseyen, eve hapseden, erkeğe itaati en önemli kadın vazifesi olarak kabul eden kültürü benimsemiştir. Bu zihniyet, eksiksiz ve tam olduğu tüm Müslümanlarca kabul edilen Kur'an'a ilave yapmak mümkün olmadığından, "Peygamber dedi ki..." şeklinde uydurulan hadislerle kabul ettirmeye çalışılmıştır. Bu kültürel zihniyetle yaşayan ve büyük bir bölümünün erkek olduğu hadis kitaplarının yazarları, kadınlar aleyhine sanki Peygamberimiz söylemiş gibi aktardıkları rivayetleri kitaplarına almışlar ve kadın düşmanlığının "dinselleşmesinde" önemli bir rol oynamışlardır (Tuksal, 2006; Sadık, 2016; Taslaman ve Taslaman, 2019). Bu nedenle Kur'an tefsirlerinin inceliklerle araştırılması, ayet ve hadislerin gerçek manalarının anlaşılması oldukça önemlidir.

Selçuklular döneminden Anadolu'ya yerleşinceye kadar ki dönemde Türk kadını, aktif rollere sahip ve henüz "Harem" bilinmiyorken, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk dönemlerinde kadının sosyal hayatı gitgide kaybolmuş, Bizans devlet yapısından etkilenen Osmanlı toplumunda "harem" oluşturularak kadın, sosyal yaşantının dışına itilerek eve kapatılmıştır. Buna göre, toplumda, "Saraylı kadın" ve "Kırsal alandaki kadın" olmak üzere ikiye ayrılmış kadın modeli çizilmiştir. Her iki modelde de kadın erkeğe bağımlı bir yaşam sürmüştür (Sağ, 2001). Bu dönemin ardından, Tanzimat

Fermanı ile Osmanlı Devleti'nde toplumsal değişim, batılılaşma ve modernleşme süreci başlamıştır (Bingöl, 2014). Osmanlı Devleti'nden sonra Cumhuriyet döneminde Atatürk devrimleri ile birlikte toplumun tamamını ele alan köklü değişiklikler yapılmıştır. Kanunlarda kadın-erkek eşitliği evrensel ölçüde gerçekleştirilerek seçme ve seçilme, sağlık, hukuk, meslek seçimi, eğitim gibi birçok alanda kadına haklar tanınmıştır (Sağ, 2001). Cumhuriyetle birlikte getirilen yenilikler sayesinde Türk kadını birçok ikilikten ve geçmişteki yetersiz haklarından yasal olarak kurtulmuş olsa da toplumsal bağlamda gerçek manada özgürleşememiştir (Gelgeç Bakacak, 2009; Bingöl, 2014). Çünkü toplumun kadın ve erkek algısını, o toplumu oluşturan bireylerin görüş şekli, düşünme biçimi, verilen değer, algılama mantığı ve davranış tarzı meydana getirmektedir. Bu nedenle, kadın ve erkek doğduğu andan itibaren ataerkil toplum yapısı içerisinde gelişip büyümüş, kendi kimliği ve hayata ait fikirleri bu kaynaktan beslenerek şekillenmektedir (Akin ve Demirel, 2003; Yılmaz, 2010; Sakallı Uğurlu ve Akbaş, 2013; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014). Günümüzde toplumun her kesiminde kadının, sosyal hayattan yalıtılarak erkeğe ikincil konumlandırılması ve doğurganlık yetisinden dolayı yaşam içinde sadece ailevi rolü (anne ve eş olma) yüceleştirilmesi nedeniyle bu koşullarda saygın olarak tanımlanması söz konusudur (Geçer ve Çelik, 2017). Yine bu nedenle kadına, toplum tarafından kutsal, fedakâr anne veya kız kardeş şeklinde ideal bir imaj görüntüsü çizilmektedir. Aslında bu imaj, bizlere toplumsal dinamikler ile eril ideolojilerin aktardığı kalıp rollerdir (Serbest Yılmaz, 2015; Geçer ve Çelik, 2017). Örneğin; toplumumuzda çocuk bakımını en iyi kadın üstlendiği ve yapabildiği düşüncesi, erkek egemen toplumun dil ile yansıttığı bir ortak duygudur (Özçatal, 2011). Kadınların asıl görevlerinin çocuk bakmak, eşe hizmet etmek, ev ile ilgili işleri yürütmek ve evde oturmak olduğu düşüncesi, aynı zamanda kadının bireysel karar verme özgürlüğünün elinden alınması eril hâkimiyetin baskın olması gibi durumlar akla uygunmuş ve doğalmış gibi gösterilmektedir (Kuzgun ve Aydemir Sevim, 2004; Powell ve Greenhaus, 2010; Günay ve Bener, 2011). Kitle iletişim araçları yoluyla kadın, evine, çocuklarına ve eşine bağlı bir imge veya cinsel bir obje şeklindeki tüketim nesnesi olarak yansıtılmaktadır. Erkek olgusu ise fiziksel olarak güçlü, sert, saldırgan, iddialı ve girişken şeklinde betimlenmektedir (Şahin, 2012). Aynı şekilde medyanın haberleri sunuşlarında masum gibi görünen cinsiyetçi ifadeler yer almaktadır (İnci, 2013). Örneğin; “töre cinayeti, çılgın koca, aile meclisi, namus meselesi” gibi sıklıkla

kullanılan söylemler ve haberlerde kullanılan dil, erkek egemen cinsiyetçi yapıyı ve toplumdaki bu algıyı hissettirmeden sürekli olarak güçlendirmekte, “kadın” üzerinden yürüyen namus algısının yeniden üretimine katkıda bulunmaktadır (Dursun, 2008; İnci, 2013).

2.2.2. Namus Algısı

Dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde erkek ve kadın için namus algısı, ahlaklı olmak, doğruluk, dürüstlük gibi olumlu davranışları içeren bir kavram olarak ele alınırken gelişmekte olan ülkelere baktığımızda, özellikle Türkiye gibi nüfusun çoğunluğunun Müslüman olduğu toplumlarda her iki cinsiyet için farklı anlamlarda kullanımı yaygındır (Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014). TDK (2019c)’ya göre namus kavramı, “bir toplum içinde ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık”, “iffet”, “dürüstlük” ve “doğruluk” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım hem erkeği hem de kadını yani “kişi”ye seslenmektedir (Altunel, 2012). Ancak geçmişten bugüne varlığını devam ettiren erkek egemen kültürün ürettiği toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, erkeğe genellikle her türlü rahatlığı vermekte, kadında ise yaşadığı toplumdaki örf ve adetlere uygun davranmasını ve erkeğin denetiminde bir yaşam sürmesini öngörmektedir. Daha açık bir ifade ile erkek açısından namus, dürüstlük, iyi ahlaklı olma, güvenilir olma ve ailenin şerefini, iffetini koruma şeklinde ifade edilirken kadın için bu durum kadının “cinsel saflığı” üzerinde kurgulanmaktadır (Işık ve Sakallı Uğurlu, 2009; Yıldız Tahincioğlu, 2010; İnci, 2013; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014). Cinsel saflık ise, bekâret ile ilişkilendirilmiş ve “kız” olmak, cinselliğin ve namusun başlıca göstergelerinden biri olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle kadın hayatında himen (hymen), fizyolojik görevlerinin ötesinde sosyolojik açıdan tarih boyunca önemini sürdürmüştür (Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014; Işık ve Sakallı Uğurlu, 2009). Cinsel saflık ile eş tutulan bekaretin, evlenene kadar eğer evlilik gerçekleşmezse ölüme kadar kadın tarafından korunması beklenmektedir. Ayrıca, kadının namuslu biri olabilmesi için yalnızca evlilik olmadan cinsellik yaşamaması değil, yaşam biçimine dikkat etmesi ve davranışlarını kontrol etmesi de önemlidir (Arın, 2001; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014). Çünkü kadının ve ailesinin toplumdaki namus ve şerefine sürdürülmesinin ancak bu şekilde gerçekleşeceğine inanılmaktadır (Işık ve Sakallı Uğurlu, 2009; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014). Toplumun bu inanış ile donatılmış olan namus algısına ters

düşen davranışlarda bulunması halinde kadın, çeşitli cezalandırmalar ile karşı karşıya kalmaktadır.

Kadının kendi bedeninde söz sahibi olma hakkının elinden alındığı ve ruhsal açıdan bir travma oluşturan kızlık zarı muayenesi, aileler için namusun ya da namussuzluğun bir kanıtı iken, kadın için namus adına verilen cezalardan biridir (Cindioğlu, 2015). Muayene sonucunda kadının namusunu koruyamadığı kanaatine varılırsa bu defa kadın için daha büyük cezalar belirlenmektedir. Ailenin örf ve adetlerine göre kadın; namus cinayeti mağduru olabilir, tecavüzcüsü ile zorla evlendirilebilir, gebelik söz konusu ise küçük yaşlarda istenmeyen bir bebeği dünyaya getirmek zorunda kalabilir, uygun olmayan koşullarda kürtaja zorlanabilir hatta öldürülebilir. Tüm bu cezalar ölümle sonuçlanmasa bile, kadının hayatını fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden olumsuz etkilemektedir (Işık ve Sakallı Uğurlu, 2009; Gürsoy ve Arslan Özkan, 2014; Cindioğlu, 2015). Öyle ki; ataerkil toplum ideolojileri ile beraber liberal toplum ideolojilerini aynı dönemde varlığını sürdürdüğü toplumlarda bekâret testleri, kadınlarda korku oluşturmuş ve çözümü “bekâret onarımı ameliyatı” (hymenoplasti) olmakta bulmuşlardır. Bekâret onarımı, kadının fiziksel sağlığı açısından ciddi riskler taşıyorsa da ruhsal travmaya neden olabilen ve hem kadına hem de sağlık personelinin etik olarak zorlayan bir operasyondur. Çünkü normalde himenin olmaması tedavi edilecek bir durum değildir (Kılıç ve ark., 2014; Cindioğlu, 2015).

Yaşanan tüm bu durumlar, kadın sağlığını bozan ve yaşamını olumsuz etkileyen özde bir kadın sorunu gibi görünse de, aslında toplumsal boyutta mücadele gerektiren toplumsal bir çıkmazdır (Akın ve Demirel, 2003).

2.2.3. Kadın ve Namus Algısını Etkileyen Etmenler

Kadın ve namus algısını etkileyen etmenlerin temelinde yatan toplumsal cinsiyetin tarihsel, kültürel ve öğrenmeye dayalı bir kavram olduğunu ifade eden toplumsal cinsiyet eşitliği kuramcıları, bazı kültürlerin, dinlerin ve geleneklerin de birbirlerinden etkilendiklerini ifade etmektedirler (Vargel Pehlivan, 2017). Bu etki, sosyal hayatta bireylerden toplumsal cinsiyet rolüne uygun kimlikler geliştirmesi beklentisiyle gerçekleşmekte, bireyin davranışlarındaki cinsiyet farklılıkları, toplumsallaşma (sosyalizasyon) süreci ile bireye kazandırılmaktadır (Giddens, 2008; Coştu, 2009; Sankır, 2010). Toplumsallaşma ise doğuştan başlayarak ömür boyu devam eden, bireyin de içinde yer aldığı grubun değerlerini, cinsiyetlerine ilişkin rol, tutum ve

davranışlarını, normlarını ve karakteristik dilini edindiği, karşılıklı etkileşimi olan bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 2004; Coştu, 2009). Bireyin kimliğinin büyük bölümünü oluşturan toplumsallaşma, bu kültürel öğelerin kazanılması sırasında aile, eğitim, kitle iletişim araçları ve kültürel ortamın (sosyal çevre) etkisi ile şekillenmektedir (Coştu, 2009).

Aile

Sosyalleşme sürecinde aile önemli kaynaklardan biridir. Çünkü, aile içinde çocuklar; bireylerin sosyal ve ekonomik konularda, sorumluluk dağılımını, kararların alınma biçimini, eşler arasında paylaşılan ortak değerleri, aile içindeki iş bölümünü, duygu ve düşünce modellerini kendilerine örnek alarak ileride toplumun şekillenmesinde aktif rol oynamaktadırlar (Günay ve Bener, 2011). Bu durum ebeveynlerin, çocuklarına rehberlik ve eğitim vererek cinsiyete ilişkin inançlarını doğrudan iletirken, cinsiyete dayalı davranış modellemeleri ile dolaylı olarak da ilettikleri anlamına gelmektedir (Marks ve ark., 2009). Bu nedenle anne ve babalar, yaşamın ilk yıllarında toplumsal cinsiyet rolünün gelişmesinde büyük role sahiptirler (Akgül Gök, 2013).

Ebeveynler, çocukların öğrenmesinde önemli bir yeri olan oyun sırasında da kız çocuklarını bebekleri ile erkek çocuklarını ise arabaları ile oynaması yönünde teşvik ederek cinsel tip etkinliklere katılmalarını sağlamaktadırlar (Crespi, 2003). Ayrıca, erkek çocuğun takdir edildiğinde “Aferin, sen çok cesur bir erkeksin!” ya da oyuncak seçiminde “Erkek çocuklar oyuncak bebeklerle oynamazlar!” gibi aileleri tarafından söylenen söylemler, çocukların kendilerinden beklenen cinsiyet rollerini öğrenme sürecini hızlandırmaktadır (Giddens, 2008). Ebeveynler kasıtlı olarak bu tür mesajlar göndermeseler de çocuklar, yetişkinleri gözlemleyerek cinsiyetler arasındaki farklılıkları fark eder ve nasıl davranmaları gerektiğini öğrenirler (Crespi, 2003). Yağan Güder ve Güler Yıldız (2016)’ın yapmış olduğu çalışmada, çocukların kalıp yargılarını öğrenmesinde aile içinde anne ve babanın sorumluluklarının geleneksel bir şekilde dağıtılmasının etkili olduğu belirlenmiştir.

Toplumsal kimlik de cinsiyet ayrımcılığında önemli bir yere sahiptir ve gündelik hayatın içinde üretilerek dışsallaştırılmakta, nesnelleştirilmekte ve içselleştirilmektedir. Toplumdaki kadın ve erkek kimliği, bu örneklerden biridir (Metin, 2011). Bir kültür aktarıcısı olan anne ve babanın dışsallaştırmış olduğu kimlikler,

çocukları tarafından içselleştirilerek toplumsal cinsiyet rollerine bir devamlılık kazandırmaktadır (Metin, 2011; Erdoğan, 2016). Bu içselleştirilme döneminde çocuklar, bir yandan kendi kimliklerini kazanırken diğer yandan kendileri ebeveyn olduklarında çocuklarını nasıl kadın ve erkek olarak yetiştireceğini, aile içinde gözlemlene ve model alma yolu ile öğrenmektedirler (Akgül Gök, 2013). Çocukların içselleştirme dönemi, öncelikle bilişsel (cognitive), sonrasında ise normatif (normative) bir sıralama ile oluşur. Örneğin; “Ev işlerini kadın yapar.” formu bilişsel iken zaman içerisinde “Ev işlerini kadının yapması gerekir.” şekline dönüşerek normatif bir form halini alır. Normatif bir form halini alan bu kimliklerse, gündelik hayatın içerisinde sorgulanmaksızın nesillere miras olarak aktarılmaktadır (Metin, 2011). Ayrıca aile içinde özellikle erkek otoritesine uyma kadınsı namus kodlarını sürdürmenin ana öğelerinden biridir. Erkeksi namus ise aile namusunu korumanın önemini yanında güçlü olmak için itibar ve erkeklik düşüncesi üzerine odaklanmaktadır. Buna bağlı olarak namus farklı toplumlarda ve aynı toplum içinde farklı bireylerde farklı şekillerde algılanmakta ve tanımlanabilmektedir. Bu nedenle erkek ve kadın rollerinin cinsiyet ayrımcılığından uzak şekillenmesinde ailenin önemi büyüktür.

Eğitim

Eğitim, toplumsal cinsiyete duyarlı bir zihniyet geliştirmede en önemli bileşenlerden biridir (Bravo Baumann, 2000; Sayılan, 2012). Çünkü toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılmasında anne-babadan sonra etkili olan bir diğer model okuldur (Sayılan, 2012). Okullardaki eğitiminin genel amacı, tüm insanların cinsiyete göre farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını artırarak, kendi kimlik gelişimlerini tamamlamalarına destek olmaktır (Bravo Baumann, 2000). Toplumsallaşma sürecinde etkili olan bu işlevler birtakım materyallerle okullarda gerçekleştirilmektedir (Balcı ve Sel, 2017). Okul döneminde çocukta farkındalık oluşturan en önemli materyallerden biri ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının içeriği, görsel anlatım araçları ve dili oldukça önemlidir (Çubukçu ve Sivashgil, 2007; Balcı ve Sel, 2017) Çünkü geleneksel cinsiyet rolleri ile ilişkili kalıp yargılar, çocuklara özellikle okullarda açık mesajlar ya da yönlendirmeler yerine örtülü (gizli) iletilerle aktarılmaktadır (Sayılan, 2012; Balcı ve Sel, 2017). Bu iletiler, öğrencilerde toplumsal cinsiyet rolüne uygun davranışlara ve düşüncelere dönüşürken, toplumda ise kadın ve erkeğin başarı ölçütlerini ve sınırlarını tanımlamaktadır (Kuzgun ve Aydemir Sevim, 2004).

Cinsiyetçi söylem üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde bu durumu açıkça görülmektedir. Kitiş Çınar (2013) tarafından yürütülen çalışmada, Türkçe ders kitaplarının görsel ve metinlerinde erkeklerin daha çok görünür kılındığı ve karakter dağılımında da en çok erkeklerin olduğu belirlenmiştir. Kadınların ise daha çok “anne, öğretmen, hemşire” gibi roller üstlendiği dikkati çekmiştir. Başka bir çalışmada ise ders kitaplarında yer alan görsel öğelerde ve meslek gruplarında kadın-erkek figürlerinin seçiminde ayrımcılığa gidildiği gözlemlenmiştir (Özkan, 2013). Kırbasoğlu, Kılıç ve Eyüp (2011)’ün yaptığı araştırmada ise 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında kadın evin içinde ve ev işleriyle ilgili rollerde, erkek ise ev dışı mekanlarda ve evin geçimini üstlenen aile bireyi olarak sunulmuştur.

Bu nedenle eğitim kurumlarının, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayarak daha geniş toplumlarda toplumsal değişimi uyarabileceği varsayılmakta, aynı zamanda bu eşitsizliğin, eşitlikçi eğitim programları ve olumlu eylem gibi düzeltici politikalarla giderilebileceği düşünülmektedir (Sayılan, 2012). Türkiye, eğitim alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini vurgulayan uluslararası iki belgeyi onaylamıştır. Bunlardan biri olan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women-CEDAW) sözleşmesinin eğitim ile ilgili olan 10 uncu maddenin (c) bendi, “*Kadın ve erkeğin rolleriyle ilgili kalıplaşmış kavramların eğitimin her şekli ve kademesinden kaldırılması ve bu amaca ulaşılması için karma eğitimin ve diğer eğitim şekillerinin teşvik edilmesi, özellikle ders kitaplarının ve okul programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve eğitim metodlarının bu amaca göre düzenlenmesi*”ni gerekli görmüştür (TBMM, 2019a). Diğer belge ise 1995’te imzalanan Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformudur. Bu platform, “*Eşit eğitim ve öğrenim fırsatlarını sağlamak ve kadınların eğitime ilişkin idare, politika ve karar alma süreçlerine tam ve eşit katılımını güvence altına almak amacıyla toplumsal cinsiyete duyarlı bir eğitim sistemi oluşturması*”nı ifade etmektedir. Bu belgeler, toplumsal cinsiyet eşitliği unsurlarını ve bunu başarmak için atılacak adımlar konusunda geniş bir uluslararası fikir birliğini yansıtmaktadır (TBMM, 2019b).

Sosyal Çevre

Toplum ve kültür çerçevesinde gelişen cinsiyete yönelik beklentilerin, insanlar üzerinde sınırlandırıcı, rehberlik edici ve denetleyici gibi birçok işlevi bulunmaktadır

(Ersoy, 2009). Bu nedenle cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarını ayrı ayrı ele almak gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı olarak 1930'lu yıllarda, ilk kez cinsiyet (sex) kavramından ayrıştırılmak üzere kullanılmıştır. 1950'li yıllarda ise, kendini tanımladığı bir "kimlik" ve "kadın ya da erkek olduğuna dair öz algısı" olarak tanımlanmış ve kişilik patolojilerinin tedavilerinde kullanılmıştır (Sayer, 2011). Kavramın en güncel kullanımına ise ilk defa cinsiyete dayalı ayrımların temelde toplumsal niteliğini vurgulayan Amerikalı feministlerde rastlanmıştır (Scoot, 2007).

WHO (2019)'ya göre ise "gender" toplumsal cinsiyet, kadınların ve erkeklerin grupları arasındaki normlar, roller ve ilişkiler gibi, kadınların ve erkeklerin sosyal olarak oluşturulan özelliklerini ifade eder. İnsanlar bu kültürel rol ve beklentileri yerine getirirken toplumda "cinsiyet kültürü"nü oluşturmaktadırlar. Cinsiyet kültürü, kültürün cinsiyet ile ilgili konularda kendini ifade etme biçimi olarak tanımlanmakta ve geleneklerin yansıması ile meydana gelen değerler, tutumlar ve davranışları içinde barındırmaktadır (Ersoy, 2009). Ayrıca, kültür ve gelenekte gömülü olan değerler, normlar ve ahlaki kodların, tüm topluluk sisteminin tutumlarını ve organizasyonel düzenini belirlediği için toplumsal cinsiyet konusunda güçlü bir etkiye sahip olduğu da kabul edilmektedir (Bravo Baumann, 2000).

Toplumsal cinsiyeti oluşturan olgulardan bir diğeri kavram "rol" dür. Rol, toplumun kişiden beklediği bir dizi beklenti ve davranış olarak tanımlanmaktadır (Ceylan, 2011; Altınova ve Duyan, 2013). Cinsiyet rolü, cinsiyetler arasındaki temel fizyolojik ve anatomik farklılıklar nedeniyle erkeğe ve kadına ait olan kişilik özelliklerini ve davranışlarını ifade etmektedir (Yaşın Dökmen, 2014). Örneğin; kadınların doğurganlık özelliği, biyolojik olarak sadece cinsiyetlerden birisi tarafından yerine getirilebilecek bir roldür. Bu yüzden her zaman erkek (eril rol) ve kadın (dişil rol) olmak üzere iki cinsiyet rolü vardır (Vatandaş, 2007). Ancak cinsiyetin, dinamik bir kavram olması erkekler ve kadınlar için belirlenen cinsiyet rollerinin, bir kültürden diğerine, aynı kültür içinde, ırk, sınıf, ekonomik koşullar, yaş ve tarihin farklı dönemleri arasında dahi değişiklik göstermesine yol açmaktadır (Bravo Baumann, 2000; Bingöl, 2014).

Toplumsal cinsiyet rolü sosyalleşmesine rağmen benlikle eş anlamlı olmadığı için, kadın ve erkeklerin sadece erkeklik ve kadınlık derecelerinde farklılık göstermediğini, aynı zamanda erkeksi ve kadınsı olmaları için sürekli olarak ikna

edilmeleri veya hatırlatılması gerektiğini göstermektedir. Bunun sonucu olarak erkekler ve kadınlar cinsiyet "olmak" yerine cinsiyet "yapmak" zorunda kalmaktadırlar (Fox ve Murry, 2000). Çocukluk döneminde “yapmak” zorunda bırakılan toplumsal cinsiyet rolleri, yetişkinlik dönemindeki beklenti ve doğrulama süreci ile pekişir (Powell ve Greenhaus, 2010). Bu pekişme ile meydana gelen kalıpyargılar, sosyal sınıflandırma yoluyla insanları belli düşüncelere, inançlara, birtakım toplumsal bölünmelere iterek, her iki cinsiyetin davranışlarını sınırlandırmaktadır (Tutkun ve Koç, 2008). Bireyler arasında ve toplumda olumsuz bir algıya neden olan bu durum, kurumlarda, eylemlerde, inançlarda ve isteklerde kapsamlı bir şekilde gömülü olarak sunulduğu için toplumda doğal kabul edilip, normalleştirilmektedir (Eckert ve McConnell-Ginet, 2003; Yaşın Dökmen, 2014). Atasözlerimize ve deyimlerimize baktığımızda bu durumun içselleştirildiği görülmektedir. Örneğin; “Oğlan anası raf elması, kız anası ahır danası”, “Kadının biri ala, ikisi bela”, “On beşinde kız, ya erde ya yerde.”, “Kadın erkeğin şeytanıdır.”, “Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün.”, “Kadının saçı uzun, aklı kısadır.” gibi. Bu tarz atasözler ve deyimler, kadını simgesel olarak kötü, değersiz ve aşağı göstererek olumsuz yargı ve tutumları hem ifade etmekte hem de desteklemektedir (Günindi Ersöz, 2010). Gündelik hayatımızda sorgulamadan kabul ettiğimiz bu değer yargıları, dil aracılığıyla sosyal olarak inşa edilmekte ve kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır (Kalav, 2012). Ancak, toplumsal cinsiyet tanımları, rolleri, değerleri, kültürel değişim nedeni ile zaman içerisinde değişerek toplumlar arasında farklılık gösterdiği için farklı etkenlere açık, dinamik bir kavram olarak ele alınmalıdır (Ersoy, 2009; Schalkwyk, 2000; Aydınoglu, 2015).

Tablo 1. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini oluşturan bazı dişil ve eril özellikler (Bacacı Varoğlu, 2001)

Kadının geleneksel toplumsal cinsiyet rolünü oluşturan dişil özellikler	Erkeğin geleneksel toplumsal cinsiyet rolünü oluşturan eril özellikler
<ul style="list-style-type: none"> • Pasiflik • Bağımlılık • Őefkat • Merhamet • Empati • Duygusallık • Besleyicilik • Duyarlılık • Yardımseverlik	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiflik • Bağımsızlık • Akılcılık (rasyonellik) • Denetim altında bulundurma • Üstünlük kurma • Saldırganlık • Hırs • Bireycilik • Rekabet

Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçları, günümüzün yaygın deyişiyle medya; davranışların, düşüncelerin, inançların, değer yargıların ve tutumların gelişmesinde ve toplumun kültürel ve sosyal yapısının biçimlendirilmesinde rol oynamaktadır (Özbaş ve Özkan, 2010; Yaşın Dökmen, 2014). Medya yalnızca işlevsel bir iletişim aracı değil, aynı zamanda çok önemli bir eğitim ve bilgilenme aracıdır (Dündar, 2010). Başka bir ifade ile medya, etkili bir sosyalizasyon (toplumsallaştırma) ajanıdır. Kültürel üretim sisteminin bir parçası olan basın ve yayın araçları, cinsiyet kalıp yargılarını ve önyargılarını, geniş halk kitlelerine yayarak onlara öğretmekte ve öğrenilenlerin içselleştirilmesine yardımcı olmaktadır (Arslan, 2004). Çünkü herhangi bir iletiyi çok sayıda ve birbirinden farklı mesajlarla, geniş kitlelere kısa bir sürede bilgi akışı ile sağlamaktadır (İlgaz Büyükbaykal, 2005; Özbaş ve Özkan, 2010). Böylece, kitle iletişim araçları toplumda, çocuklara, gençlere, yetişkinlere, kadına ve erkeğe yani tüm kitleye standart bir yaşam tarzı kazandırmakta, yaşamda nelerin normal ve istenir olduğuna dair bir algı çizmektedir (Yaşın Dökmen, 2014). Televizyon erişilebilirliği ve hedef kitleyi en çok etkileme gücüne sahip olma özelliği ile toplumu yönlendirerek toplumun düşünce ve davranış biçimlerini değiştiren ve yaygın kullanılan kitle iletişim araçlarının başında gelmektedir (Dündar, 2010; Aydın ve Aydın Aslaner, 2015). Televizyondaki karakterler, her grup izleyicisi için örnek rol model sunmaktadır.

Yüksel (2006)'in yapmış olduğu araştırmaya göre otomobil reklamlarındaki toplumsal cinsiyet kalıpları incelendiğinde kadın sürücülerin acemi, beceriksiz, kararsız ve rasyonel düşünceden uzak eylemler içinde davrandıkları resmedilmiş ve reklamlarda kadın ve erkek sürücülere yönelik ön yargılara sadık kalındığı gözlemlenmiştir. Başka bir çalışmada çizgi film karakterlerinin özellikleri incelendiğinde, kadın karakterler sadece “anne ve eş” rolünde, erkek karakter ise “dışarıda çalışan” olarak betimlenmiş olup geleneksel kalıp yargılar etrafında iş bölümüne gidildiği görülmüştür (Kalaycı, 2015). En son araştırmalardan biri olan Küresel Medya İzleme Projesi (Global Media Monitoring Project-GMMP) (2015) raporuna göre, haber içeriklerinde mağdur olanların %16'sı kadın, %8'i erkek olarak sunulmaktadır. Aynı rapora göre, haberlerde görüş alınan uzmanların %19'unu kadınlar, %81'ini erkekler oluşturmaktadır. Ayrıca medyada yer alan programlarda kadın cinsel bir obje gibi gösterilmekte, namus kadın ile eş tutulmakta ve namuslu kadın cinsel yönden saf, erkeğin otoritesi altında bir yaşam süren, anne rolü atfedilen kadın olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle kadının, toplumdan beklenen davranışlara aykırı tutum sergilemesi durumunda, namussuz olarak algılanmakta, eşi, erkek arkadaşı, kardeşi ya da babası tarafından baskı, şiddet ve cinayet ile cezalandırılması normalleştirilmektedir (Gökkulu ve Hosta, 2013; İnci, 2013). Sonuç olarak, erkeklik/kadınlık ölçütlerini oluşturan ve sürdüren kitle iletişim araçları, aktardığı iletilerde erkek egemen ve ataerkil toplum yapısının özelliklerini yansıtmaktadır (Güler, 2014; Aydın ve Aydın Aslaner, 2015).

2.2.4. Toplumdaki Kadın ve Namus Algısının Yarattığı Cinsiyet Eşitsizliği ile Mücadelede Erkek İşbirliği

Toplumdaki cinsiyet eşitsizliğinin temelinde üzerinde fazlaca durulmayan kadın ve namus algısı yatmaktadır (Pınar ve ark., 2008; Şimşek, 2011; Demirgöz Bal, 2014). Oysa kadın ve erkek arasında ayrımcılık olmaksızın tüm insanların her alanda ve koşulda eşit haklara sahip olduğu, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde bildirilmiştir (TBMM, 2019c). Bu doğrultuda, toplumumuzda kadın ve namus algısının birbiri üzerine temellendirmesi, kadınların yaşamları boyunca sağlıklarını olumsuz etkileyen hatta yaşam haklarını elinden alan önemli bir insan hakkı ihlali olarak değerlendirilmelidir (Paksoy Erbaydar, 2008). Ancak namus kavramına yüklenen anlam nedeni ile kadına yönelik yaptırımların resmî olarak kayıt altına alınmaması bu ihlalin boyutunu saklı tutmaktadır. Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (Kadın Statüsü Genel

Müdürlüğü-KSGM) 2015 yılı raporunda, Türkiye’de kaç kadının fiziksel şiddet gördüğü, aşağılandığı, cinsel istismara uğradığı, sevgilisi olduğu için eve hapsedildiği, namus adına zorla evlendirildiği, istemeden gebe kaldığı, eşinden boşanmak istediğinde hatta boşandıktan sonra bile namus kavramı adı altında öldürüldüğü ya da öldürülme korkusu ile yaşadığının bilinmediği bildirilmiştir. Bu belirsizliğin, toplumun kadın ve namus algısının kadın hayatı üzerindeki olumsuz yansımaları ile mücadele etmenin önündeki engellerden biri olduğu düşünülmektedir. Çünkü, cinsiyet eşitsizliği ve kadın sorunlarına çözüm bulmak için uzun yıllardır dünya çapında yapılan çalışmalardan halen istenilen sonuçlar elde edilememiştir.

BM, 1947 yılında kurulduğundan bu yana ülkemizde içinde bulunduğu 15 üye devlet, toplumsal cinsiyet eşitliğine, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıklara ve kadınların sorunlarına özel bir önem atfetmiş ve aynı yıl BM Ekonomik ve Sosyal Konsey bünyesinde Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuştur (UN Women, 2019). 1967 yılında Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesi Deklarasyonu yayınlanmış, 1975 yılında Dünya Kadın Konferansları yapıma kararı alınmış ve 1985’de CEDAW’ı imzalayarak ülkemiz taraf devletlerden biri olmuştur (United Nations, 1980; TBMM, 2019a). 1995 yılında Pekin’de Dördüncü Dünya Kadın Konferansı düzenlenmiş ve 2009 yılında TBMM tarafından Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur (TBMM, 2019b; TBMM, 2019d). 2011 yılında ise “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)” imzalanmış ve 2014-17 yılları için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi geliştirilmiştir. Türkiye, bu önemli belgeyi ilk onaylayan ülke olmuştur (Tatlılıoğlu, 2014).

Tüm bu kronolojik gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizin kadına yönelik şiddetle mücadelede ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamada uzun ve tutarlı bir politika sergilediğini düşünebilir. Bu gelişmelerin toplumu oluşturan temel kurumlarla (eğitim, sağlık, hukuk, emniyet vb) desteklenip yaygınlaştırılması, bu gelişmelerin paralelinde kadın statüsünün gelişmesiyle sonlanmaktadır. Ancak bu politik tutarlılık, kadının “aile”nin merkezi konumunda onarıcı ve birleştirici işleviyle atfeden ve kadını “anne”, “ev kadını”, “eş”, “kız çocuğu” veya “kız kardeş” olarak resmeder niteliktedir. Bu anlayış, yıllardır süren kadın hareketlerinin, ataerkil veya erkek egemen olarak gördüğü politik düzenin bir parçası olması sebebi ile başarılı

olamamış ve kadınların namus temelli şiddete maruz kalmasını ya da kadının en temel insan hakkı olan yaşam hakkının elinden alınmasının önüne geçememiştir (Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi, 2008; Can ve ark., 2018). Kadınların ekonomik, siyasi ve toplumsal olarak güçlenmeleri için çeşitli programlar yürüten UNFPA ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme-UNDP), namus cinayetlerini kadına yönelik şiddet türlerinin en utanç vericisi olarak nitelendirmiş, Nüfusbilim Derneğiyle birlikte yürüttüğü "Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri; Hareket Olasılıkları" başlıklı raporunda, namus cinayetlerini içeren kadına karşı her türlü şiddeti önleyecek politikaların, bu eylemlerin ardındaki toplumsal yapının, yaşam tarzının ve zihniyet yapısının anlaşılması ile geliştirilebileceği düşüncesine vurgu yapmıştır (UNDP ve UNFPA, 2005). Aynı raporda, namus gerekçesi ile kadına uygulanan baskı, şiddet ve cinayetlerin önlenmesi için toplumsal bir mutabakatın yapılmasının gerekliliği ortaya koyulmuştur. Ayrıca, devletin geliştireceği politika ile kadın haklarının ihlal edilmemesine yönelik zihniyetin oluşabilmesi için başta tüm kamu görevlileri (öğretmenleri, polisleri, din görevlilerini, yasa koyucuları, savcılar, hakimleri vs.), sivil toplum kuruluşları, kamuoyu önderleri, aileler, tüm eğitim kurumları ve medyanın aktif olarak çalışması öneriler arasında yer almaktadır. Çünkü araştırmadaki katılımcılar arasında, namus temelli şiddet ve cinayetleri ortadan kaldırmak için çalışan kamu görevlilerinin yanı sıra, tam tersine bunu destekleyen kamu görevlilerinin de olduğu belirlenmiştir (UNDP ve UNFPA, 2005). İlgili literatür bu araştırmayı destekler niteliktedir ve eğitilmiş olan erkeklerin de kadınlara şiddet uyguladığı, kadınları kendilerinin namusu olarak gördüklerine işaret etmektedir (Dönmez ve ark., 2012; Cihan ve Karakaya, 2017; Zeren Öztürk ve Toprak, 2017; Çalışkan ve Çevik, 2018).

Ulusal ve uluslararası literatürde, toplumdaki kadın ve namus algısının oluşturduğu cinsiyet eşitsizliği ile mücadelede, erkek işbirliğini ele alan çalışmaların, erkek egemenliği ve şiddet konusundaki farkındalığı geliştiren kampanyaların, yürüyüşlerin, eğitimlerin düzenlenmesi, erkek çocuklarının eşitlikçi ve şiddet karşıtı bir şekilde sosyalleşebilmelerini destekleyecek çizgi filmler, oyuncaklar, bilgisayar oyunları ve ders kitaplarının oluşturulması önerilmektedir (Dönmez ve ark., 2012; Öztürk, 2014; Erdol ve Gözütok, 2017; Çalışkan ve Çevik, 2018). Genç yetişkin erkekler için; bilinç yükseltme grupları aracılığıyla iktidar ilişkilerini, cinsiyetçiliği ve

şiddeti sorgulayıcı, erkek algılarını anlamaya yönelik toplantılar düzenlenmesinin de faydalı olacağı bildirilmiş, ancak erkeklerin değişimi kabul etmeleri ve erkekliğin kendi üzerlerindeki yükünü anlayarak cinsiyet eşitliğinin özgürleştirici yönünü görebilmeleri için; bu toplantılarda erkeklerin güçlerini kaybetme korkularının farkında olunarak, suçlayıcı olmadan, olumlu mesajlar verilmesinin önemi de vurgulanmıştır (Çelik, 2015). Çünkü “erkekliğin” yargılanma, ceza alma, suça karışma, evin maddi sorumluluğunu üstlenme, alkolizm, madde bağımlılığı ve iktidar iddiasından kaynaklı yetersizlik duyguları gibi bedelleri kendilerine ödettiğini fark edebilen erkekler; erkeklikle ilişkilendirdikleri gücün, kadın üzerinde iktidar kurmakla değil kendi içinde güçlü ve yeterli olmakla tanımlayarak, güçle iktidar arasındaki ince çizgiyi de birbirinden ayırabileceklerdir (Türkoğlu, 2013; Öztürk, 2014; Sancar, 2016). Ayrıca, kadın ve erkeğe atfedilen rol ve özelliklerin “cinsiyetsizleştirilmesi” ile erkeklerin, kadınlığa atfedilen empatik olma, anlayışlı olma, duygularını ifade edebilme ve uzlaşmacı olma gibi özellikleri benimsemesi kolaylaşacak, çocuk bakımını paylaşan, ev işleri yapan, anlayışlı ve sevecen erkek tipleri popüler imgeler ve medya aracılığı ile yaygınlaşarak, erkekliğin dönüşümüne katkı sağlayacaktır (Zeybekoğlu, 2010; Özbay, 2013; Öztürk, 2014).

Literatürde, özellikle şiddet konusunda erkeklerle çalışmak için etkili bir başlangıç noktası kabul edilen bir diğer alanda “babalık” olarak belirlenmiştir. Babalık eğitimleri ile hem aile içi şiddetin çocuklar üzerindeki etkilerinin anlaşılması hem de çocuğun şiddetten korunması amaçlanmaktadır (Adams ve Coltrane, 2005). Verilecek eğitimler, bir yandan çocuk üzerindeki iktidar, anlaşarak uzlaşma, ev işleri, disiplin ve şiddet, duygular ve bakım gibi konular ön plana çıkartılırken diğer yandan, çocuğu kendine özel bir varlık olarak değerlendirmeyen ve duygusal gereksinimlere odaklanmayan baskıcı babalık tarzının dolayısıyla çocuğa şiddet uygulamaya açık olan babaların belirlenmesine de fırsat sunmaktadır. Bu nedenle, genç yetişkinlerin baba olmadan önce olumlu babalık yapabilmeleri için her düzeyde eğitime olan gereksinimlerinin karşılanması oldukça önemlidir (Keizje, 2004; Bozok, 2018).

Cinsiyet ayrımcılığının oluşturduğu sorunlarla mücadelede, kadın hareketlerinin yanı sıra bahsedilen alanlarda pozitif bir yaklaşımla erkeklerinde aktif katılımı gerçekleştirilebildiğinde, toplumların öncelikle kadın algısı değişecek, dolayısı ile kadını erkeğin namusu olarak gören anlayış ortadan kalkacaktır. Böylece erkeklerin

namus kavramını gerekçe göstererek kadına uyguladıkları baskının, her türlü şiddetin ve kadının yaşamını tehdit edici davranışların önüne geçilebileceği düşünülmektedir.

2.3. Toplumun Kadın ve Namus Algısının Kadın Sağlığına Yansımaları ve Kadın Sağlığının Yükseltilmesinde Hemşirelerin Rollerini

Türkiye'deki sağlık kurumları, yıllar boyu kendi ataerkil yapısı içinde kadına yalnızca doğurganlığına yönelik hizmetler sunmaktayken son yıllarda, sağlık çalışanları kadın sağlığına verdikleri önemi artırarak cinsiyet ayrımcılığı, şiddet, töre ve namus cinayetlerine karşı güç birliği oluşturmaya başlamıştır (Bilgili ve Vural, 2011; Zeren Öztürk ve Toprak, 2017). Bu değişim cinsiyet ayrımcılığının kadın sağlığı üzerindeki olumsuz yansımaları ile ilgili olarak sağlık çalışanlarının farkındalıklarının artması ile ilişkilendirilebilir (Şimşek, 2011; Sezgin, 2015; Zeren Öztürk ve Toprak, 2017).

Sağlık profesyonelleri özellikle hemşireler, cinsiyet eşitsizliğinin kadın sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada ve sağlıklarını geliştirmede kadına tüm yaşam dönemlerinde sunacağı sağlık bakım hizmetinde eşitlikçi bakış açısına sahip olmalıdır (Cortes ve ark., 2015; Garcia Moreno ve ark., 2015; Ahmad ve ark., 2016). Çünkü kadın, intra uterin yaşamdan ölüme kadar cinsiyet ayrımcılığının neden olduğu sayısız sorunla mücadele etmektedir. Daha doğmadan ya da yenidoğan döneminde; yaşam hakkının cinsiyeti nedeniyle elinden alınması, sağlık ve bakım hizmetinden yararlanamama, kadın sünneti, morbidite ve mortalite hızlarının artması, adölesan dönemde; toplumsal cinsiyet algısının davranışlarını etkilemesi, cinsel taciz ve istismar, istenmeyen gebelik ve isteyerek yapılan düşükler, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara (Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar-CYBE) maruz kalma, yetişkin dönemde; gebelik, doğum ve doğum sonrası komplikasyonlar, karşılanmamış aile planlaması gereksinimi, anne ölümleri, aile içi şiddet ve namus cinayetleri, menopoza ve yaşlılık döneminde; ihmal istismar ve travmalar bu sorunlara örnek gösterilebilir (Akın ve Mihçioğur, 2003; Zeyneloğlu, 2008; Şimşek, 2011; Coşkun ve Özdilek, 2012; Garcia Moreno ve ark., 2015; Başar, 2017; Zeren Öztürk ve Toprak, 2017).

Tüm bu sorunlarla mücadelede hemşireler, ailelere ulaşmada kilit rol oynamaktadırlar. Çünkü farklı sağlık sorunları ile ilgili hizmet almak için sağlık kuruluşuna başvuran aileyi ilk karşılayan ve her yaş döneminde tüm aile bireylerinin bakım, eğitim ve danışmanlık gereksinimlerini yerine getirmede aktif rolü olan yegane sağlık personeli hemşirelerdir. Örneğin; üreme sağlığı hizmeti almak için gelen ailede

yalnızca kadınların değil, erkeklerin de değerlendirmelisi, verilecek eğitim ve danışmanlığın erkekleri de kapsayacak ve katılımlarını artıracak şekilde sunulması, kadınla erkeğin birlikte ve eşit sorumluluk alabilmesi için aile planlaması yöntemlerinin cinsiyet eşitliği yaklaşımıyla anlatılması, cinsel sağlık eğitimlerine, doğum sonrası bebek bakımına erkeklerin katılımının teşvik edilmesi erkeklerin geleneksellikten eşitlikçiliğe olan yolculuğuna yardımcı olabilecek önemli adımlar olarak görülmektedir (Keizje, 2004; Coşkun ve Özdilek, 2012; Körükcü ve ark., 2012; Garcia Moreno ve ark., 2015).

Ayrıca sağlık kuruluşuna yapılan her başvuru, kadınlara hemşireler ile birebir görüşme fırsat verdiği için, toplumda şiddete uğramış, mağdur kadınlara ulaşmanın bir yolu olarak da görülmelidir. Bu nedenle hemşireler, savunuculuk görevlerinin bilincinde, eşitlikçi, ön yargısız ve iletişime açık bir yaklaşım içinde, şiddet ve istismara uğramış olan kadını tespit etmeyi sağlayacak özellikte, bütüncül bir bakış açısı ile kadını değerlendirmeli ve bakımını ona göre planlamalıdır (Ahmad ve ark., 2016; Brova ve ark., 2017).

Hemşireler, şiddet ve istismara uğramış olan kadını tespit ederken ya da cinsiyete dayalı kadın sorunlarının çözümünde toplumu etkin şekilde bilinçlendirebilmek için bu alanda yapılan eğitimlere katılmalı, namus gerekçesiyle baskı görmüş, şiddete maruz kalmış, sağlığı bozulmuş kadınların bundan sonraki yaşamlarını sürdürebilmeleri için çözümler üretebilmeli, geliştirilecek politikalarda ve ülke düzeyindeki çalışmalarda yer almalıdırlar. Böylece hemşireler, ailenin ve bireyin ihtiyaç duyduğu konularda onların bilinçlenmesini sağlayarak, toplumun sağlığını yükseltmedeki eğitici, danışman ve savunucu rollerini yerine getirmiş olacaklardır Bu rolleri yerine getirecek hemşirilerin iyi bir gözlemci, etkin bir dinleyici ve iletişim becerilerinin yüksek olması gerekmektedir. (Zeyneloğlu, 2008; Taşkın, 2014; Aydemir Gedük, 2018).

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

3.1.1. Araştırmanın Şekli

Bu araştırma, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören erkek öğrencilerin kadın ve namus algılarını belirlemek amacıyla yapılmış tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

3.1.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırmanın verileri, 01.11.2017-15.04.2018 tarihleri arasında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde 17 fakülte, 1 konservatuar ve 1 yüksekokulda lisans düzeyinde öğrenim gören erkek öğrencilerin katılımıyla toplanmıştır (Tablo 2).

3.2. Metot

3.2.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılları arasında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın istatistiklerine göre lisans bölümlerinde okuyan toplam 14306 erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem sayısının belirlenmesinde, evrenin bilindiği durumlarda kullanılan aşağıdaki formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2(N-1) + t^2 \cdot p \cdot q}$$

Bu formülde:

N= Evrendeki birey sayısı

n= Örneklem alınacak birey sayısı

p= İncelenecek olayın görülüş sıklığı (olasılığı)

q= İncelenecek olayın görülmeyiş sıklığı (1-p)

t= Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer

d= Olayın görölüş sıklığına göre yapılmak istenen “±” sapma olarak simgelenmiştir.

$$p= 0.50$$

$$q= 0.50$$

$$t= 1.96 \text{ tablo değeri}$$

$$d= 0.05 \text{ (%4 hata payı)}$$

$$\frac{14306 (1,96)^2 \cdot 0,50 \cdot 0,50}{(0,04)^2 \cdot (14306-1) + (1,96)^2 \cdot 0,50 \cdot 0,50} = 576$$

14306 erkek öğrenci üzerinden yapılan güç analizi sonucunda %95 güven aralığı ve %4 kabul edilebilir hata payı ile toplam 576 erkek öğrencinin araştırma kapsamına alınması gerektiği tespit edilmiştir. Araştırmada 577 öğrenciye ulaşılmıştır. Evrenin içinden belirlenen örneklem sayısına ulaşmak için evrendeki alt grupların/tabakaların evrendeki ağırlıkları oranında örnekleme temsil edilmelerini amaçlayan tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış, örnekleme alınacak öğrenciler saptanan alt tabakalardan gelişigüzel (haphazard) örnekleme yöntemi ile seçilmiştir (Büyükoztürk ve ark., 2017) (Tablo2).

Tablo 2. Araştırmanın yürütüldüğü birimlerde, tabakalı örneklem yöntemi ile belirlenen öğrenci sayılarının dağılımı

Puan türü	Fakülte-Yüksekokul-Devlet konservatuvar	Evren	Örneklem	Yüzde
Sözel	Devlet Konservatuvar	36	1	0,2
	İlahiyat Fakültesi	993	40	6,9
	İletişim Fakültesi	276	11	1,9
	Güzel Sanatlar Fakültesi	96	4	0,7
Eşit ağırlık	Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi	443	18	3,1
	Eğitim Fakültesi	2072	83	14,4
	Fen-Edebiyat Fakültesi	1710	69	12
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	1081	44	7,6
	Sivil Havacılık Yüksekokulu	167	7	1,2
	Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi	983	40	6,9
	Turizm Fakültesi	90	4	0,7
Sayısal	Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi	134	5	0,8
	Diş Hekimliği Fakültesi	279	11	1,9
	Mimarlık Fakültesi	268	11	1,9
	Mühendislik Fakültesi	3216	129	22,4
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	315	13	2,3
	Tıp Fakültesi	969	39	6,8
	Veteriner Fakültesi	338	14	2,4
	Ziraat Fakültesi	840	34	5,9
Toplam		14306	577	100

Örnekleme Alınma Kriterleri

- Ondokuz Mayıs Üniversitesinde lisans düzeyinde öğrenim görüyor olma
- Erkek olma
- Herhangi bir psikiyatrik hastalık tanısı bulunmama
- Gönüllü olma

Örneklem Dışı Bırakma Kriterleri

- Uluslararası öğrenci olma
- Kadın olmak

3.2.2. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişkenler

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) toplam puanı bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

Bağımsız Değişkenler

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, puan türü, anne ve baba eğitim durumu, anne çalışma durumu, yaşanılan yer, ilkokulu bitirene kadar en uzun süre yaşanılan yer, aile tipi, kardeşe sahip olma durumu, partner varlığı ve kadın algısına yönelik görüşleri bağımsız değişkenler olarak ele alınmıştır.

3.2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen Sosyo-demografik ve Kadın Algısı Soru Formu (Ek 1) (Ersoy, 2009; Gürsoy, 2009; Günay ve Bener, 2011; Altınova ve Duyan, 2013; Uçan ve Baydur, 2016; Gülmez ve ark., 2017; Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Çalışmaları Araştırma Merkezi, 2019) ve Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (Ek 2) (Gürsoy ve Arslan, 2011) kullanılarak toplanmıştır.

Sosyo-demografik ve Kadın Algısı Soru Formu'nun anlaşılabilirliğinin belirlenmesi amacıyla lisans bölümünde okuyan 10 erkek öğrenci üzerinden uygulaması yapılarak, forma son şekli verilmiştir. Verileri toplamak için öğrencilere kampüs içerisinde fakülte ve yüksekokullarda ders aralarında ve öğlen yemek saatlerinde ulaşılmıştır. Veri toplama formları, öğrencilere gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra dağıtılmış ve yaklaşık 15 dk'da tamamlanan formlar araştırmacı tarafından öğrencilerden teslim alınmıştır.

3.2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, Sosyo-demografik ve Kadın Algısı Soru Formu ile Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği araçları ile toplanmıştır.

Sosyo-demografik ve Kadın Algısı Soru Formu

Araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen Sosyo-demografik ve Kadın Algısı Soru Formu (Ek 1), öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve kadın

algısına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik toplam 15 sorudan oluşmaktadır (Ersoy, 2009; Gürsoy, 2009; Günay ve Bener, 2011; Altınova ve Duyan, 2013; Uçan ve Baydur, 2016; Gülmez ve ark., 2017; Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Çalışmaları Araştırma Merkezi, 2019). Soru Formu'nun kadın algısı ile ilgili bölümünde; toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicileri, kadına yönelik şiddet, kadın hakları, kadın sorunları ve çözüm önerilerine yönelik ifadeler yer almaktadır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden bu ifadelere “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum” ve “Katılmıyorum” seçeneklerinden kendilerine en uygun olanı işaretlemeleri istenmiştir. Öğrencilerin kadın algısı ile ilgili görüşleri frekans dağılımları şeklinde sunulmuştur.

Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği

KİNATÖ, Gürsoy ve Arslan (2011) tarafından 18-24 yaş grubu gençlerin kadına ilişkin “namus” ile ilgili tutumlarını ölçmek için geliştirilmiştir. KİNATÖ, beş dereceli likert tipi (“Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Hiç Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum”) ve 25 madden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin birinci boyutu Geleneksel Namus Anlayışı ile ilgili sorulardan (3, 8, 10, 12, 14, 17, 19, 23, 25 no'lu maddeler), ikinci boyutu Eşitlikçi Yaklaşım ile ilgili sorulardan (1, 2, 4, 6, 9, 11, 13, 15, 18, 21, 24 no'lu maddeler) ve üçüncü boyutu Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı ile ilgili sorulardan (5, 7, 16, 20, 22 no'lu maddeler) oluşmaktadır (Ek 2).

Ölçekten öğrencilerin alabileceği en yüksek puan “125”, en düşük puan ise “25”tir. Ölçekten alınan toplam puanlara göre, 25-50 arasında puan alan öğrencilerin kadına ilişkin “namus” anlayışı ile ilgili geleneksel ve cinsiyet ayrımcılığı içeren bir tutum, 51-75 arasında puan alan öğrencilerin kararsız bir tutum ve 76-125 arasında puan alan öğrencilerin ise eşitlikçi bir tutum sergiledikleri kabul edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında ise, “Geleneksel Namus Anlayışı” boyutundan alabileceği en yüksek puan “45”, en düşük puan ise “9”, “Eşitlikçi Yaklaşım” boyutundan alabileceği en yüksek puan “55”, en düşük puan ise “11”, “Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı” boyutundan alabileceği en yüksek puan “25”, en düşük puan ise “5” dir (Gürsoy ve Arslan, 2011). Gürsoy ve Arslan (2011) tarafından 18-24 yaş grubu gençler için geliştirdiği ölçek çalışmasında Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada, aynı yaş grubu erkek üniversite gençleri için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak tespit edilmiştir.

3.2.5. İstatistiksel Değerlendirme

Araştırmadan elde edilen veriler IBM SPSS Statistics Version 21 paket programı ile analiz edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılım gösterme durumları araştırılırken birim sayıları nedeniyle Shapiro Wilk's'den yararlanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H Testlerinden yararlanılmıştır. Kruskal Wallis-H Testinde anlamlı farklılıkların görülmesi durumunda Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi ile aralarında farklılık olan gruplar belirlenmiştir. Nominal değişkenlerin grupları arasındaki ilişkiler incelenirken Ki-Kare analizi uygulanmış, 2x2 tablolarda gözelerdeki beklenen değerlerin yeterli hacme sahip olmaması durumlarında Fisher's Exact Test kullanılmıştır. RxC tablolarda ise Monte Carlo Simülasyonu yardımıyla Pearson Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0,05 kullanılmış olup $p < 0,05$ olması durumunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir.

3.2.6. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (Ek 3) ve Araştırmanın Tablo 2'de belirtilen fakülte, yüksekokul ve devlet konservatuvarında yürütülebilmesi için, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü'nden yazılı izin alınmıştır (Ek 4). Ayrıca KİNATÖ'yü geliştiren Sayın Elif GÜR SOY'dan ölçeğin araştırmada kullanılabilmesi için e-mail yolu ile izin (Ek 5) alınmıştır. Veri toplama araçları uygulanmadan önce, araştırmanın amacı ve kullanılacak soru formları öğrencilere tanıtılmış, öğrencilerden araştırmaya katılmayı kabul etmeleri durumunda, istedikleri zaman araştırmadan çekilebilme haklarının olduğu, elde edilen verilerin gizli kalacağı ve araştırma kapsamı dışında kullanılmayacağına yönelik bilgi verilerek sözlü onamları alınmış ve gönüllü katılımları sağlanmıştır (Ek 6). Araştırmanın gerçekleştirildiği dönemde, araştırmacılar ve öğrenciler arasında öğrenci-öğretim elemanı ilişkisi bulunmamaktadır.

3.2.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde 17 fakülte, 1 konservatuar ve 1 yüksekokulda lisans düzeyinde öğrenim gören, gönüllü olan ve sadece çalışma yapılan erkek öğrenciler ile sınırlıdır.

4. BULGULAR

Bu bölüm, araştırmaya katılan öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ve Kadın Algılarına İlişkin Bulgular ve Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği'ne İlişkin Bulgular olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

4.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ve Kadın Algılarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, öğrenim gördüğü alan, yaşadığı yer, anne ve baba eğitim durumu, annenin çalışma durumu, kardeşe ve partnere sahip olma durumu gibi tanımlayıcı bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (n=577)

Tanıtıcı özellikler	Sayı	Yüzde
Yaş* (Ort.±S.S)	21,42±1,99	
Puan türü		
Sözel	55	9,5
Sayısal	256	44,4
Eşit ağırlık	266	46,1
Aile tipi		
Çekirdek aile	486	84,2
Geniş aile	91	15,8
Yaşanılan yer		
İl	374	64,8
İlçe	159	27,6
Köy	44	7,6
İlkokulu bitirene kadar en uzun yaşanılan yerleşim yeri		
İl	329	57,0
İlçe	172	29,8
Köy	76	13,2

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (n=577) (devam)

Tanıtıcı özellikler	Sayı	Yüzde
Annenin eğitim durumu		
Okur-yazar değil	24	4,2
Okur-yazar	33	5,7
İlkokul	214	37,0
Ortaokul	95	16,5
Lise	136	23,6
Üniversite	75	13,0
Babanın eğitim durumu		
Okur-yazar değil	13	2,3
Okur-yazar	8	1,4
İlkokul	123	21,3
Ortaokul	96	16,6
Lise	181	31,4
Üniversite	156	27,0
Annenin çalışma durumu		
Evet	256	44,4
Hayır	321	55,6
Babanın çalışma durumu		
Evet	492	85,3
Hayır	85	14,7
Kardeşe sahip olma durumu		
Evet	547	94,8
Hayır	30	5,2
Kardeşin cinsiyeti		
Kız	355	64,9
Erkek	192	35,1
Namus kavramının erkekler için kullanımı		
Evet	546	94,6
Hayır	31	5,4
Partneri olma durumu		
Evet	190	32,9
Hayır	387	67,1

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (n=577) (devam)

	Sayı	*Ort.±S.S
**Partneri ile birliktelik süresi	190	688,97±656,76

* Partneri ile birliktelik süresi ve yaş, ortalama ve standart sapma olarak verilmiştir.

**Zaman birimi gün olarak ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ortalama yaşlarının $21,42 \pm 1,99$ olduğu, %9,5'inin sözel, %44,4'ünün sayısal ve %46,1'inin eşit ağırlık puan türünde öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %84,2'sinin geniş ailede, %64,8'inin ilde yaşadıkları, %57'sinin ilkokulu bitirene kadar en uzun süre yaşadıkları yerin il, %29,8'inin ise ilçe olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin annelerinin %37'si ilkokul, %23,6'sı lise mezunu iken babalarının %31,4'ünün lise, %27'sinin üniversite mezunu olduğu, %44,4'ünün de annelerinin çalıştığı belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamına yakınının (%94,8) kardeşinin bulunduğu, kardeşi bulunan öğrencilerin %64,9'unun kardeşinin kız cinsiyetinde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamına yakınının (%94,6) namus kavramının erkek için kullanılabilir olduğunu belirtmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %32,9'unun partnerinin olduğu ve partneri ile birlikte olma sürelerinin ortalama $688,97 \pm 656,76$ gün olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin kadın algısına ilişkin görüşlerinin dağılımı (n=577)

İFADELER	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılmıyorum	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Kadın ev hanımıdır	83	14,3	133	23,1	361	62,6
Kadınlar işsizliğe sebep olur	34	5,9	54	9,4	489	84,7
Kadınların eğitimi yeterlidir	94	16,3	265	45,9	218	37,8
Kadınlar siyasette erkekler kadar aktif olmalıdır	373	64,6	139	24,1	65	11,3
Kadınlar özgür değildir	126	21,8	230	39,9	221	38,3
Kadınlar, din ve inanç özgürlüğüne sahiptir	544	94,3	18	3,1	15	2,6
Erkek egemen bir toplum yapısı vardır	361	62,6	176	30,5	40	6,9
Kadın olmak zordur	314	54,4	186	32,3	77	13,3
Kadın olmak bir ayrıcalıktır	205	35,5	165	28,6	207	35,9
Kadına karşı taciz yaygındır	396	68,6	149	25,8	32	5,6
Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez	57	9,8	129	22,4	391	67,8
Kadına karşı şiddet yaygındır	401	69,5	136	23,6	40	6,9
Erkekler kız kardeşlerini dövebilirler	32	5,5	59	10,3	486	84,2
Babalar eşlerini dövebilirler	11	1,9	42	7,3	524	90,8
Namus cinayetleri ile aileler kendi hukuklarını kendileri sağlar	216	37,4	116	20,1	245	42,5
Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır	246	42,6	264	45,8	67	11,6
Kadın hakları ile ilgili çalışmalar sonuçsuz kalmaktadır	232	40,2	274	47,5	71	12,3
Kadınla ilgili sorunların çözümü için toplumun kadın algısı değişmelidir	450	78,0	101	17,5	26	4,5
Kadınla ilgili sorunların çözümü için ebeveynlerin eğitimi şarttır	501	86,8	59	10,3	17	2,9

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerinin kadın algısına yönelik görüşlerinin dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur. Öğrencilerin “Kadın ev hanımıdır” ifadesine %62,6; “Kadınlar işsizliğe sebep olur” ifadesine %84,7; “Kadınların eğitimi yeterlidir” ifadesine %37,8 oranında katılmadıkları; “Kadınlar siyasette erkekler kadar aktif olmalıdır” ifadesine %64,6 oranında katıldıkları belirlenmiştir. Öğrenciler “Kadınlar özgür değildir” ifadesine %21,8; “Kadınlar, din ve inanç özgürlüğüne sahiptir” ifadesine %94,3; “Erkek egemen bir toplum yapısı vardır” ifadesine %62,6 oranında

katıldıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin “Kadın olmak zordur” ifadesine %54,4 oranında katıldıkları, “Kadın olmak bir ayrıcalıktır” ifadesine ise %35,5 oranında katılırken %35,9 oranında katılmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin, “Kadına karşı taciz yaygındır” ifadesine %68,6; “Kadına karşı şiddet yaygındır” ifadesine %69,5 oranında katıldıkları, “Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez” ifadesine %67,8; “Erkekler, kız kardeşlerini dövebilirler” ifadesine %84,2; “Babalar eşlerini dövebilirler” ifadesine %90,8 oranında katılmadıkları belirlenmiştir. “Namus cinayetleri ile aileler kendi hukuklarını kendileri sağlar” ifadesine %37,4 oranında katılırken, %42,5 oranında katılmadıkları belirlenmiştir. “Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır” ifadesine %42,6; “Kadın hakları ile ilgili çalışmalar sonuçsuz kalmaktadır” ifadesine %40,2; “Kadınla ilgili sorunların çözümü için toplumun kadın algısı değişmelidir” ifadesine %78; “Kadınla ilgili sorunların çözümü için ebeveynlerin eğitimi şarttır” ifadesine %86,8 oranında katıldıkları belirlenmiştir.

4.3. Öğrencilerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği'ne İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin KİNATÖ ve alt boyutlarının ortalama değerlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin, KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı (n=577)

KİNATÖ	Ort.±S.S	Ortanca	Min.	Mak.
Geleneksel Namus Anlayışı	30,56±8,26	31	10	45
Eşitlikçi Yaklaşım	45,52±6,91	46	17	55
Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı	12,76±5,56	12	5	25
KİNATÖ toplam puanı	88,84±17,64	87	32	125

KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı Tablo 5’de sunulmuştur. Öğrencilerin KİNATÖ toplam puan ortalamaları 88,84±17,64, Geleneksel Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları 30,56±8,26, Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortalamaları 45,52±6,91 ve Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları 12,76±5,56 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6’da öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
TANITICI ÖZELLİKLER								
Öğrenim Gördüğü Alan								
Sözel	25 (11-45)	200,18	44 (25-55)	224,57	8 (5-25)	179,07	76 (47-120)	181,54
Sayısal	32 (10-45)	314,03	47 (17-55)	306,23	13 (5-25)	309,41	91 (34-125)	314,90
Eşit ağırlık	30 (10-45)	283,28	46 (17-55)	285,74	12 (5-25)	292,09	86 (32-125)	286,29
*Test İstatistiği/p değeri		21,7/0,001		11,08/0,004		27,9/0,001		29,1/0,001
**İkili karşılaştırma		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2 ; 1-3		1-2; 1-3
Aile Tipi								
Çekirdek aile	31 (10-45)	290,7	47 (22-55)	292,3	12 (5-25)	291,9	88 (38-125)	291,8
Geniş aile	30 (10-45)	270,7	45 (17-55)	261,8	11 (32-125)	263,9	85 (32-125)	264,5
*** Test İstatistiği/p değeri		-1,05/0,292		-1,6/0,107		-1,4/0,139		-1,44/0,151
Yaşadığı yer								
İl	32 (10-45)	313,99	47 (17-5)	311,79	13(5-25)	315,95	90 (32-125)	317,97
İlçe	28 (11-45)	247,51	45 (22-55)	254,66	11(5-25)	247,66	82 (38-125)	243,85
Köy	26 (11-41)	220,51	43 (17-54)	213,32	9(5-22)	203,42	79 (34-115)	200,06
*Test İstatistiği/p değeri		25,7/0,001		22,9/0,001		31,3/0,001		35,5/0,001
**İkili karşılaştırma		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2 ; 1-3		1-2; 1-3

Tablo 6. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
TANITICI ÖZELLİKLER								
İlkokulu bitirene kadar en uzun süre yaşanan yer								
İl	32 (10-45)	310,2	47 (17-55)	308,7	13 (5-25)	311	91 (32-125)	313,9
İlçe	29 (11-45)	270,3	46 (22-55)	274	11,5 (5-25)	274,8	85 (38-125)	270,7
Köy	26 (11-45)	222	43 (17-55)	220,2	9 (5-25)	208,6	79,5(34-125)	205,2
*Test İstatistiği/p değeri		19,9/0,001		19,1/0,001		24,9/0,001		28,8/0,001
**İkili karşılaştırma		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2 ; 1-3		1-2; 1-3
Anne eğitim durumu								
Okur-Yazar Değil	26 (12-42)	202,29	43,5 (17-53)	224,50	9 (5-16)	186,19	77 (34-111)	191,44
Okur-Yazar	25 (13-44)	196,80	43 (25-53)	222,82	9 (5-23)	222,91	78 (47-116)	195,70
İlkokul	30 (10-45)	271,07	45 (23-55)	266,06	11 (5-25)	260,84	86 (45-125)	264,27
Ortaokul	31 (13-45)	281,51	47 (27-55)	294,68	12 (5-25)	275,14	86 (52-125)	284,16
Lise	32,5 (10-45)	322,08	48 (17-55)	327,51	13 (5-25)	332,04	93 (32-124)	332,53
Üniversite	35 (14-45)	349,83	49 (26-55)	318,91	15 (5-25)	362,41	96 (47-125)	350,69
*Test İstatistiği/p değeri		34,8/0,001		22,7/0,001		45,08/0,001		43,1/0,001
**İkili karşılaştırma		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3

Tablo 6. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
TANITICI ÖZELLİKLER								
Baba eğitim durumu								
Okur-Yazar Değil	26 (12-39)	213,5	42 (17-53)	188,1	9 (5-16)	198,6	80 (34-108)	183,4
Okur-Yazar	24,5 (13-34)	166,2	45 (41-51)	254,8	9 (5-16)	222,1	80 (63-90)	196,8
İlkokul	31 (11-45)	275,8	46 (26-55)	283,2	11 (5-25)	260,0	86 (45-125)	271,4
Ortaokul	30 (10-45)	271,2	46 (23-55)	276,1	10 (5-25)	245,3	84,5 (48-125)	262,6
Lise	31 (10-45)	287,4	46 (17-55)	284,3	13 (5-25)	310,6	88 (32-125)	293,2
Üniversite	32,5 (14-45)	319,2	47,5 (26-55)	311,5	13 (5-25)	319,5	93 (47-125)	322,4
*Test İstatistiği/p değeri		14,1 / 0,015		8,8/0,115		23,9/ 0,001		17,9/ 0,003
**İkili karşılaştırma		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3		-		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3		6-1; 6-2; 6-3; 5-1; 5-2; 5-3
Anne çalışma durumu								
Evet	32 (12-45)	314,2	47,5 (17-55)	318,9	13 (5-25)	316,1	90 (34-125)	321,1
Hayır	30 (10-45)	268,9	45 (17-55)	265,1	11 (5-25)	267,4	85 (32-125)	263,4
***Test İstatistiği/p değeri		-3,2/ 0,001		-3,8/ 0,001		-3,5/ 0,001		-4,1/ 0,001

Tablo 6. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kardeşe sahip olma durumu								
Evet	31 (10-45)	286	46 (17-55)	287,1	12 (5-25)	284,8	87 (32-125)	285,9
Hayır	32,5 (14-45)	339,3	49 (34-55)	321,3	15 (6-25)	360	97,5 (71-125)	341,2
***Test İstatistiği/p değeri		-1,7/0,079		-1,1/0,259		-2,4/0,013		-1,8/0,069
Kız kardeşe sahip olma durumu								
Evet	31(10-45)	261,9	46(17-55)	261,8	12(4-25)	263,0	87(32-125)	260,4
Hayır	31(13-45)	296,2	47(23-55)	296,5	12(4-25)	294,3	88,5(47-125)	299,1
*** Test İstatistiği/p değeri		-2,4/0,015		-2,4/0,014		-2,2/0,027		-2,7/0,006
Partneri olma durumu								
Evet	31 (10-45)	282,2	47 (17-55)	301,1	12 (5-125)	295,1	88 (34-125)	293,1
Hayır	31 (10-45)	290,9	46 (17-55)	281,5	12 (5-125)	284,5	87 (32-125)	285,5
***Test İstatistiği/p değeri		-0,587/0,557		-1,3/0,183		-0,726/0,468		-0,517/0,605

* Kruskal-Wallis H testi

**Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi

*** Mann-Whitney U testi

Öğrencilerin puan türü ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, sözel alanında öğrenim gören öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p<0,001$), Eşitlikçi Yaklaşım ($p=0,004$), Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı ($p=0,001$) ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerlerinin ($p<0,001$), sayısal ve eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilere göre anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 6).

Öğrencilerin aile tipine göre KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin yaşadıkları yer ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, ilde yaşayan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin, ilçede ve köyde yaşayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin ilkokulu bitirene kadar en uzun yaşadıkları yer ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde ilkokulu bitirene kadar en uzun süre yaşanan yer ile öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin, ilçede ve köyde yaşayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$) (Tablo 6).

Öğrencilerin anne eğitim durumu ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, annesi üniversite ve lise mezunu olan öğrencilerin puan ortanca değerlerinin, annesi okuryazar olmayan, okuryazar olan ve ilkokul mezunu olanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin baba eğitim durumu ile Geleneksel Namus Anlayışı alt boyut, Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, babası üniversite ve lise mezunu olan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p=0,015$) alt boyut, Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı ($p<0,001$) alt boyut ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerlerinin ($p=0,003$), babası okuryazar olmayan, okuryazar olan ve ilkokul mezunu olanlara göre anlamlı derecede yüksek belirlenmiştir. Öğrencilerin

baba eğitim durumu ile Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 6).

Öğrencilerin anne çalışma durumu ile KİNATÖ ölçeği toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, annesi çalışan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p=0,001$), Eşitlikçi Yaklaşım ($p<0,001$), Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı ($p<0,001$) alt boyutları ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerlerinin ($p<0,001$), annesi çalışmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 6).

Öğrencilerin kardeşe sahip olma durumları ile Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, öğrencilerden kardeşe sahip olmayanların Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri, kardeşe sahip olanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0,013$). Ölçeğin Geleneksel Namus Anlayışı alt boyutu, Eşitlikçi Yaklaşım alt boyutu ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri bakımından kardeşe sahip olma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin kız kardeşe sahip olma durumları ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Öğrencilerin partneri olma durumları ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p<0,05$) (Tablo 6).

Tablo 7’de öğrencilerin toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicilerine ilişkin görüşleri ile KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadın ev hanımıdır								
Katılıyorum	24 (10-44)	156,2	42 (17-55)	190,3	9 (5-21)	218,8	75 (32-110)	155,4
Kısmen katılıyorum	26 (10-44)	207,3	43 (25-55)	228,8	10 (5-24)	211,9	80 (45-122)	204
Katılmıyorum	34 (14-45)	349,5	48 (25-55)	333,8	13 (5-25)	333,5	94 (47-125)	350,9
*Test İstatistiği/p değeri	132,3/ 0,001		72,7/ 0,001		69,08/ 0,001		137,6/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2	
Kadınlar işsizliğe sebep olur								
Katılıyorum	25 (11-41)	180,4	41 (22-52)	166,2	10 (5-24)	235,8	78 (38-117)	168,8
Kısmen katılıyorum	25 (10-41)	186,2	40,5 (17-55)	177,7	10 (5-18)	224,9	75,5 (34-112)	165,8
Katılmıyorum	32 (10-45)	307,9	47 (17-55)	309,8	12 (5-25)	299,7	89 (32-125)	310,9
*Test İstatistiği/p değeri	41,2/ 0,001		50,2/ 0,001		13,5/ 0,001		55,6/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2	

Tablo 7. Öğrencilerin toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
İFADELER								
Kadınlar eğitimi yeterlidir								
Katılıyorum	27 (10-45)	249,5	45 (17-55)	270,4	11 (5-25)	265,4	83,5 (32-123)	253,1
Kısmen katılıyorum	31 (11-42)	277,1	45 (22-55)	262,0	11 (5-25)	268,9	85 (38-125)	267,5
Katılmıyorum	32 (12-45)	320,4	48 (17-55)	329,7	13 (5-25)	323,6	93 (34-125)	330,4
*Test İstatistiği/p değeri		14,3/ 0,001		21,1/ 0,001		15,1/ 0,001		22,2/ 0,001
**İkili karşılaştırma		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2
Kadınlar siyasette erkekler kadar aktif olmalı								
Katılıyorum	33 (10-45)	330,8	48 (17-55)	336	13 (5-25)	326,3	93 (32-125)	339,5
Kısmen katılıyorum	27 (11-44)	232,5	43 (25-55)	215,5	10 (5-25)	230,9	81 (49-120)	215,6
Katılmıyorum	24 (11-42)	169,9	41 (22-54)	176,1	9 (5-21)	198,8	73 (38-112)	155,8
*Test İstatistiği/p değeri		72,6/ 0,001		86,7/ 0,001		54,8/ 0,001		102,6/ 0,001
**İkili karşılaştırma		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3

Tablo 7. Öğrencilerin toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadınlar özgür değildir								
Katılıyorum	33,5 (12-45)	339,4	50,5 (27-55)	372,0	14 (5-25)	352,6	96 (59-125)	358,8
Kısmen katılıyorum	30 (11-45)	280,2	45 (25-55)	265,9	12 (5-25)	284,9	86 (47-125)	276,4
Katılmıyorum	30 (10-45)	269,3	45 (17-55)	265,6	10 (5-25)	256,9	84 (32-124)	262,2
*Test İstatistiği/p değeri	15,2/0,001		40,1/0,001		26,7/0,001		29,1/0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3	
Kadınlar din ve inanç özgürlüğüne sahiptir								
Katılıyorum	31 (10-45)	293,9	43 (17-55)	295,2	10 (5-21)	287,3	76 (32-104)	294,35
Kısmen katılıyorum	25,5 (18-36)	182,3	43 (26-55)	127,6	10 (5-25)	337,4	77 (47-122)	163,3
Katılmıyorum	27 (16-41)	236,2	48 (17-55)	256,1	13 (5-25)	290,6	93 (34-125)	245,8
*Test İstatistiği/p değeri	9,3/0,009		18,2/0,001		1,5/0,454		11,7/0,003	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		2-1; 2-3		-		1-2; 1-3	

Tablo 7. Öğrencilerin toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Erkek egemen bir toplum yapısı vardır								
Katılıyorum	31 (11-45)	296,8	48 (17-55)	314,5	12 (5-25)	299,6	89 (34-125)	305,5
Kısmen katılıyorum	25 (12-45)	283,2	44,5 (23-55)	247,7	11 (5-25)	272,0	85 (47-125)	266,5
Katılmıyorum	29 (10-45)	243,7	45 (17-54)	239,4	11 (5-25)	267,4	81 (32-123)	238,6
*Test İstatistiği/p değeri	3,9/0,139		22,8/0,001		3,9/0,137		10,3/0,006	
**İkili karşılaştırma	-		1-2;1-3		-		1-2;1-3	
Kadın olmak zordur								
Katılıyorum	33 (10-45)	318,9	48 (17-55)	324,1	13 (5-25)	313,0	92,5 (32-125)	323,6
Kısmen katılıyorum	29 (12-45)	257,2	45 (17-55)	249,7	11 (5-25)	262,6	84 (34-125)	252,0
Katılmıyorum	28 (10-45)	243,5	45 (22-55)	240,6	11 (5-25)	254,5	83 (38-124)	236,9
*Test İstatistiği/p değeri	22,6/0,001		30,7/0,001		14,5/0,001		30,2/0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3	

Tablo 7. Öğrencilerin toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadın olmak bir ayrıcalıktır								
Katılıyorum	31 (10-45)	285,4	47 (17-55)	304,3	12 (5-25)	286,1	86 (32-125)	290,3
Kısmen katılıyorum	30 (12-45)	284,1	45 (17-55)	271,7	12 (5-25)	284,5	87 (34-125)	279,5
Katılmıyorum	31 (10-45)	296,3	46 (22-55)	287,6	12 (5-25)	295,3	88 (38-125)	295,2
*Test İstatistiği/p değeri	0,633/0,729		3,5/0,172		0,479/0,787		0,826/0,662	
**İkili karşılaştırma	-		-		-		-	

* Kruskal-Wallis H testi

**Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi

Öğrencilerin “Kadın ev hanımıdır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değeri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin, katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadınlar işsizliğe sebep olur” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değeri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p<0,001$), Eşitlikçi Yaklaşım ($p<0,001$), Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı ($p=0,001$) alt boyutu ve KİNATÖ toplam puan ortanca değeri ($p<0,001$), katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin “Kadınların eğitimi yeterlidir” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p=0,001$), Eşitlikçi Yaklaşım ($p<0,001$), Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı ($p=0,001$) alt boyutu ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri ($p<0,001$), katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin “Kadınlar siyasette erkekler kadar aktif olmalıdır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$) (Tablo 7).

Öğrencilerin “Kadınlar özgür değildir” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadınlar, din ve inanç özgürlüğüne sahiptir” ifadesi ile KİNATÖ toplam, Geleneksel Namus Anlayışı ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılanların Geleneksel Namus Anlayışı ($p=0,009$) ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri ($p=0,003$), kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek

olduğu belirlenmiştir. Yapılan ileri analizde, bu ifadeye kısmen katılan öğrencilerin Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri ise katılan ve katılmayan öğrenci grubuna göre anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadınlar, din ve inanç özgürlüğüne sahiptir” ifadesi ile Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin “Erkek egemen bir toplum yapısı vardır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin Eşitlikçi Yaklaşım ($p<0,001$) alt boyut ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri ($p=0,006$), kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin “Erkek egemen bir toplum yapısı vardır” ifadesi ile Geleneksel Namus Anlayışı ve Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$) (Tablo 7).

Öğrencilerin “Kadın olmak zordur” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadın olmak bir ayrıcalıktır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 8’de öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşleri ile KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerinin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadına karşı taciz yaygındır								
Katılıyorum	32 (10-45)	303,6	47 (17-52)	311,0	12 (5-25)	295	89 (32-125)	305,9
Kısmen katılıyorum	29 (10-45)	248,8	44 (17-55)	240,0	11 (5-25)	276,3	84 (34-125)	247,1
Katılmıyorum	31 (14-45)	294,5	45(28-55)	244,6	11 (5-25)	273,2	86(47-123)	273,7
*Test İstatistiği/p değeri	11,7/ 0,003		22,09/ 0,001		1,6/0,435		13,7/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2		1-2		-		1-2; 1-3	
Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez								
Katılıyorum	25 (10-40)	168,5	43 (17-55)	186,1	10 (5-21)	189,9	76 (32-104)	157,1
Kısmen katılıyorum	25 (11-42)	179,3	43 (26-55)	215,6	10 (5-25)	222,1	77 (47-122)	183,6
Katılmıyorum	33 (12-45)	342,7	48 (17-55)	328,1	13 (5-25)	325,5	93 (34-125)	342,9
*Test İstatistiği/p değeri	126,3/ 0,001		68,4/ 0,001		59,3/ 0,001		128,2/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2	

Tablo 8. Öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadına karşı şiddet yaygındır								
Katılıyorum	32 (10-45)	305,6	47 (17-55)	315,1	12 (5-25)	296,9	89 (32-125)	309,7
Kısmen katılıyorum	29 (10-45)	258	44,5 (23-55)	241,4	11 (5-25)	275	84 (48-125)	249,5
Katılmıyorum	27 (11-45)	227,1	43 (17-54)	189	11 (5-25)	256,5	81,5 (34-123)	215,3
*Test İstatistiği/p değeri	14,1/ 0,001		35,3/ 0,001		3,4/0,182		21,6/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		-		1-2; 1-3	
Erkekler, kız kardeşlerini dövebilirler								
Katılıyorum	24,5 (10-38)	163,5	42,5 (22-51)	180,5	10 (5-18)	214,6	75 (38-106)	153,5
Kısmen katılıyorum	25 (10-42)	180,5	45 (17-54)	230,5	10 (5-22)	227,9	81 (32-114)	198,1
Katılmıyorum	32 (11-45)	310,4	47 (17-55)	303,2	12 (5-25)	301,3	89 (34-125)	308,9
*Test İstatistiği/p değeri	51,2/ 0,001		24,4/ 0,001		16,9/ 0,001		45,6/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2	

Tablo 8. Öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Babalar eşlerini dövebilirler								
Katılıyorum	23 (10-38)	163	38 (17-50)	148	11 (5-18)	231,6	78 (34-93)	152,1
Kısmen katılıyorum	24 (10-41)	159,2	42 (17-55)	201,9	11,5 (5-21)	247,7	76 (32-110)	170,1
Katılmıyorum	32 (11-45)	302,0	47 (22-55)	298,9	12 (5-25)	293,5	88 (38-125)	301,4
*Test İstatistiği/p değeri	34,9/ 0,001		21,2/ 0,001		4,2/ 0,001		31,6/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2		3-1; 3-2	
Namus cinayetleri ile aileler kendi haklarını kendileri sağlar								
Katılıyorum	31 (10-45)	285,8	47 (17-55)	310,7	13 (5-25)	297,1	88 (32-125)	297,6
Kısmen katılıyorum	26 (10-45)	222,8	43,5 (26-55)	229,3	11 (5-25)	256,6	79 (47-125)	219,8
Katılmıyorum	33 (12-45)	323,1	47 (17-55)	298	12 (5-25)	297,1	90 (34-125)	314,1
*Test İstatistiği/p değeri	28,6/ 0,001		19,3/ 0,001		5,5/0,064		26,1/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	3-1; 3-2		2-1; 2-3		-		2-1; 2-3	

* Kruskal-Wallis H testi

**Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi

Öğrencilerin “Kadına karşı taciz yaygındır” ifadesi ile KİNATÖ toplam puan, Geleneksel Namus Anlayışı ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde bu ifadeye katılan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p=0,003$) ve Eşitlikçi Yaklaşım ($p<0,001$) alt boyut puan ortanca değerlerinin, kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p=0,001$). Öğrencilerin “Kadına karşı taciz yaygındır” ifadesi ile Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin “Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin, katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$) (Tablo 8).

Öğrencilerin “Kadına karşı şiddet yaygındır” ifadesi ile KİNATÖ toplam puan, Geleneksel Namus Anlayışı ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı ($p=0,001$), Eşitlikçi Yaklaşım ($p<0,001$) alt boyut ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri ($p<0,001$), kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin “Kadına karşı şiddet yaygındır” ifadesi ile Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin “Erkekler, kız kardeşlerini dövebilirler” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Babalar eşlerini dövebilirler” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan

öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin, katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Namus cinayetleri ile aileler kendi hukuklarını kendileri sağlar” ifadesi ile KİNATÖ toplam, Geleneksel Namus Anlayışı ve Eşitlikçi yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılmayan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri, katılanlara ve kısmen katılanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye kısmen katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri, katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Namus cinayetleri ile aileler kendi hukuklarını kendileri sağlar” ifadesi ile Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Tablo 8).

Tablo 9’da öğrencilerin kadın hakları, kadın sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 9. Öğrencilerin kadın hakları, kadın sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır								
Katılıyorum	33 (10-45)	328,9	49 (17-55)	340,4	13 (5-25)	321,4	93,5 (32-125)	334,1
Kısmen katılıyorum	30 (10-45)	258,2	45 (17-55)	248,6	11 (5-25)	263,1	84,5 (34-124)	253,8
Katılmıyorum	28 (14-45)	263,5	45 (25-54)	259,2	11 (5-25)	271,8	84 (47-124)	261,5
*Test İstatistiği/p değeri	24,7/ 0,001		41,1/ 0,001		16,4/ 0,001		31,6/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3	
Kadın hakları ile ilgili çalışmalar sonuçsuz kalmaktadır								
Katılıyorum	33 (10-45)	331,8	49 (17-55)	344,5	13 (5-25)	325,3	94 (32-125)	339,4
Kısmen katılıyorum	30 (10-45)	269,8	45 (23-55)	269,3	11,5 (5-25)	274,7	85 (47-125)	269,3
Katılmıyorum	26 (11-45)	222,7	42 (17-51)	183,3	9 (5-25)	225,3	78 (34-120)	199,9
*Test İstatistiği/p değeri	30,1/ 0,001		58,2/ 0,001		23,4/ 0,001		45,3/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3	

Tablo 9. Öğrencilerin kadın hakları, kadın sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin KİNATÖ toplam ve alt boyut değerlerine göre dağılımı (devam)

KİNATÖ	Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı		KİNATÖ toplam	
	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.	Ortanca (min-mak)	Sıra Ort.
Kadınla ilgili sorunların çözümü için toplumun kadın algısı değişmelidir								
Katılıyorum	32 (10-45)	314	48 (17-55)	318,7	13 (5-25)	305,9	90 (34-125)	318,4
Kısmen katılıyorum	26 (12-45)	214,8	42 (23-55)	197,8	11 (5-25)	244,5	80 (45-119)	202,4
Katılmıyorum	24 (10-32)	144,1	41 (17-49)	129	9 (5-15)	169,7	73,5 (32-87)	116,1
*Test İstatistiği/p değeri	49,8/ 0,001		68,6/ 0,001		25,2/ 0,001		69,2/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3		1-2; 1-3	
Kadınla ilgili sorunların çözümü için ebeveynlerin eğitimi şarttır								
Katılıyorum	32 (10-45)	300,8	47 (17-55)	301,4	12 (5-25)	292,5	89 (32-125)	300,9
Kısmen katılıyorum	27 (12-45)	223,2	43 (17-55)	212,4	11 (5-25)	249,3	81 (34-119)	215,3
Katılmıyorum	22 (16-45)	169,5	42 (31-53)	188,4	13 (9-25)	325,2	80 (62-123)	193,2
*Test İstatistiği/p değeri	20,4/ 0,001		21,5/ 0,001		4,3/0,112		19,7/ 0,001	
**İkili karşılaştırma	1-2; 1-3		1-2; 1-3		-		1-2; 1-3	

* Kruskal-Wallis H testi

**Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi

Öğrencilerin “Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadın hakları ile ilgili çalışmalar sonuçsuz kalmaktadır” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$) Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadınla ilgili sorunların çözümü için toplumun kadın algısı değişmelidir” ifadesi ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadınla ilgili sorunların çözümü için ebeveynlerin eğitimi şarttır” ifadesi ile KİNATÖ toplam, Geleneksel Namus Anlayışı ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortanca değerleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan ileri analizde, bu ifadeye katılan öğrencilerin Geleneksel Namus Anlayışı, Eşitlikçi Yaklaşım ve KİNATÖ toplam puan ortanca değerleri, kısmen katılanlara ve katılmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Öğrencilerin “Kadınla ilgili sorunların çözümü için aile eğitimi şarttır” ifadesi ile Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Tablo 9).

5. TARTIŞMA

Kadının bireysel yaşamını, toplumsal işlevlerini ve diğer sorumluluklarını yerine getirebilmesi, doğrudan sağlıklı bir birey olmasına bağlıdır. Ancak kadın sağlığı sadece fizyolojik değişimlerden değil, aile ve sosyal ilişkilerden, toplum içindeki statüden, politik yaklaşımlardan ve daha bir çok faktörden etkilenmektedir. Bu nedenle son yıllarda kadın sağlığı çalışmaları sosyolojik açıdan da incelenmeye başlanmış, kadın statüsünün yükseltilmesinin kadın sağlığı açısından önemine dikkati çekmek için toplumsal cinsiyet ayrımcılığı başlığı sıklıkla kullanılmıştır. Ancak literatür incelendiğinde, toplumun temelde kadına yüklediği anlamların bilimsel verilerle ortaya çıkarılması ve anlaşılması için kadın ve namus algısına yönelik, erkek işbirliğine yer verilen ulusal ve uluslararası boyuttaki çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Literatürdeki bu boşluktan yola çıkarak araştırmamız, erkek üniversite öğrencilerinin “kadın ve namus algısına” ilişkin düşünce ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmış ve elde edilen bulgular iki başlık altında tartışılmıştır.

5.1. Öğrencilerin Kadın Algılarına İlişkin Bulgularının Tartışılması

Bu araştırmada öğrencilerin, “Kadın ev hanımıdır” önermesine %14,3 oranında katıldıkları belirlenmiştir. Ulusal literatürde erkek üniversite öğrencileri ile yapılmış çalışmalarda, kadını sadece annelik rolü, ev hayatı ve ev işleri ile sınırlandıran geleneksel düşünce yapısındaki ifadelerle katılma oranları bu araştırmanın sonuçlarına benzer şekilde ve düşük oranlarda olduğu görülmüştür (Vefikuluçay Yılmaz ve ark., 2009; Adana ve ark., 2011; Esen ve ark., 2017; Karasu ve ark., 2017). Ancak Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması (2018) sonuçlarına bakıldığında erkek katılımcıların, “Kadınların birinci görevi ev işlerini üstlenmektir” ifadesine katılma oranları %51 olarak belirlenmiştir. Erkeklerin ev ile ilgili işlerde yer alma oranları sorgulandığında; %63’ü ev için alışveriş yaptığını, %64’ü evdeki tamirat ve bakım işleri ile ilgilendiğini, %10’u evi topladığını, %13’ü yemek yaptığını, %8’i bulaşık ve %9’u çamaşır yıkadığını belirtmiştir. Tüm bu sonuçlar göstermektedir ki, kadının çalışma hayatına katılması ile ev işlerindeki görev dağılımının eşit bir şekilde değişeceği düşüncesine karşın aile hayatı başladığında halen kadınlardan, evin sorumluluğunu üstlenmeye devam etmeleri gerektiği beklentisine işaret etmektedir. Kültürel faktörlerin etkisi ile kadın algısının dolayısıyla kadının geleneksel rolünün

henüz değişmemiş olmasına karşın erkek öğrencilerin eşitlikçi tutumlarının gelecekte eşitlikçi davranışa dönüşme ihtimalleri umut verici bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmada ğrencilerin “Kadınlar işsizliğe sebep olur” ifadesine %84,7 oranında katılmadıkları belirlenmiştir. Erkek üniversite öğrencileri ile yapılmış benzer çalışmalarda, kadınların çalışma hayatında yer almalarını destekler nitelikteki ifadelere katılma oranlarının yüksek olduğu görülmüştür (Karabulutlu, 2015; Esen ve ark., 2017). Ancak Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması (2019)’nda erkek katılımcıların %42’si “İşsizlik arttığında, erkekler kadınlardan daha önce içe alınmalıdır”, %23’ü “Kadınların 4 aya kadar ücretli doğum izni almaları işverenler için bir yüktür”, %38’i “Kadınların duygusal olmaları iş hayatını olumsuz etkiler” ifadelerine katıldıkları görülmektedir. Türkiye Değerler Atlası (2012) araştırmasına göre de “Genelde erkekler kadınlardan daha iyi şirket yöneticisi olurlar” ifadesine katılan erkeklerin oranı %70 olarak bulunmuştur. Literatürde, erkek katılımcıların hem kadının iş yaşamına katılımına yönelik olumlu ifadelere hem de çalışma hayatında ve kariyer gelişiminde önceliğin erkeklere verilmesini destekler nitelikteki ifadelere yüksek oranda katıldıkları belirlenmiştir. Bu farklı görüşler, ataerkil toplumlarda erkeklerin kadınların iş yaşamına katılımlarını bir yandan desteklerken, diğer taraftan kadınlardan üstün olma beklentileri ya da kadının çalışma hayatına girmesiyle toplumun temel taşlarından birini oluşturan aile kurumunun yapısının değişimine uyum sağlayamama endişeleri ile açıklanabilir. TİİK (2019) Temel İşgücü Göstergeleri verilerinde, toplam nüfus içerisinde istihdam oranının erkeklerde %61,7, kadınlarda %28,3 seviyesinde olması toplumun kadının iş yaşamına katılımına ile ilişkin geleneksel görüşlerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmada, ğrencilerin “Kadınların eğitimi yeterlidir” ifadesine %16,3’ünün katıldığı belirlenmiştir. Türkiye Değerler Atlası (2012) araştırmasına göre “Üniversite eğitimi kız çocuklardan çok erkek çocuklar için önemlidir” ifadesine katılan erkeklerin oranı %35 olarak bulunmuştur. Pınar ve ark. (2008)’nin yapılmış olduğu çalışmada erkek öğrencilerin %93’ü “Eğitim erkekler için daha önemlidir” ifadesine katılmaktadır. Kadınların erkekler kadar eğitim almalarını gerekli görmeyen bu görüşün yansımaları toplumumuzun mevcut verilerinde açıkça görülmektedir. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği rgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development-OECD) (2016) verilerine göre, çalışmayan ve aynı zamanda eğitim-

öğretimine devam edemeyen 15-19 yaş arası kadınların toplam nüfusa oranı %24,5 iken, aynı yaş aralığında erkeklerin oranı %12,6'dır. Yapılan çalışmalarda kız çocuklarının okula gönderilme kararının verilmesinde ailelerin özellikle de baba, dede ve büyük amcanın, “kız çocuğu, annesine ev işlerinde yardım eder ve zaten evlenecek olan kızların okula gitmeleri gereksizdir” düşüncelerinin önemli bir rolü olduğu belirlenmiştir (Öksüz Çal ve Balcı Karaboğa, 2017; Yıldırım ve ark., 2018). Bu nedenle toplumsal kültür ve değerleri yok saymadan bu kalıp düşünceden uzaklaşarak, kızların okumasına ilişkin karşıt düşünceden kurtarılmasının kadınların eğitim seviyelerini artırmada büyük bir adım olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada, öğrencilerin %64,6'sının “Kadınlar siyasette erkekler kadar aktif olmalıdır” ifadesine katıldıkları belirlenmiştir. Esen ve ark. (2017) çalışmalarında erkek öğrencilerin %41,2'sinin “Kadın siyasetçiler de başarılı olabilir” ve Vefikuluçay Yılmaz ve ark. (2009) Hacettepe Üniversitesi'nde yapmış olduğu çalışmada “Siyaset daha çok erkeklerin işidir” ifadesine erkek öğrencilerin katılma oranını %26,4 olarak tespit etmiştir. Türkiye Değerler Atlası (2012) araştırmasına göre “Genelde erkekler kadınlardan daha iyi siyasi lider olur” ifadesine katılan erkeklerin oranı %75 olarak bulunmuştur. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması (2019) sonuçlarına göre erkeklerin %70'i “Kadınların siyasete katılımı toplumda olumlu etki yapar”, %65'i “Siyasi partilerde daha fazla kadın siyasetçi olmalı”, %60'ı “Kadınların siyasete katılımının artması kadına yönelik şiddeti azaltır” ifadelerine katılmışlar ancak cumhurbaşkanı seçiminde %56 oranında erkek adaya, %35 oranında ise kadın adaya oy vermeyi tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Türkiye'de Siyaset ve Kadın Kamuoyu Araştırması Raporu (2006)'na göre kadın siyasetçi sayısının artmasını istemeyenlerin ortaya koyduğu en önemli gerekçe kadınların önceliğinin ailesel yükümlülükleri olduğu düşüncesidir (UNDP, 2006). Tüm bu görüşlerin temelinde, toplumun kadına ve kadınlığa yüklediği roller ve kadınlık algısı, kadını evle bütünleştiren, bakım işlerinden sorumlu tutan, kadının bedeni üzerinde hak iddia eden, kadına kırılğan, duygusal gibi değerleri yakıştıran eğilim yatmaktadır. Bu eğilime sahip, kadınların sivil ve sosyal haklarına erişiminin olmadığı ya da sınırlı olduğu toplumlarda siyasi hakların da etkilenmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle kadınların siyasi temsili ve katılımı üzerinde yoğunlaşmadan önce kadınların siyasete katılımının önündeki en önemli engelin kadınlık ve erkeklik rolleri olduğuna vurgu yapmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada, öğrencilerin %21,8'inin "Kadınlar özgür değildir", %94,3'ünün "Kadınlar din ve inanç özgürlüğüne sahiptir" ve %62,6'sının "Erkek egemen bir toplum yapısı vardır" ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir. Erkek katılımcılarla yapılan benzer çalışma verileri incelendiğinde, kadının bireysel olarak özgür olmasını destekler nitelikteki ifadelere katılma oranları %24,7 ile %42,1 arasında değişirken (Shaikh ve ark., 2015; Esen ve ark., 2017; Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırması, 2019) kadın ve erkeğin bir arada düşünöldüğü durumlarda kadının erkeğe bağımlı ve erkek otoritesi altında bir yaşam sürmesini destekler nitelikteki ifadelere de %30,9 ile %71,3 oranında katıldıkları görölmektedir (Pınar ve ark., 2008; Seçgin ve Turhal, 2011; Türkiye Değerler Atlası, 2012; Shaikh ve ark., 2015; Esen ve ark., 2017; Karasu ve ark., 2017; Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırması, 2019). Pakistan'da erkek katılımcıların kadınlık rolleri ve kadınların eğitimlerine ilişkin algılarının araştırıldığı nitel bir çalışmada kadınların eğitimden, eş seçimine, sahip olacağı çocuk sayısından, toplumdaki rolünün ne olacağı ve iş arama sınırlarının ne olduğı gibi konulara erkeklerin karar verebilecekleri görüşüne sahip oldukları bildirilmiştir. Bu tür karar verme süreçlerine rehberlik etmek, Pakistan toplumundaki erkekler için en hassas konular olan namus ve onurun merkezietçiliğı olarak da kabul edildiğı belirlenmiştir (Jamal, 2014). Tüm bu sonuçların, ataerkil toplumların erkeklere, kadından üstün olması ve sert görünme konusunda yaptığı baskı ile ilişkili olabileceğı düşünölmektedir. Ancak yapılan bazı çalışmalarda ataerkil toplumların bu beklentisinin erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü stresi yaşamasına neden olduğı sonucuna da ulaşılmıştır (Bayar ve ark., 2018a; Bayar ve ark., 2018b). Çünkü toplum, erkeklerden ataerkil bir kültür ve geleneksel bir yapı içinde zamanla kalıplaşmış çeşitli rolleri yerine getirmelerini beklemektedir. Ancak, bireysel olarak eşitlikçi yaklaşıma sahip olan erkekler için sadece "erkekliğini" ispatlamak amacı ile bu rolleri yerine getirmek zorunda kalmak, kendileri için baskı anlamı taşımaktadır. Bu baskı duygusu, literatürde toplumsal cinsiyet rolü stresi olarak da ifade edilmektedir (Bayar ve ark., 2018a).

Bu araştırmada, öğrencilerin %54,4'ü "Kadın olmak zordur" ifadesine katılmışlar, "Kadın olmak bir ayrıcalıktır" ifadesine ise %35,5 oranında katılırken, %35,9 oranında katılmadıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin bakış açısından yapılan değerlendirmede kadın olmanın ayrıcalık olmaktan ziyade zor olduğunu

düşüncülerinin temelinde toplumdaki genel kadın algısının yattığı düşünülmektedir. Çünkü cinsiyet rolleri toplum tarafından biçimlendirilmekte ve ülkemizde olduğu gibi diğer erkek egemen toplumlarda da kadın eş, anne, ev hanımı ve cinsel obje gibi farklı şekillerde algılanmaktadır (Bayhan, 2013). Kadın ve erkek kimliği, kendi değerinin negatif garantisi gibi duran bir başka kimliğe karşı inşa edilmekte ve “biz”in karşısında “onlar” olarak kategorileştirilmek yoluyla ötekileştirilmektedir. Ötekileştirilen cinsiyet olarak kadının, ev üzerinden tanımlanması ve evle ilgili sorumluluklarının sınıfa, statüye ve eğitim durumuna göre farklılaşması toplumsal bir negatifleştirmenin sonucu olarak kadın olmayı bir çok bakımdan zorlaştırmaktadır (Aktaş, 2013; Erbaş, 2018). Bu düşünceyi destekler nitelikte, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması (2019)’nda “Kadının toplumda yaşadığı en büyük sorun nedir” sorusuna, erkeklerin %56’sı şiddet cevabını vermiş ve ardından işsizlik, eğitimsizlik, sokakta baskı ve taciz, aile baskısı, kadın erkek eşitsizliği ve çevre/mahalle baskısı gibi kadın için birçok zorluk sıralamışlardır.

Bu araştırmada, öğrencilerin “Kadına karşı taciz yaygındır” ifadesine %68,6 oranında katıldıkları, “Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez” ifadesine %67,8 oranında katılmadıkları belirlenmiştir. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması (2019)’nda erkek katılımcıların %83’ü “Çalışma arkadaşını fiziksel olarak taciz eden biri bu sebeple işten atılmalıdır” ve %79’u “Çalışma arkadaşını sözlü olarak taciz eden biri bu sebeple işten atılmalıdır” ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir. Ancak ulusal literatür incelendiğinde kadına yönelik tacizi sorgulayan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüş ve bu durumun, taciz kavramının karşılığının toplumda belirsiz olması ve tabu olarak kabul edilmesi ile ilişkili olabileceğini düşündürmüştür. Bu düşünceyi destekler nitelikte Kadına Şiddet ve Devlet Algısı (2015) raporunda, cinsel tacizin tanımı konusunda kadın veya erkek olmanın tek başına hiçbir görüş farklılığı ortaya koymadığı, ayrıca kadınların çalışma hayatının içinde olup olmamasının da tacizin tanımına ilişkin dikkat çekici bir fark doğurmadığı bildirilmiştir. Aynı raporda, neyin taciz olduğunu belirleyen unsurun iş dünyası değil, kadın dünyası olduğuna ve kadına yönelik taciz tanımlanırken referansın toplumdan alındığına da vurgu yapılmıştır. Tüm bu sonuçların bizi yine toplumdaki kadın algısı noktasına götürdüğü söylenebilir.

Bu araştırmada, öğrencilerin %69,5'inin "Kadına karşı şiddet yaygındır", %5,5'inin "Erkekler, kız kardeşlerini dövebilirler" ve %1,9'unun "Babalar eşlerini dövebilirler" ifadelerine katıldıkları belirlenmiştir. Literatürde de şiddete ilişkin tutumlar sorgulandığında, erkek katılımcıların toplumda kadına yönelik şiddetin yaygın olduğunu kabul etme oranlarının yüksek, şiddeti destekler nitelikteki ifadelere katılım oranlarının ise oldukça düşük olduğu görülmüştür (Vefikuluçay Yılmaz ve ark., 2009; Seçgin ve Turhal, 2011; Kabasakal ve Girli, 2012; Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması, 2019). Ancak Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015) sonuçlarına göre Türkiye'de kadınların %36'sı fiziksel şiddete, %12'si cinsel şiddete, %43,9'unun duygusal/sözel şiddete, %30'unun ekonomik şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda erkek katılımcıların şiddeti destekler bir tutum sergilememelerine karşın kadına yönelik aile içi şiddet oranlarının halen yüksek olması, şiddetin yalnızca fiziksel boyutta değerlendirilmesi, erkek egemen toplumlarda, bireysel görüşün hayatın içinde karar vermede tek başına yetersiz kalması ve erkekler üzerindeki toplum baskısı ile açıklanabilir. Çünkü erkekler, bir kadınının her yaş döneminde kabullenmek zorunda bırakıldığı tüm davranış ve tutumların aksine hareket etmesini, kendi egemenliklerine gelen bir tehdit olarak algılamakta ve bu durumu şiddete başvurmak için haklı bir gerekçe olarak görmektedirler (Copenhaver ve ark., 2000; Türkoğlu, 2013). Bu doğrultuda, kadına yönelik şiddetin kaçınılmaz bir son olarak karşımıza çıkmasının en önemli nedeninin mevcut zihniyet olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada, öğrencilerin %37,4'ü "Namus cinayetleri ile aileler kendi hukuklarını kendileri sağlar" ifadesine katılırken, %42,5'i katılmadıklarını belirtmiştir. Shaikh ve ark. (2015)'nin yaptığı çalışmada erkek üniversite öğrencilerinin namus cinayeti olayına dair görüşleri incelendiğinde %5,3'ünün "Aile, kadını öldürerek doğru şeyi yaptığını", %6,5'inin "Kadının öldürülmeyi hak ettiğini" ifadelerine katıldıkları ve %9,9'unun "Namus adına kadınları/kızları öldürmek haklı mı?" ifadesine evet cevabını verdiklerini belirlemiştir. Caffaro ve ark. (2014) cinsiyet ve kültürün namus cinayeti algısı üzerinde Türkiye ve İtalya örneğini karşılaştırdıkları çalışmalarında, Türk katılımcıların, şiddet mağdurlarına daha fazla sorumluluk ve saldırganlara karşı daha az sorumluluk yüklediği ve saldırgan için İtalyan katılımcılardan daha az ağır cezalar teklif edildiği belirlenmiştir. İtalyan katılımcılar, namus cinayetinin her türlü senaryoya karşın bir suç olduğunu düşünürken, birkaç Türk katılımcı saldırganın hiçbir suçunun

olmadığını dahi onaylamıştır. Öte yandan, Kalav (2015) namus kavramının ardındaki toplumsal, kültürel, politik ve ideolojik etkenlerin irdelenmesi amacıyla Akdeniz Üniversitesi'ndeki öğrenciler ile yaptığı kalitatif nitelikteki çalışmasında, geleneksel namus algısına sahip olmayan erkek görüşmecilerden bazıları, eril zihniyetteki namusun "erkek"liğe yüklediği "sorumluluklar"ın üstesinden gelemediklerini, toplum baskısıyla mücadele edemediklerini ve bu nedenle toplumun onlardan istediğini "çaresizce" yapmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, kadının ve erkeğin, kendi iradeleri dışında toplumun amaçları doğrultusunda hareket ettiklerinin; kendi istekleri ile toplumun istekleri arasındaki çizginin giderek belirsizleşerek, iç içe geçtiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (İnci, 2013).

Bu araştırmada, öğrencilerin %42,6'sı "Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır", %40,2'si "Kadın hakları ile ilgili çalışmalar sonuçsuz kalmaktadır", %78'i "Kadınla ilgili sorunların çözümü için toplumun kadın algısı değişmelidir" ifadesine katıldıklarını belirtmiştir. Erkek öğrencilerin neredeyse yarısının kadınlarla ilgili konularda kurumlar arasında çatışma olduğunu düşünmesini doğrulayan kanıtlar bulunmaktadır. Ülkemizde kadın hakları ve sorunları ile ilgili yapılan çalışmaların başarıya ulaşması için kurumlar arası işbirliğinin sağlanmasına yönelik ardından 20 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve 2014 yılında İstanbul Sözleşmesi yürürlüğe girmiştir. Ancak kanunların işleyişine ilişkin yapılan bir çalışmada, toplumun erkek egemen yapısının korunmaya çalışılması nedeni ile kurumlar arasında çatışma yaşandığı ve bu çatışmada kurumların birbirlerini suçlayıcı bir tutum içinde oldukları bildirilmiştir (Alican Şen, 2018). Bu sonuca dayanarak, kurum yetkililerinin de hizmet sunduğu toplumun içindeki ataerkil aileler tarafından yetiştirildiği düşünüldüğünde, çözümün de toplumun kadın algısının değişmesi ile mümkün olabileceği söylenebilir.

Bu araştırmada, öğrencilerin %86,8'inin "Kadınla ilgili sorunların çözümü için ebeveynlerin eğitimi şarttır" ifadesine katıldıkları belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar, aile eğitiminin bireylerin cinsiyet rollerini eşitlikçi algılamalarından, namus cinayetlerine karar verme ve namus adı altında yapılan uygulamaları azaltmaya kadar birçok kadın sorununun çözümünde anahtar rol oynadığını göstermektedir (Kuzgun ve Aydemir Sevim, 2004; Çıtak, 2008; Kumcağız ve Dadashzadeh, 2017).

5.2. Öğrencilerin KİNATÖ'ye İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu bölümde öğrencilerin, kadına ilişkin namus anlayışı tutumları ve etkileyen faktörlere yönelik bulgular tartışılmıştır.

Bu araştırmada, öğrencilerin KİNATÖ toplam puan ortalamaları $88,84 \pm 17,64$ olarak belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan benzer çalışmalarda erkek öğrencilerin KİNATÖ toplam puan ortalamalarının $82,64 \pm 6,17$ ile $99,38 \pm 17,59$ arasında değişiklik gösterdiği görülmüştür (Gürsoy, 2009; Kömürcü ve ark., 2016; Er Güneri ve Şen, 2018; Irmak Vuralve Körpe, 2018). Bu araştırmada, öğrencilerin KİNATÖ'nün Geleneksel Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları $30,56 \pm 8,26$; Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortalamaları $45,52 \pm 6,91$; Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları $12,76 \pm 5,56$ olarak belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan benzer çalışmalarda erkek öğrencilerin KİNATÖ Geleneksel Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları $20,91 \pm 6,23$ ile $37,14 \pm 7,08$; Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puan ortalamaları $42,73 \pm 7,84$ ile $48,1 \pm 7,0$ ve Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı alt boyut puan ortalamaları $13,77 \pm 2,30$ ile $17,0 \pm 6,5$ arasında değişiklik gösterdiği görülmüştür (Gürsoy, 2009; Cirhinoğlu ve Şenel, 2017; Bayar ve ark., 2018b; Irmak Vural ve Körpe, 2018).

Araştırma sonuçlarımızı destekler nitelikte ülkemizin farklı bölgelerinde yapılan çalışma sonuçlarında da, erkek üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin namus anlayışı genel tutumlarının beklenildiği düzeyde olmasa da olumlu ve eşitlikçi olduğu ancak KİNATÖ alt boyutları incelendiğinde, Geleneksel Namus Anlayışı ve Eşitlikçi Yaklaşım alt boyut puanlarında da eşitlikçi tutum sergileyen öğrencilerin “Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı” alt boyutunda geleneksel bir tutum içinde oldukları belirlenmiştir. Literatürde üniversite öğrencilerinin bekarete ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği çalışma sonuçlarında da, erkek öğrencilerin genel olarak evlenecekleri kadında bekarete önem verdikleri ve kadınların evlilik öncesi cinsel birlikteliğine olumlu bakmadıkları görülmüştür (Akın ve Özvarış, 2003; Kılıç ve ark., 2005; Kaya ve ark., 2007; Vefikuluçay Yılmaz ve ark., 2009; Civil ve Yıldız, 2010; Seçgin ve Turhal, 2011; Alan Dikmen ve ark., 2017). Bu sonuçlar toplumumuzda, kadının kendi bedeni ve cinselliği üzerinde söz hakkının olmadığı, “namus” kavramının kadın bedeni ve cinselliği üzerinden algılanmaya devam ettiğinin bir göstergesidir. Böyle bir anlayışın hakim olduğu kültür içerisinde yetişen gençlerin ise düşünce ve tutumlarının üniversite eğitimiyle tümünden değişmesini beklemek çok gerçekçi olmayabilir. Çünkü üniversite

eğitimi almış olsalar dahi öğrencilerin “kadına ilişkin namus anlayışı” ile ilgili tutumları hem toplumun ve ailenin beklentileri hem de kendi değer yargıları doğrultusunda oluşmakta, bu geleneksel tutumun değişmesinin de ancak aileden başlayarak toplumun kadın algısının değişmesi ile mümkün olacağı dşnlmektedir.

Bu araştırmada, öğrencilerin, aile tipine göre KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Gürsoy (2009)’un çalışmasında çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin geniş ailede yaşayanlara göre daha eşitlikçi bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç, çocukların büyümesi ve gelişimi sırasında beraber yaşadığı ebeveyn ya da aile büyüklerinin düşünce tutum ve davranışlarını kendine rol model alması ile ilişkilendirilebilir.

Bu araştırmada, ilkokulu bitirene kadar en uzun süre ilde yaşayan öğrencilerin ilçe ve köyde yaşayanlara göre KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde de uzun süre ilde yaşayan erkek niversite ğrencilerinin KİNATÖ toplam ve tüm alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, bu doğrultuda namus anlayışı tutumlarının daha eşitlikçi olduğu görülmüştür (Gürsoy, 2009; Er Güneri ve şen, 2018). Bu sonuç, toplumun kentleşmesine bağlı olarak geleneklerde, örf ve adetlerde meydana gelen değişimle kadın erkek arasındaki uçurumun kentte daha az yaşanması, ilçe ve köylerde ise halen kadın statüsünün düşük ve erkek hkimiyetinin daha baskın olması ile açıklanabilir. Ayrıca büyük şehirlerde kadınların eğitimine devam etme durumu, iş yaşamı ve sosyal hayata katılımı artmakta, bu durum kadın erkek arasındaki eşitsizliğin azalmasına yol açmaktadır. Böyle bir ortamda yetişen gençlerin de kadına ilişkin namus anlayışlarının olumlu yönde etkilenmesi beklendiğ bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırmada, öğrencilerin, anne ve babalarının eğitim durumu arttığca ğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin de arttığı ve bu doğrultuda namus anlayışı tutumlarının daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Literatürde de araştırma sonuçlarımızı destekler nitelikte anne ve babanın eğitim düzeyi ykseldiğce öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı ile ilgili daha eşitlikçi tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Gürsoy, 2009; Kömürcü ve ark., 2016; Cırhinoğlu ve şenel, 2017; Er Güneri ve şen, 2018). Eğitim seviyesi, aile yapısını ve etkileşimini, anne ve babanın tutum ve davranışlarını etkilediği, çocuğun da yetiştiği aile ortama göre

gelişiminin biçimlendiği bilinmektedir. Bu doğrultuda geleceğin yetişkinleri olan gençlerin, modern yaşam ve eşitlikçi anlayışı benimsemesinde kadınların ve erkeklerin eğitim düzeylerinin arttırılmasının desteklenmesi önemlidir.

Bu araştırmada, annesi çalışan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin, annesi çalışmayanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Gürsoy (2009) çalışmasında, anne çalışma durumunun öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı tutumları üzerinde etkili olduğunu gösteren ve araştırma sonuçlarımızı destekler nitelikte bir sonuç elde etse de literatürde farklı çalışma sonuçlarına da rastlanmıştır (Kömürcü ve ark., 2016; Irmak Vural ve Körpe, 2018). Bu farklılık, çalışan annelerin toplumda değişen statü ve rollerinin kadına ilişkin namus anlayışı tutumları üzerinde olumlu etki yapmasından kaynaklanabildiği gibi, kadının çalışma hayatı olsa da her çalışan kişinin bireysel, sosyo-kültürel, eğitim, ekonomik, inanç, gelenek-göreneklerden etkilenme ve yaşamına yansıtma düzeyi açısından benzer özelliklere sahip olmamasından da kaynaklanıyor olabilir.

Bu araştırmada, kardeşi olmayan öğrencilerin Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı tutum puan ortanca değerlerinin kardeşi olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde araştırmamızı destekler nitelikte kardeş sayısı arttıkça kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının daha geleneksel olduğu görülmüştür (Gürsoy, 2009; Cirhinoğlu ve Şenel, 2017; Er Güneri ve Şen, 2018). Bu sonuçlar, düşük doğurganlık davranışına sahip kadınların eğitim düzeyinin yüksek olması ve kadınların çocuk sayısı azaldıkça hem çalışma hem de sosyal hayata katılımının artması ile ilişkilendirilebilir. Çünkü kadının aile içinde söz sahibi olması, kadın-erkek arasında eşitlikçi tutumun artırmasını sağlamakta ve bu ailelerde yetişen gençlerin tutumlarının da olumlu yönde gelişmesi beklenen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bu araştırmada kız kardeşi olmayan öğrencilerin KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortanca değerlerinin kız kardeşi olan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde, kız kardeş varlığının kadına ilişkin namus anlayışını etkileyen bir faktör olarak araştırıldığı tek bir çalışmaya rastlanmış ve ilgili çalışma sonucunda kardeş cinsiyeti ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan değerleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Irmak Vural ve Körpe, 2018). Ataerki toplumlarda erkeklerin namus adı altında davranışlarını kontrol ettikleri ve koruma iç güdüsü ile büyük sorumluluk hissettikleri ilk kişi kız kardeşleri

olmasından dolayı bu araştırmada kız kardeşe sahip olan öğrencilerin daha geleneksel bir tutum içinde oldukları düşünölmüştür. Ancak kız kardeşe sahip olma durumunun erkek katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarına etkisinin değerlendirildiği daha fazla sayıda çalışmaya ihtiyaç vardır.

Bu araştırmada, sayısal ve eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilerin sözel alanda öğrenim gören öğrencilere göre kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Literatürde incelendiğinde, erkek öğrencilerin öğrenim gördükleri alana göre KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın değerlendirildiği çalışma sonuçlarının tutarlılık göstermediği görölmüştür. Kumcağız ve Dadashzadeh (2017) çalışmalarında fen edebiyat ve mühendislik fakölteyi öğrencilerinin, Gürsoy (2009) ise çalışmasında sosyal bilimler alanlarındaki öğrencilerin diğer faköletlere göre kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının daha eşitlikçi olduğunu belirlemiştir. Irmak Vural ve Körpe (2018) yaptıkları çalışmada öğrencilerin okudukları bölüm ile KİNATÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir. Bu farklı sonuçların, örneklem grubunun sosyo demografik özelliklerinden ya da müfredatlarında toplumsal cinsiyet eşitliği, sosyoloji/antropoloji gibi toplumun kültürel yapısının tartışıldığı derslere yer veren bölümlerdeki öğrencilerin puanlarından kaynaklanmış olabileceği düşünölmüştür.

Bu araştırmada, “kadın algısı” başlığı altında toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicileri, kadına yönelik şiddet, kadın hakları, kadın sorunları ve çözüm önerilerine yönelik ifadelere olumlu görüş bildiren öğrencilerin, kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının da daha eşitlikçi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 7,8,9). Literatürde de benzer şekilde üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin olumlu ve eşitlikçi tutum anlayışları arttıka, kadına ilişkin namus anlayışlarının da eşitlikten yana olduğu tespit edilmiştir (Irmak Vural ve Körpe, 2018; Aktaş ve Polat Külcü, 2019). Bu sonuçlar, toplumdaki kadın ve namus algısının birbiri içine geçmesi ve birbirleriyle olan etkileşimi sonucunda ortaya çıkan kalıp yargıların toplum tarafından benimsenmesi ile toplumsal değer haline geldiğini göstermektedir. Toplumun geneline hakim olan bu geleneksel değerler ise, sosyal yaşam içerisinde kadın olgusunun farklı biçimlerde algılanmasına ve yorumlanmasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda kadın algısı değiştiğinde, kadına ilişkin namus anlayışı tutumunun değişeceği ve kadınların eğitim haklarının elinden alınmadığı, kendi bedenleri hakkında

karar verebildiği, üreme haklarını kullanabildiği, namuslarının korunması gerekçesi ile erkek egemenliği altında bir yaşam sürmek zorunda olmadan özgür bırakıldığı, şiddete maruz kalmadığı hatta cinayete kurban gitmediği bir dünyanın var olabileceği düşünölmektedir.

Araştırmamızda elde ettiğimiz tüm sonuçların, erkeksi ve kadınsı namus kodlarının toplumda ve bireyin benlik kavramı içinde önemli bir yere sahip olduğuna dikkati çekmekte ve toplumsal cinsiyeti yalnızca bir “kadın sorunu” veya kadın erkek arasındaki bir üstünlük savaşı olmaktan çıkarmada atılacak ilk adımlardan biri olacağı düşünölmektedir. Bir sonraki adımın ise erkekleri toplumsal cinsiyet adaleti için ortak mücadeleye dahil etmek adına yürütölecek çalışmalar olduğuna inanılmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Erkek üniversite öğrencilerinin "kadın ve namus algısını" belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Bu araştırmada, öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı genel tutumları ile Geleneksel Namus Anlayışı, ve Eşitlikçi Yaklaşım tutumlarının eşitlikçi, "Evlilik Öncesi Cinsellik/Namus Anlayışı" tutumlarının ise geleneksel olduğu belirlenmiştir.
- Öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı ile ilgili tutum puan ortanca değerlerinin öğrenim gördüğü alan, yaşadığı yer, ilkokulu bitirene kadar en uzun süre yaşadığı yer, anne ve baba eğitim durumu, annenin çalışma durumu ve kız kardeşe sahip olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0,05$). Bu faktörler dikkate alındığında;
  - Sayısal ve eşit ağırlık alanında öğrenim gören öğrencilerin, sözel alanında öğrenim gören öğrencilere göre,
  - İlde yaşayan öğrencilerin, ilçede ve köyde yaşayan öğrencilere göre,
  - İlkokulu bitirene kadar en uzun süre ilde yaşayan öğrencilerin, ilçede ve köyde yaşayan öğrencilere göre,
  - Annesi üniversite ve lise mezunu olan öğrencilerin, annesi okuryazar olmayan, okuryazar olan ve ilkokul mezunu olan öğrencilere göre,
  - Babası üniversite ve lise mezunu olan öğrencilerin, babası okuryazar olmayan, okuryazar olan ve ilkokul mezunu olan öğrencilere göre,
  - Annesi çalışan öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrencilere göre,
  - Kız kardeşi olmayan öğrencilerin, kız kardeşi olan öğrencilere göre kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir.
- Bu araştırmada "Kadın algısı" başlığı altında, toplumsal yaşamda kadın statüsünün belirleyicileri, kadına yönelik şiddet, kadın hakları, kadın sorunları ve çözüm önerilerine yönelik ifadeler olumlu görüş bildiren

öğrencilerin, kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının da daha eşitlikçi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur;

Klinik/sahada görevli hemşirelere öneriler

- Ebeveynlerin çocuğun değer yargılarını şekillendirmedeki rolü göz önünde bulundurularak, gebe okullarında, ebeveynliğe hazırlık sınıflarında, birinci basamak başta olmak üzere klinik ve sahadaki tüm alanlarda kadın algısının namus ile aynı anlamda kullanılmasını ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini engellemek için eşitlikçi yaklaşımla sağlık bakım hizmeti sunarak anne-baba adaylarının farkındalıklarının artırılması,
- Kadın algısının başta kadına yönelik şiddet ve namus cinayetleri olmak üzere kadın sağlığı ile olan ilişkisine dikkati çekmek için erkeklerin yer aldığı gruplara eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

Akademisyen hemşirelere öneriler

- Öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının genel olarak eşitlikçi ancak evlilik öncesi cinsellik ve namus anlayışı tutumlarının geleneksel olması, kadına yönelik aile içi şiddetin ve namus adı altında işlenen cinayetlerin devam edeceğinin bir öngörüsü olarak kabul edildiğinde; öğrencilerin müfredatları kapsamında, üniversite içindeki sosyal etkinlik ve programlarda bu konuya özel vurgu yapılması ve farkındalık yaratılması,
- Konuya ilişkin düzenlenen akran eğitimleri, kulüpler ya da öğrenci toplulukları ile üniversite öğrencilerinin farklı üniversite ve kurumlar arasında bilgi aktarımlarının desteklenmesi,
- Erkeklik söyleminin toplumsal değişim süreci içinde kendiliğinden dönüşmesini beklemek yerine, erkeklerin ötekileştirilmeden, kadınların güçlenmesinin kendi lehlerine olduğunu anlamalarını sağlayacak müdahale programlarına dahil edilmesi,

- Erkek öğrencilerin kadın algısına yönelik olumlu tutum sergilemelerine karşın, toplumda kadın statüsü, kadına yönelik şiddet ve namus cinayetlerinin devam etmesinin nedenlerinin ve çözüm önerilerinin araştırıldığı nitel çalışmaların yapılması,
- Ulusal düzeyde üniversite gençliğinin, kadına ilişkin namus anlayışını daha geniş çapta belirlemek ve bölgesel farklılıkları ortaya çıkarmak için yeterli ekip, zaman ve finansman kaynağının olduğu nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı geniş ölçekli projelerin planlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Adams M, Coltrane S. Boys and men in families: The domestic production of gender, power and privilege. Kimmel MS, Hearn J, Connell RW, editors. Handbook of Studies on Men and Masculinities, 2005; 230-248.
- Adana F, Arslantaş H, Ergin F, Biçer N, Kıranşal N, Şahin S. Views of male university students about social gender roles; an example from east of Turkey. Journal of Family Violence, 2011; 26(7): 519-526.
- Ahmad I, Ali PA, Rehman S, Talpur A, Dhingra K. Domestic violence and abuse screening in emergency department: A rapid review of the literature. Journal of Clinical Nursing, 2016; 26: 3271–3285.
- Akgül Gök F. Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2013; 15-25.
- Akın A, Bahar Özvarış Ş. Adolesanların/gençlerin cinsel ve üreme sağlığını etkileyen faktörler projesi, (Özet Rapor). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı ve DSÖ. 2003, 1-183.
- Akın A. Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. Toplum Hekimliği Bülteni, 2007; 26(2): 1-9.
- Akın A, Demirel S. Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2003; 25(4): 73-82.
- Akın A, Mihçioğur S. Kadının statüsü ve anne ölümleri. Akın A. Editör, Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) Yayınları. 2003; 127-141.
- Aktaş D, Polat Külcü D. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına ilişkin namus algıları arasındaki ilişki. Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law And History DOI: 10.5336/mdethic.2019-66250.
- Aktaş G. Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: Erkek egemen bir toplumda kadın olmak. Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2013; 30(1): 53-72.
- Alan Dikmen H, Korkmaz AM, Çetin Z, Ersoy T, Korkmaz K, Et E, Kurt F. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin kızluk zarı muayenesine (Bekaret Denetimi) ve namus kavramına ilişkin tutum ve görüşleri. Sosyal Bilimler Dergisi, 2017; 10: 215-227.
- Alican Şen A. Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumlar arası işbirliği süreci ve 6284 sayılı yasanın uygulanabilirliği. Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi, 2018; 11(22): 141-161.

- Altınova HH, Duyan V. Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 2013; 24(2): 9-22
- Altunel M. Namus!. *Ankara Barosu Dergisi*, 2012; 1: 215-217.
- Ankara Barosu Kadın Hakları Merkezi. İnsanlığın namus lekesi: Töre cinayetleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 2008; 4: 17-19.
- Arabacı B. Çalışan kadınların cinsiyet ayrımcılığına yönelik algıları: Bursa dokuma sanayii örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Yüksek Lisans Tezi*, 2012; 16-17.
- Arın C. Femicide in the name of honor in Turkey. *Violence Against Women*, 2001; 7(7): 821-825.
- Arslan A. Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri. *Journal of Human Sciences*, 2004; 1(1): 1-12.
- Aydemir Gedük E. Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2018; 5(2): 253-258.
- Aydın G, Aydın Aslaner A. Stereotip kadın rollerinin televizyon reklamlarında sunumu. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 2015; 6(11): 54-74.
- Aydınoğlu N. Kadın ve dil. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2015; (21): 217-230.
- Ayhan İ. Bilinç ve bilinçli deneyimin doğası tıklı 1,2,3. *Bilim ve Teknik*, 2009; 28-33.
- Aylaz R, Güneş G, Uzun Ö, Ünal S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolüne yönelik görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 2014; 23(5): 183-189.
- Bacacı Varoğlu, D. Örgütsel yaşamda toplumsal cinsiyet rolleri. İstanbul, Nobel Yayın Dağıtım. 2001; 324
- Bakan İ, Kefe İ. Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2012; 2(1): 19-34.
- Balcı E, Sel B. İlkokul türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı ürünlerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini besleyen düşünme biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017; 21(3): 723-740.
- Barlı Ö. *Davranış Bilimleri*. 2. Baskı, Ankara, Bizim Büro Basımevi Yayın. 2007; 130-154.
- Başar F. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Kadın sağlığına etkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2017; 3: 131-137.

- Bayar Ö, Haskan Avcı Ö, Koç M. Erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fakültesi Dergisi, 2018a; 18(1): 57-76.
- Bayar Ö , Haskan Avcı Ö, Koç M. Üniversite öğrencilerinde erkek toplumsal cinsiyet rolü stresinin yordanması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018b; 27(2): 70-83.
- Bayhan V. Beden sosyolojisi ve toplumsal cinsiyet. Doğu-Batı Düşünce Dergisi, Toplumsal Cinsiyet, 2013; 63(13): 147-164.
- Berktaş F. Tek tanrılı dinler karşısında kadın: Hıristiyanlık'ta ve İslamiyet'te kadının statüsü üzerine karşılaştırmalı bir yaklaşım 6. Baskı, İstanbul, Metis Yayınları. 2016; 68-71.
- Bilgili N, Vural G. Kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi: Namus cinayetleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2011; 14(1): 66-72.
- Bingöl O. Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2014; 16(1): 108-114.
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, 2005. Türkiye'deki Namus Cinayetlerinin Dinamikleri Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu. <http://www.nd.org.tr/images/other/281.pdf>, 2005. Erişim tarihi: 16.04.2019.
- Bodenhausen GV, Hugenberg K. Attention, perception, and social cognition. In: Strack F, Förster J, editors. Social Cognition: The Basis of Human Interaction. New York, Psychology Press. 2009; 1-22.
- Bozok M. Türkiye'de Ataerkillik, Kapitalizm ve erkeklik ilişkilerinde biçimlenen babalık. Fe Dergi, 2018; 10(2): 31-42.
- Bravo Baumann H. Livestock and gender: A winning pair. Bern: Switzerland: Swiss Agency for Development and Cooperation, Working Document. 2000; 1-32.
- Bravo MDMP, Martínez PA, Ruiz IJ. Public policies, nursing role and health programs against gender violence. Comparative study Spain-Brazil. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2017; 237: 758-764.
- Butchart A, Mikton C. Global status report on violence prevention. <http://eprints.uwe.ac.uk/30034>, 2014.
- Büyüköztürk Ş, Çakmak EK, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Atıf İndeksi, 2017; 1-360.

- Caffaro, F, Ferraris F, Schmidt S. Gender differences in the perception of honour killing in individualist versus collectivistic cultures: Comparison between Italy and Turkey. *Sex roles*, 2014; 71(9-10): 296-318.
- Can Y, Aslan F, Gök M. Ailede kadına yönelik şiddetin sosyolojik analizi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018; 30: 30-39
- Ceylan T. Toplumsal sistem analizinde toplumsal statü ve rol. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2011; 15(1): 89-104.
- Cihan Ü, Karakaya H. Kadın-erkek kavramları bağlamında şiddet ve şiddetle mücadelede sosyal hizmetin rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017; 17(4): 297-324.
- Cindoğlu D. Modern Türk tıbbında bekâret testleri ve suni bekâret. İlkaracan P. Editör, *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*. 5. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları. 2015; 115-132.
- Cirhinlioğlu, FG, Şenel AF. Kadına ilişkin namus anlayışı, değerler ve cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2017; 60: 311-324.
- Civil B, Yıldız H. Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2010; 3(2): 58-64.
- Copenhaver MM, Lash SJ, Eisler RM. Masculine gender-role stress, anger, and male intimate abusiveness: Implications for men's relationships. *Sex Roles*, 2000; 42(5-6): 405-414.
- Cortes LF, Padoin SMDM, Vieira LB, Landerdahl MC, Arboit J. Care for women victims of violence: Empowering nurses in the pursuit of gender equity. *Revista Gaucha De Enfermagem*, 2015; 36: 77-84.
- Coşkun A, Özdilek R. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Sağlığa yansımaları ve kadın sağlığı hemşiresinin rolü. *Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2012; 9(3): 30-39.
- Coştu Y. Toplumsallaşma kavramı üzerine sosyolojik bir değerlendirme. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2009; 9(2): 117-140.
- Crespi I. Gender socialization within the family: A study on adolescents and their parents in Great Britain. Department of Sociology catholic university of Milan, 2003; 1-36.
- Çalışkan H, Çevik Eİ. Kadına yönelik şiddetin belirleyicileri: Türkiye örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018; 7(14): 218-233.

- Çarıkcı İH, Koyuncu O. Bireyci-toplumcu kültür ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bir araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2010; 3: 1-18.
- Çelik G. Eşine şiddet uygulayan hükümlü erkeklerin özellikleri ve toplumsal cinsiyet algıları. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi, 2015; 241-245.
- Çıtak A. Kadınların çalışmasına yönelik tutum: Cinsiyet, cinsiyet rolü ve sosyoekonomik düzeye göre bir karşılaştırma. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2008; 129-130.
- Çubukçu H, Sivaslıgil P. İngilizce ders kitaplarında cinsiyetçilik. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007; 3(34): 25-32.
- Demirgöz Bal, M. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 2014; 1(1): 15-28.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, 2019. Kur'an-ı Kerim. <https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/4-nisa-suresi>. Erişim tarihi: 23.03.19
- Dönmez G, Şimşek H, Günay T. Evli erkeklerde eşlerine yönelik şiddet ve ilişkili etmenler. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 2012; 10(3): 151-159.
- Dündar S. Televizyon haberlerinde kadının temsili. Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 2010; 1(4): 91-105.
- Dursun Ç. Kadına yönelik aile içi şiddet ve haber medyası: Alternatif bir habercilik, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008; 73.
- Eckert P, McConnell-Ginet S. Language And Gender. Second Edition. Cambridge And New York: Cambridge University Press, 2003; 1-28.
- Er Güneri S, Şen S. Üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin namus anlayışı tutumları. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 2018; 27(4): 258-266.
- Erbaş S. Varolmanın dayanılmaz zorluğu: Kadın olmak. Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2018; 9(1): 75-88.
- Ercan ZG. Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına verilen görsel algı eğitiminin görsel-motor koordinasyon gelişimine etkisinin incelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi, 2009; 6-8.
- Erdoğan T. Kentleşme süreci ve ailede toplumsal cinsiyet rolleri ile kalıpyargıların dönüşümü: Denizli-Sevindik mahallesi örneği. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016; 24: 143-166.

- Erdol TA, Gözütok FD. Ortaöğretim öğrencileri için toplumsal cinsiyet eşitliği öğretim programı ihtiyaç analizi: Bir Anadolu lisesi örneği. *Eğitim ve Bilim*, 2017; 42(190): 39-65.
- Erişti SD, Uluuysal B, Dindar M. Görsel algı kuramlarına dayalı etkileşimli bir öğretim ortamı tasarımı ve ortama ilişkin öğrenci görüşleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2013; 3(1): 47-66.
- Erol M. Toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2008; 32(2): 199-219.
- Ersoy E. Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2009; 19(2): 209-230.
- Esen E, Siyez DM, Soylu Y, Demirgürz G. Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2017; 8(1): 46-63.
- Esmer Y, 2012. Türkiye Değerler Atlası.
https://www.academia.edu/9620697/T%C3%BCrkiye_De%C4%9Ferler_Atlas%C4%B1_2012, 2012. Erişim tarihi: 08.05.2019
- Fox GL, Murry VM. Gender and families: Feminist perspectives and family research. *Journal Of Marriage and family*, 2000; 62(4): 1160-1172.
- García-Moreno C, Hegarty K, d'Oliveira AFL, Koziol-McLain J, Colombini M, Feder G. The health-systems response to violence against women. *The Lancet*, 2015; 385(9977): 1567-1579.
- Geçer H, Çelik C. Kadının çalışma hayatına girmesiyle oluşan aile içi roller sistemindeki değişim ve din ilişkisi (Niğde örneği). *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017; 6(12): 1-30.
- Gelgeç Bakacak A. Cumhuriyet dönemi kadın imgesi üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 2009; 44: 627-638.
- Giddens A. *Sosyoloji*. 1. Baskı, İstanbul, Kırmızı Yayınları. 2008; 504-509.
- Gökulu G, Hosta N. Basında kadına yönelik şiddet haberlerinin analizi: hürriyet, sabah ve posta gazeteleri örneği (2005-2008). *International Journal of Social Science*, 2013; 6(2): 1829-1850.
- Göregenli, M. Temel Kavramlar: Önyargı, kalıpyargı ve ayrımcılık. *ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji Ve Eğitim Çalışmaları Birimi (seçbir)*, 2012: 175-187.

- Guedes A. Men and boys knowledge module. Geneva, UNIFEM/Men Engage, 2012; 1-165.
- Güler N. İletişim, toplumsal cinsiyet ve ideoloji. Journal of Yaşar University, 2014; 9(34): 6023-6043.
- Gülmez N, İra N, Yılmaz İ, Özenç İra G. Üniversite öğrencilerinde kadın algısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2017; 15(1): 65-86
- Günay G, Bener Ö. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2011; 15(3): 157-171.
- Gündüz A. Tarihi süreç içerisinde türk toplumunda ve devletlerinde kadının yeri ve önemi. The Journal of Academic Social Science Studies, 2012; 5(5): 129-148.
- Güney S. Davranış bilimleri. 10. Bakı, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık. 2015; 125-134.
- Günindi Ersöz A. Türk atasözleri ve deyimlerinde kadına yönelik toplumsal cinsiyet rolleri. Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 2010;1(6): 167-182.
- Gürsoy E, Özkan H. Üniversite öğrencilerinde kadına ilişkin “Namus” anlayışı tutum ölçeği (KİNATÖ) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Sağlık ve Toplum Dergisi, 2011; 21(3): 28-37.
- Gürsoy E. Arslan Özkan H. Türkiye’de üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin “Namus” algısı. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi-Journal Of Psychiatric Nursing, 2014; 5(3): 149-159.
- Gürsoy E. Üniversite son sınıf öğrencilerinin kadına ilişkin “Namus” anlayışı ile ilgili tutumları (Ankara Örnekleme). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi, 2009; 78-112.
- Güzel B. Lysistrata: Kadının antik yunan toplumundaki yeri. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 2015; 10(10): 505-522.
- Hoşgör K. Algı problemi üzerine. Kilikya Felsefe Dergisi, 2016; 3(1): 11-29.
- İlgaz Büyükbaykal C. Kitle iletişim araçları ve toplumsal yaşam. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2005; 21; 71-75.
- İlhan RS, Çevik A. Önyarguların psikolojisi: Psikodinamik bir gözden geçirme. Nesne Psikoloji Dergisi, 2003; 1(1): 52-67.
- İnci ÜH. Basında yer alan namus cinayetlerinin sosyolojik analizi. Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 2013; 2(3): 282-296.

- Irmak Vural P, Körpe G. Üniversite öğrencilerinin kadınlık-erkeklik ve kadına ilişkin namus anlayışı tutumu.yaşam becerileri. Psikoloji Dergisi, 2018; 2(3): 155-166.
- Işık R, Sakallı Uğurlu N. Namusa ve namus adına kadına uygulanan şiddete ilişkin tutumlar ölçeklerinin öğrenci örneklemiyle geliştirilmesi. Türk Psikoloji Yazıları, 2009;12(24): 16-24.
- Jamal A. Men's perception of women's role and girls' education among Pashtun tribes of Pakistan: A qualitative delphi study. Cultural and Pedagogical Inquiry, 2014; 6(2): 17-34.
- Kabasakal Z, Girli A. Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi (Deü Buca eğitim fakültesi örneği). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012; 14(2): 105-123.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2018.
<http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/kategori/veriler>, 2018. Erişim tarihi: 26.04.2019.
- Kadına Şiddet ve Devlet Algısı, 2015.
<https://konda.com.tr/tr/rapor/kadina-siddet-ve-devlet-algisi/>, 2015. Erişim tarihi: 06.05.2019.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015. Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması.
<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSATRAAnaRaporKitap26Mart.pdf>, 2015. Erişim Tarihi:10.04.2019.
- Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Çalışmaları Araştırma Merkezi, 2019. Toplumsal cinsiyet ve kadın algısı araştırması.
<https://www.khas.edu.tr/uploads/pdf-doc-vb/toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisi-arastirmasi-2019-sonuclari-2.pdf>, 2019. Erişim Tarihi: 01.05.2019.
- Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Çalışmaları Araştırma Merkezi, 2018. Toplumsal cinsiyet ve kadın algısı araştırması.
<https://www.khas.edu.tr/w243/files/2018TCKAA-9mart2018-V2.pdf>, 2018. Erişim Tarihi: 01.05.2019.
- Kalav A. Değişen ve dönüşen sosyal bir olgu olarak namus ve toplumsal cinsiyet. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, Yüksek Lisans Tezi, 2015; 137-138.
- Kalav A. Namus ve toplumsal cinsiyet. Mediterranean Journal of Humanities, 2012; 2(2): 151-163.
- Kalaycı, N. Toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bir çizgi film çözümlemesi: Pepee. Eğitim ve Bilim, 2015; 40(177): 243-270.

- Kapanoğlu, S. Çin’de kadın imgesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2006; 14-15.
- Karabulutlu Ö. Hemşirelik öğrencilerinin şiddet konusundaki görüş ve deneyimleri. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2015; 2(1): 26-36.
- Karakoç Alatl B. Başarının değerlendirilmesinde Algılanan Halo Etkisi Ölçeği’nin geliştirilmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2012; 7-9.
- Karakuş MA. İlköğretim öğrencilerinin başarılarının değerlendirilmesinde hale etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2008; 18.
- Karasu F, Geçici F, Göllüce A, Güvenç E, Çelik S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2017; 8(1): 21-27.
- Katkat Özçelik M. Çalışma hayatında kadının yeri ve kariyer gelişim engelleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2017; 5(52): 49-70.
- Kaval M. İlahi dinlerde Kadın’ın kıymet problemi. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, 2016; (55): 306-324.
- Kaya F, Serin Ö, Genç A. Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 2007; 6(6): 441-448.
- Keizje B. Masculinities: Resistance and change. Ruxton S, editors. Transforming our interventions for gender equality by addressing and involving men and boys: A framework for analysis and action, Oxford: Oxfam. 2004; 28-49.
- Kılıç C, Kalay R, Kılıç E. Kızlık zarı ve kabahatli sayılma. Journal of Clinical and Analytical Medicine, 2014; 5(2): 253-255.
- Kılıç D, Kaygusuz C, Bağ B, Tortumluoğlu G. Üniversite öğrencilerinin cinselliğe yönelik görüşleri. Türk HIV/AIDS Dergisi, 2005; 8(2): 44.
- Kırbaçoğlu Kılıç L, Eyüp B. İlköğretim türkçe ders kitaplarında ortaya çıkan toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2011; 2(3): 129-148.
- Kitiş Çınar E. Ortaokul Türkçe ders kitaplarında toplumsal cinsiyet. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli, Yüksek Lisans Tezi, 2013; 78-79.
- Kodan Çetinkaya S. Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. Nesne dergisi, 2013; 1(2): 21-43.

- Kömürcü N, Yıldız H, Toker E, Karaman ÖE, Genç Koyucu R, Durmaz A, Aydın N. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına ilişkin namus anlayışları ile ilgili tutumları. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi, 2016; 5: 1-22.
- Körükçü Ö, Öztunalı Kayır G, Kukulcu K. Kadına yönelik şiddetin sonlanmasında erkek işbirliği. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2012; 4(3): 396-413.
- Küçükbeziirci Y. Bilinçaltı mesaj gönderme teknikleri ve bilinçaltı mesajların topluma etkileri. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 2013; 8(9): 1879-1894.
- Kumcağız, H, Dadashzadeh R. Attitudes and correlates of turkish college students in relation to female honour. Journal of Education and Practice, 2017; 8(4): 121-128.
- Kuzgun Y. Aydemir Sevim, S. Kadınların çalışmasına karşı tutum ve dini yönelim arasındaki ilişki. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2004; 37(1), 14-27.
- Marks JL, Lam CB, Mchale SM. Family patterns of gender role attitudes. Sex roles, 2009; 61(3-4): 221-234.
- McCarthy KJ, Mehta R, Haberland NA. Gender, power, and violence: A systematic review of measures and their association with male perpetration of IPV. PLoSONE, 2018; 13(11): 1-27.
- Mernissi F. Bekaret ve ataerki. İlkkaracan P. Editör, Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik. 5. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları. 2015; 99-113.
- Metin A. Kimliğin toplumsal inşâsı ve geleneksel kadın kimliğinin aktarımı. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011; 2(1): 74-92
- Monda.eu. Gender roles, norms and stereotypes.
<http://monda.eu/files/modules/gender/annex3.pdf>, 2017. Erişim tarihi: 19.04.2017.
- Muralidharan A, Fehring J, Pappa S, Rottach E, Das M, Mandal M. 2015. Transforming Gender Norms, Roles, and Power Dynamics for Better Health: Evidence from a Systematic Review of Gender-integrated Health Programs in Low- and Middle-Income Countries. Washington DC: Futures Group, Health Policy Project, 2015; 1-70.
- OECD, 2016. Employment Outlook.
<https://www.etui.org/content/download/23968/199377/file/OECD+report.pdf>, 2016. Erişim tarihi: 19.04.2019
- Onay İ. Eski türk toplumunda aile düzeni ve bunun dini, siyasi hayata yansımaları. The Journal of Academic Social Science Studies, 2012; 5(6): 347-357.

- Onay M, Heptazeler O. Kadın ve erkek yöneticilerin liderlik davranışları arasındaki farklılıklar. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2014; 6(2): 73-85.
- Öksüz Çal F, Balcı Karaboğa, A. Kız öğrencilerin ortaöğretime devamlarının önündeki engeller. *Journal of Human Sciences*, 2017; 14(2): 1298-1326.
- Öngen B, Aytaç S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 2013; 48: 1-18.
- Özbay C. Türkiye’de hegemonik erkekliği aramak. *Doğu Batı*, 2013; 63: 185-204.
- Özbaş S, Özkan S. Kadın Sağlığını Geliştirmede Medyanın Kullanımı ve Etkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 2010; 9(5): 541-546.
- Özçatal EÖ. Ataerkillik, Toplumsal cinsiyet ve kadının çalışma yaşamına katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2011; 1(1): 21-39.
- Özkan R. İlköğretim ders kitaplarında kadın figürü. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2013; 6(5): 617-631.
- Özmete E, Zubaroglu Yanardağ M. Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: Kadın ve erkek olmanın değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2016; 1: 91-107.
- Öztürk AB. Erkeklik ve kadına yönelik aile içi şiddet: Eşine şiddet uygulayan erkekler. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi*, 2014; 263-265.
- Paksoy Erbaydar N. Kadına yönelik şiddetin sağlık sonuçları ve hekim sorumluluğu. 1. Kadın Sağlığı Kongresi Kitabı. *Başak Matbaacılık, Ankara*, 2008; 105-108.
- Parker J. Mind.
<http://selectionpartners.com.au/the-mind>, 2017.
- Pınar G, Taşkın L, Eroğlu K. Başkent üniversitesi öğrenci yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2008; 15(1): 47-57.
- Powell GN, Greenhaus JH. Sex, gender, and decisions at the family→ work interface. *Journal Of Management*, 2010; 36(4): 1011-1039.
- Sadık R. Kuran İslam’ına Göre Kadın. *Ankara, Gece Kitabevi*. 2016; 223-245.
- Sağ V. Tarihsel süreç içerisinde türk kadını ve Atatürk. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2001; 2(1): 9-23.

- Saip S, Siva A. Bilinç bozuklukları. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi, 2002; 191-214.
- Sakallı Uğurlu N, Akbaş G. Namus kültürlerinde “Namus” ve “Namus adına kadına Şiddet” sosyal psikolojik açıklamalar. Türk Psikoloji Yazıları, 2013; 16(32): 76-91.
- Sancar S. Erkeklik: İmkansız iktidar: Ailede piyasada ve sokakta Erkekler. 4. Baskı, İstanbul, Metis Yayınları. 2016; 196.
- Sankır H. Toplumsal cinsiyet rollerinin anlamlandırılış biçiminin “Kadın sanatçı kimliği”nin oluşum sürecine etkileri. Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, 2010.
- Sarmış İ. Rivayet Kültürü ve Olumsuz Kadın Algısı. 3. Baskı, İstanbul, Düşün Yayınevi. 2013; 282-299.
- Sayer H. Toplumsal cinsiyet eşitliğine erkeklerin katılımı. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2011; 9-10.
- Sayılan F. Toplumsal Cinsiyet ve eğitim. 1. Baskı, Ankara, Dipnot Yayınları. 2012; 13-15.
- Schalkwyk J. Culture, gender equality and development co- operation. http://euroquality.se/pdf/rapporter/Schalkwyk_Gender%20Equality%20and%20Culture.pdf, 2000.
- Scott J. Toplumsal Cinsiyet: Faydalı bir tarihsel analiz kategorisi. 1. Baskı, İstanbul, Agora Kitaplık, 2007; 7-10.
- Seçgin F, Tural A. Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences, 2011; 6(4): 2446-2458.
- Selvi D. Delil ve Örnekleriyle Kadın ve Aile İlmihali. Ankara, Semerkand. 2016; 212-244.
- Serbest Yılmaz B. Feminist eleştiri kuramının Mary Cassatt'nın yapıtlarına uygulanması. Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi, 2015; 5(8): 75-92.
- Sezgin D. Toplumsal cinsiyet perspektifinde sağlık ve tıbbileştirme. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 2015; 18(1): 153-186.
- Shaikh MA, Kamal A, Naqvi I. Opinions of university students on honour killings: Perspective from Islamabad and Rawalpindi. The Journal of the Pakistan Medical Association, 2015; 65(4): 421-424.

- Sis Çelik A, Pasinoğlu T, Tan G, Koyuncu H. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 2013; 21(3): 181-186.
- Şahin Ç. Erkek egemen cinsiyetçi söylemin Türkiye'deki kadın haklarına yansımaları. Hukuk Gündemi Dergisi, 2012; 2: 52-59.
- Şahin M. Teorik ve Pratik açıdan dikkat ve konsantrasyon. Aile Akademisi Derneği, 2013; 1-29.
- Şimşek H. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın üreme sağlığına etkisi: Türkiye örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2011; 25(2): 119-126.
- Taslaman C, Taslaman F. İslam ve Kadın. 1. Baskı, İstanbul, İstanbul Yayınevi. 2019; 24-55.
- Taşkın L. Doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği. 8. Baskı, Anlara, Sistem Ofset Matbaacılık. 2007; 9-11.
- Tatlılıoğlu D. Hindistan'daki tarihi ve dini yapıya sosyolojik bir bakış. Akademik Araştırmalar Dergisi, 2010; 46: 185-207.
- Tathioğlu K. Kadına yönelik şiddetle mücadele ulusal eylem planı 2012-2015'in genel bir değerlendirilmesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2014; (3): 115-122.
- TBMM, 2019a. Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın tasfiye edilmesine dair sözleşme. <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/cedaw.pdf>, 2019. Erişim Tarihi: 18.01.2019.
- TBMM, 2019b. Pekin deklarasyonu ve eylem platformu. <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/pekin.pdf>, 2019. Erişim Tarihi: 18.01.2019.
- TBMM, 2019c. İnsan hakları evrensel beyanname. <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>, 2019. Erişim Tarihi: 15.04.2019.
- TBMM, 2019d. Kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu. <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/hakkinda.htm>, 2019. Erişim Tarihi: 15.04.2019.
- TDK, 2019a. Cinsiyet. <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi. 20.05.2019.
- TDK, 2019b. Algı. <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi. 20.05.2019.

TDK, 2019c. Namus.

<http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi. 20.05.2019.

Telliöğlu İ. İslam Öncesi türk toplumunda kadının konumu üzerine. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 2016; (55): 209-224.

Topcan Ö. Yahudilik ve Hristiyanlık din geleneklerinde toplumsal cinsiyet (Geleneksel dinler otoritesine feminist bakış). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, 2010; 6-7.

Tuksal HŞ. Kadın Karşıtı Söylemin İslâm Geleneğindeki İzdüşümleri. 2. Baskı, Ankara, Kitabiyat. 2000; 112-163.

Turan N, Öztürk A, Kaya H, Atabek Aştı, T. Toplumsal cinsiyet ve hemşirelik. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2011; 4(1): 167-173.

Tutkun ÖF, Koç M. Mesleklere Atfedilen Kalıp Yargılar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2008; 41(1): 255-273.

Tutar H. Davranış bilimleri: Kavramlar ve kuramlar. 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık. 2015; 187-225.

TÜİK, 2019. İşgücü istatistikleri.

<http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30690>, 2019. Erişim tarihi: 16.05.2019

TÜİK, 2016. İstatistiklerle aile.

<Http://Www.Tuik.Gov.Tr/Prehaberbultenleri.Do?id=21869>, 2017. Erişim tarihi: 20.04.17

Türkoğlu B. Violence as a way of reconstructingmanhood: The role of threatened manhood and masculine ideology on violence against women. Unpublished Thesis. Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara, 2013; 32-33.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 2012. Toplumsal cinsiyet açısından anayasa konulu komisyon raporu.

<http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/anayasa-KEFEK.pdf>, 2012. Erişim tarihi: 16.04.2019

Uçan G, Baydur H. Türk erkeklerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutumu Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. International Journal of Social Science, 2016; 47: 289-308.

UNDP, 2006. Türkiye'de siyaset ve kadın kamuoyu araştırması raporu.

https://www.undp.org/content/dam/turkey/docs/news-from-new-horizons/issue-12/UNDP-TR-Turkiyede_Siyaset_ve_Kadin_Arastima_Raporu.pdf, 2006. Erişim tarihi: 15.05.2019

- United Nations, 1980. Report of the World Conference of the United Nations Decade For Women: Equality, Develepment and Peace.
<https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/otherconferences/Copenhagen/Copenhagen%20Full%20Optimized.pdf>, 1980. Erişim tarihi: 10.04.2019
- UNODC, 2018. Global Study on Homicide: Gender- related killing of women and girls.
https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/GSH2018/GSH18_Gender-related_killing_of_women_and_girls.pdf, 2018. Erişim tarihi: 10.04.2019
- UN WOMEN, 2019. A brief history of the Commission on the Status of Women.
<http://www.unwomen.org/en/csw/brief-history>, 2019. Erişim tarihi: 12.04.2019
- Uzun Z, Erdem S, Güç K, şafak Uzun AM, Erdem E. Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma. Journal of Human Sciences, 2017; 14(1): 678-693.
- Vandello JA, Cohen D. Male honor and female fidelity: Implicit cultural scripts that perpetuate domestic violence. Journal of Personality and Social Psychology, 2003; 84(5): 997- 1010.
- Vargel Pehlivan P. Toplumsal cinsiyet bağlamında kuramsal yaklaşımlar: Bir literatür taraması. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2017; 16(31): 497-521.
- Vatandaş C. Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı.Sosyoloji Konferansları, 2007; 35: 29-56.
- Vefikuluçay Yılmaz D, Zeyneloğlu S, Kocaöz S, Kısa S, Taşkın L, Eroğlu K. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2009; 6(1): 775-792.
- Wadud A. Qur'an and Woman, New York, Oxford University Press. 1999; 89-101.
- Who Makes The News ?, 2015. Küresel medya izleme projesi.
<http://whomakesthenews.org/gmmp/gmmp-reports/gmmp-2015-reports>, 2015.
Erişim tarihi: 25.04.2019
- WHO, 2007. Engaging men and boys in changing gender-based inequity in health: Evidence from programme interventions.
https://www.who.int/gender/documents/Engaging_men_boys.pdf, 2007. Erişim tarihi. 16.05.2019
- WHO, 2013. Responding to intimate partner violence and sexual violence against women: WHO clinical and policy guidelines.
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85240/9789241548595_eng.pdf?sequence=1, 2013. Erişim tarihi. 16.05.2019

- WHO, 2019. Gender, equity and human rights.
<https://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/gender-definition/en/>,
2019. Erişim tarihi: 10.05.2019
- World Economic Forum, 2018. The global gender gap report.
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2018.pdf, 2018. Erişim tarihi: 08.
05.2019
- Yağan Güder S, Güler Yıldız T. Okul öncesi dönemdeki çocukların toplumsal cinsiyet algılarında ailenin rolü. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2016; 31(2): 424-446.
- Yaşın Dökmen Z. Toplumsal cinsiyet, sosyal psikolojik açıklamalar. 5. Baskı, İstanbul, Sistem Yayıncılık, 2014; 3-20.
- Yıldırım MC, Beltekin N, Oral, TT. Kızların okula erişim ve devam oranlarının artırılması: İkna süreci. e-Şarkiyat İlimi Araştırmaları Dergisi, 2018; 10(2): 783-804.
- Yıldız Tahincioğlu N. Namusun ve namus cinayetlerinin cinsiyet eşitsizlikleri bağlamında analizi. Kültür ve İletişim, 2010; 13(2): 131-158.
- Yılmaz A. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e kadın kimliğinin biçimlendirilmesi. Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 2010; 9(20): 191-212.
- Yüksel Kaptanoğlu İ, Çavlin A. Kadına yönelik şiddet yaygınlığı. Ustaoglu A. Editör. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması. 1. Baskı, Ankara, Elma Teknik Basım Matbaacılık. 2015; 81-120.
- Yüksel NA. Otomobil reklamlarında yerleşik toplumsal cinsiyet kalıpları: türkiye'de yayınlanan televizyon reklamları üzerine bir çalışma. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 2006; 4(2): 115-124.
- Zeren Öztürk G, Toprak D. Kadın sağlık personellerinin kadına yönelik şiddet hakkında bilgi tutum ve davranışları. Konuralp Tıp Dergisi, 2017; 9(1): 58-62.
- Zeybekoğlu Ö. Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında türk toplumunda erkeklik algısı. Felsefe ve Toplum Bilimlerinde Diyalogları, 2010; 3(1): 1-14.
- Zeyneloğlu S. Ankara'da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Doktora Tezi, 2008; 16-18.

EKLER

EK 1:Sosyo-demografik ve Kadın Algısı Soru Formu

1. Yaş: ....
2. Okuduğunuz fakülte ....
3. Yetiştirdiğiniz aile yapısı: Çekirdek Aile ( ) Geniş Aile ( )
4. Yaşadığınız yer: İl ( ) İlçe ( ) Köy ( )
5. İlkokulu bitirene kadar en uzun yaşadığınız yer: il ( ) ilçe ( ) köy ( )
6. Annenizin öğrenim durumu: Okur-Yazar Değil ( ) Okur-Yazar ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( )
7. Babanızın öğrenim durumu: Okur-Yazar Değil ( ) Okur-Yazar ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( )
8. Annenin çalışma durumu: Evet ( ) Hayır ( )
9. Babanın çalışma durumu: Evet ( ) Hayır ( )
10. Sizden başka kardeşiniz var mı: Evet ( ) Hayır ( )
11. 10.Soruya evet cevabı verdiyseniz; cinsiyeti nedir (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz): Kız ( ) Erkek ( )
12. Namus kavramı erkek için kullanılabilir mi: Evet ( ) Hayır ( )
13. Kız arkadaşınız var mı: Evet ( ) Hayır ( )
14. 13.Soruya evet cevabı verdiyseniz;kız arkadaşınızla ne kadar süredir birliktesiniz: ....
15. Aşağıda, toplumdaki kadın algısına ilişkin ifadelere yer verilmiştir. İfadelerin sizin görüşünüze ne derecede uygun olduğuna karar veriniz ve o seçeneği işaretleyiniz.

	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
Kadınlar ev hanımıdır			
Kadınlar, işsizliğe sebep olur			
Kadınların eğitimi yeterlidir			
Kadınlar siyasette erkekler kadar aktif olmalılar			
Kadınlar özgür değildir			
Kadınlar din ve inanç özgürlüğüne sahiptir			
Erkek egemen bir toplum yapısı vardır			
Kadın olmak bir ayrıcalıktır			
Kadın olmak zordur			
Kadına karşı taciz yaygındır			
Kadınlar tahrik etmezse erkekler taciz etmez			
Kadına karşı şiddet yaygındır			
Erkekler, kız kardeşlerini dövebilirler			
Babalar, eşlerini dövebilirler			
Namus cinayetleri ile aileler kendi hukuklarını kendileri sağlar			
Kadın hakları ile ilgili konularda kurumlar arasında çatışma yaşanmaktadır			
Kadın hakları ile ilgili çalışmalar sonuçsuz kalmaktadır			
Kadınla ilgili sorunların çözümü için toplumun kadın algısı değişmelidir			
Kadınla ilgili sorunların çözümü için ebeveynlerin eğitimi şarttır			

EK 2: Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)

İfade No	Aşağıda yer alan ifadelerden hiçbirinin kesin doğru bir cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi (bireysel) görüşünüzü yansıtmalıdır. Her bir cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz ve o seçeneği işaretleyiniz. NOT: Tutum cümlelerinde geçen “ Kadın ” kelimesi; evli, bekar ya da ayrılmış bütün kadınları kapsamaktadır.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Her genç kızın karşı cinsten duygusal arkadaşı olması doğaldır					
2	Namus konusunda kadınlar çok ağır baskılar altındadır					
3	Kadının namusunu babası, erkek kardeşi vb, evlenince kocası korumalıdır					
4	Kadına ilişkin geleneksel namus anlayışı kadının ruh sağlığını olumsuz etkiler					
5	Kadının bakire olması erkeğin kadına olan güvenini pekiştirir					
6	Kadın namusuna ilişkin geleneksel bakış açısı değişmedikçe yasaların değişmesi çözüm olmaz.					
7	Namuslu bir kadın, evlenmeden önce cinsel birliktelik yaşamamalıdır					
8	Toplumsal ahlakının korunması adına bazı durumlarda kadınların cezalandırılması gereklidir.					
9	Bir kadının erkek doktora muayene olması namusu açısından bir sakınca doğurmaz.					
10	Kadının namusu korunursa aile namusu korunmuş olur.					
11	Bir kızın bir erkekle flört etmesinde bir sakınca yoktur					
12	Bir kız/kadın hava kararmadan evinde olmalıdır					
13	Toplumsal baskı olmasa kadına yönelik bu kadar namus cinayeti işlenmez.					
14	Namuslu bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkmamalıdır					
15	Kadına yönelik namus cinayetleri bu ülkenin yüz karasıdır.					
16	Bir kızın sevdiği biriyle cinselliği yaşaması namussuzluk değildir					
17	Namuslu bir kadın babasının, eşinin izni olmadan çalışmamalıdır					
18	Açık giyinen kadının namusundan şüphe edilmesi doğru değildir.					
19	Kadın boşansa dahi çocuğu varsa eski kocasının namusu sayılır					
20	Bekaret kadın namusunun simgesidir					
21	Bir kadının yabancı erkeklerle el sıkışması namusuna zarar vermez					
22	Kadın istiyorsa evlenmeden beraberlik yaşayabilmelidir.					
23	Hiç kimse kadının namus bekçisi değildir.					
24	Bir kadının erkek arkadaşlarıyla gezip dolaşması namusunu lekelemez					
25	Bir kadın kocasının sözünden çıkmamalıdır.					

EK 3: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

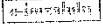
2017
SAYI: 23/05
66-98/2017

Sayı : 45428332-050-E.50712
Konu : Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı Etik.
25/05/2017

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 23.05.2017 tarihli toplantısında alınan 2017/107-115-117-118 sayılı kararlarından birer suret ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve söz konusu kararın ilgililere tebliğ edilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Bozkurt KOC
Etik Kurulu Başkanı

Eks:

- 1- 2017-107
- 2- 2017-115
- 3- 2017-117
- 4- 2017-118

Adres: Tugba ÇETİNBAYA
Telefon: Faks: ERGEB#
Elektronik Ağ: [http://www.omu.edu.tr/](http://www.omu.edu.tr) tugbaacetinkaya@omu.edu.tr
Etilik: 7233

5070 Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile oluşturulmuştur.

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
27.05.2017	5	2017/ 117

ÖZETİ
2017/ 117

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Merve ÇAYLAN'ın "Bakçak Üniversite Öğrencilerinde Kadın ve Namus Algısı" konulu yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışması okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Merve ÇAYLAN'ın "Bakçak Üniversite Öğrencilerinde Kadın ve Namus Algısı" konulu yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oybirliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

EK 4: Araştırmanın İlgili Fakülte ve Yüksekokullarda Yürütülebilmesi İçin Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlükten Yazılı İzin

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 01127492-044-E.106642
Konu : Merve ÇAYLAN Anket İzin İht.

25.10.2017

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 18/10/2017 tarihli ve 51409053-044-E.105276 sayılı yazı.

Hemşirelik Anabilim Dalı tebli yüksek lisans öğrencisi Merve ÇAYLAN'ın "Edelek Üniversite Öğrencilerinde Kaidi ve Namus Algısı" konulu tez çalışmasını Ondokuz Mayıs Üniversitesine bağlı okullarında belirtilen fakülte ve yüksekokullarda uygulanması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet Ali ÇENGİZ
Rektör
Rektor Yardımcısı

Elle Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi Fakültesi Yüksek Lisans Dairesi

Dağıtım:

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
ALİ FUAD BAŞGİL HUKUK FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
BAĞPAKİSİ İTİBAK FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
FİŞ HERMENEĞİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ DEKANLIĞINA
FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
GEMİ İNŞAATI VE DENİZ BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
HAYAT BİLİM VE UZAY BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
İBRAHİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
İKLİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
MİMARLIK FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
TİP FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
TURİZM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
VETERİNER FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
YAŞAR DOĞU SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
ZİRAAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

Adres: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlük Binası
Telefon: 0362 312 19 19 Faks: 0362 457 89 19

Elektronik Adı: <http://www.omu.edu.tr>

Tuğba ÇELİKAYA
ERGEN
tuqlbazemilay@ogm.omu.edu.tr
Dönuş: 03258

8070 Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

EK 5: Elif Gürsoy'dan alınan izin

12.02.2019 Gmail - (konu yok)

 Merve Çaylan <mervecaylan75@gmail.com>

(konu yok)

Elif Gürsoy <egursoy@ogu.edu.tr> 24 Nisan 2017 23:17
Alıcı: merve Çaylan <mervecaylan75@gmail.com>

Sevgili Merve,

Tabii ki kullanabilirsiniz. İzin için teşekkür ederim.
Ekte gerekli dökümanları görebilirsin. Çalışmalarında kolaylıklar dilerim.
Sevgiler,
LİF
[Alıntılanan metin gizlendi]

4 eklenti

- **1. KİNATÖ- Elif GÜR SOY (2).docx**
17K
- **2. KİNATÖ Makale- 2011.pdf**
1547K
- **3. Kadına İlişkin _Namus_ Algısı- tez Makale 2015.pdf**
211K
- **KİNATÖ ADINA İLİŞKİN _NAMUS_ ANLAYIŞI TUTUM ÖLÇEĞİ.docx**
18K

file:///F:/Gmail%20-%20(konu%20yok).html 1/1

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

ERKEK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE KADIN VE NAMUS ALGISI

Merhaba ismim Merve ÇAYLAN ÇAĞLAYAN. Rize Devlet Hastanesinde çalışan bir hemşireyim. Aynı zamanda Ondokuz Mayıs Üniversitesi Hemşirelik Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Serap TOPATAN danışmanlığında, “Erkek Üniversite Öğrencilerinde Kadın ve Namus Algısı” başlıklı bir araştırma yapıyorum.

Bu çalışmanın amacı “Erkek Üniversite Öğrencilerinde Kadın ve Namus Algısı” incelemektir. Araştırma ölçek yoluyla yapılacak ve tahminen 30-60 dakikanızı alacaktır. Araştırmaya devam etmek istemezseniz istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz. Görüşme esnasında söyleyeceğiniz her şey gizli kalacaktır. Adınız ve kişisel bilgileriniz tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kesinlikle başka kişilere açıklanmayacaktır. Verileriniz isminiz açıklanmadan yayın amacı ile kullanılabilir. Araştırmaya katılım bütünüyle gönüllü olmanıza bağlıdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir.

Çalışmaya Katılım Onayı

Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Soru sorma ve tartışma imkânı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı biliyorum. Söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın, kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:

Katılımcı:

Adı-Soyadı:

İmzası:

Araştırmacı:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Merve ÇAYLAN ÇAĞLAYAN

Doğum Yeri : Atakum/Samsun

Doğum Tarihi : 07.07.1994

Medeni Hali : Evli

Bildiği Yabancı Diller :İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl):

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü 2012-2016

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Anabilim Dalı 2016-

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl:

Rize Devlet Hastanesi Cerrahi Servisi 2017-

E-posta: mervecaylan75@gmail.com